

На основу члана 1. став (6), члана 5. став (1) тачка б) и члана 6. Закона о Фискалном савјету у Босни и Херцеговини („Службени гласник БиХ“, број 63/08), Савјет министара Босне и Херцеговине, Влада Републике Српске и Влада Федерације Босне и Херцеговине з а к љ у ч у ј у

СПОРАЗУМ О УСВАЈАЊУ ДОКУМЕНТА ГЛОБАЛНИ ОКВИР ФИСКАЛНОГ БИЛАНСА И ПОЛИТИКА У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ ЗА ПЕРИОД 2026-2028 ГОДИНЕ ИЗМЕЂУ САВЈЕТА МИНИСТАРА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ, ВЛАДЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ И ВЛАДЕ ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Извршавајући надлежности Фискалног савјета у Босни и Херцеговини установљених Законом,

У настојању да одржи континуитет унапријеђења координације фискалне политике у Босни и Херцеговини,

Уважавајући потребу хитног усвајања буџета на свим нивоима власти за 2026. годину,

У циљу испуњавања једне од основних надлежности Фискалног савјета у Босни и Херцеговини, те постизања макроекономске стабилности и фискалне одрживости свих нивоа власти, стране су сагласне о сљедећем:

I

Овим споразумом Савјет министара Босне и Херцеговине, Влада Републике Српске и Влада Федерације Босне и Херцеговине усвајају документ „Глобални оквир фискалног биланса и политика у Босни и Херцеговини за период 2026 – 2028 године“, на који је дата сагласност на 6. сједници Фискалног савјета, одржаној у периоду од 24.04.2026. до 27.04.2026. године.

II

Документ „Глобални оквир фискалног биланса и политика у Босни и Херцеговини за период 2026 – 2028 године“ чини саставни дио овог Споразума.

Број: ФС 01-50-3-3-6/26

Број: 041.925/26

Број: 01-02-369/2026

**Босна и Херцеговина
Фискални савјет**

**ГЛОБАЛНИ ОКВИР ФИСКАЛНОГ БИЛАНСА И
ПОЛИТИКА
у Босни и Херцеговини
ЗА ПЕРИОД ОД 2026. ДО 2028. ГОДИНЕ**

октобар 2025. године

Садржај

Садржај

Садржај.....	2
Сажетак.....	3
Увод.....	4
Макроекономски показатељи и пројекције за период од 2025. до 2028. године.....	4
Реални сектор.....	6
Индустријска производња у БиХ.....	10
Тржиште рада у БиХ.....	12
Цијене.....	13
Спољни сектор.....	15
Спољнотрговинска размјена.....	16
Страна директна улагања.....	18
Пројекције прихода од индиректних пореза за период од 2025. до 2028. године.....	22
Основе и претпоставке ревидираних пројекција прихода од индиректних пореза.....	22
1. Пројекције макроекономских показатеља, ДЕП.....	22
2. Текуће политике у области индиректног опорезивања.....	25
3. Трендови наплате индиректних пореза (2006-2024).....	26
Ревидиране пројекције прихода од индиректних пореза 2025-2028 (основни сценарио).....	28
1. Табеларни приказ пројекција прихода (2025-2028).....	28
2. ОМА, ревизија пројекција прихода од индиректних пореза.....	30
3. Пројекција укупних прихода од индиректних пореза.....	30
Аналитика пројекција прихода од индиректних пореза по врстама.....	34
1. ПДВ.....	34
2. Акцизе.....	40
3. Царине.....	50
4. Путарина.....	53
Ризици.....	55
Додатак: Посљедње пројекције међународних институција.....	58
I Пројекције Европске комисије (ЕК).....	58
II Пројекције Међународног монетарног фонда (ММФ).....	58
III Пројекције Европске централне банке (ЕЦБ).....	59
Фискални циљеви и фискалне политике у БиХ.....	60
Ниво и структура јавне потрошње.....	60
Табеларни преглед оквира буџета.....	60
Институције БиХ.....	62
Федерација БиХ.....	63
Република Српска.....	64
Брчко дистрикт.....	65
БиХ консолидовано.....	66
Горње границе задужења буџета.....	67
Федерација БиХ.....	67
Република Српска.....	68

Сажетак

На основу анализе макроекономских кретања у БиХ у претходном периоду, као и сагледавања утицаја кључних унутрашњих и спољних чинилаца од којих зависи развој, према процјенама Дирекције за економско планирање БиХ (ДЕП из септембра 2025. године), предвиђа се да ће реална стопа раста БДП-а у периоду од 2026. до 2028. године износити 2,6%, 3,0% и 3,1%, узастопно.

Пројекције прихода од индиректних пореза у БиХ за период од 2026. до 2028. година, према пројекцијама Одјељења за макроекономску анализу Управног одбора Управе за индиректно опорезивање БиХ (ОМА) из октобра 2025. године, показују да ће у 2026. години у нето износу за расподјелу износити 9.941,3 милиона КМ, тј. да ће се повећати за 4,6% у односу на 2025. годину. У 2027. години предвиђа се раст средстава за расподјелу од индиректних пореза од 4,2%, а у 2028. години раст од 3,9%.

Треба подсјетити да се пројекције прихода од индиректних пореза ОМА-е темеље на пројекцијама макроекономских показатеља ДЕП-а из септембра 2025. године, а узимају у обзир трендове наплате индиректних пореза, те текуће владине политике у области индиректног опорезивања. Нове пројекције прихода од индиректних пореза ОМА-е темеље се на процјенама ДЕП-а из септембра 2025. године.

Предвиђени износ средстава за финансирање институција БиХ, у складу са приједлогом Министарства финансија и трезора БиХ, а који проистичу из прихода од индиректних пореза за 2026, 2027. и 2028. годину је на нивоу од 1.020,5 милиона КМ. Преостали износ прихода од индиректних пореза дијелиће се у складу с важећим законским прописима.

Фискални циљ у БиХ за 2026. годину је континуирано смањење примарног дефицита исказаног у складу са Законом о Фискалном савјету у БиХ, као разлика између текућих расхода и текућих прихода коригован за износ нето камате, који је у 2026. години планиран у износу 1.195 мил. КМ или 1,96% пројектованог БДП-а за 2026. годину.

Разину јавне потрошње као удио у БДП у периоду од 2026. до 2028. године треба смањивати с циљем да она консолидовано на нивоу БиХ буде испод 40% БДП, а у проматраном периоду кретаће се од 44,5% до 43,1% процијењеног БДП-а.

Горње границе задужења буџета у 2026. години, исказане као износ потребан за сервисирање укупних дугова или постотак од БДП-а, у зависности од законског рјешења, предвиђају се у оквирима које прописују закони којима је регулисано задуживање за сваки од нивоа власти.

Увод

Документ Глобални оквир фискалног биланса и политика у Босни и Херцеговини за период од 2026. до 2028. године израђен је на основу Закона о Фискалном савјету у Босни и Херцеговини („Службени гласник БиХ“, број: 63/08), којим је дефинисан садржај документа. У вези с тим документ садржи све потребне елементе који су носиоцима фискалне политике у Босни и Херцеговини нужни за израду њихових докумената оквирних буџета за период од 2026. до 2028. година, као и годишњег буџета за 2026. годину. Ти елементи су: фискални циљеви дефинисани као примарни фискални биланс (примарни суфицит или примарни дефицит), пројекције укупних индиректних пореза засноване на макроекономским пројекцијама и њихова расподела за наредну фискалну годину, као и горње границе задужења.

Наведени елементи, чије усаглашавање представља основну претпоставку за буџетске планирање носилаца фискалних политика у БиХ, чине суштину фискалне координације у БиХ. Без њиховог усаглашавања није могућа координација фискалних политика и очување фискалне стабилности, како појединих фискалних суверенитета, тако и Босне и Херцеговине као цјелине.

Прво поглавље документа односи се на анализу и трендове макроекономских кретања у БиХ, које је израдила Дирекција за економско планирање БиХ (ДЕП). У овом дијелу дане су пројекције основних макроекономских показатеља, с посебним фокусом на оне макроекономске величине које непосредно утичу на елементе фискалне политике, прије свега на висину јавних прихода.

У другом дијелу извршена је анализа висине и структуре прихода од индиректних пореза и дате су њихове пројекције за наредне три године, што је израдило Одјељење за макроекономску анализу Управног одбора Управе за индиректно опорезивање БиХ (ОМА). Како се ови приходи дијеле између више фискалних субјеката у БиХ, у овом дијелу дани су и елементи расподеле прихода од индиректних пореза, полазећи од постојећих прописа којима се регулише ова област у БиХ.

Трећи дио документа односи се на фискалне циљеве буџета институција БиХ, Федерације БиХ, Републике Српске и Брчко дистрикта БиХ. Овдје су такође обрађени основни елементи фискалних политика, као што су: ниво јавне потрошње и политика јавног задуживања.

Макроекономски показатељи и пројекције за период од 2025. до 2028. године

Извор: Дирекција за економско планирање, септембар 2025.

У сљедећој табели дате су процјене и пројекције макроекономских показатеља БиХ за период од 2025. до 2028. година, које су полазна основа за пројекције укупних индиректних пореза.

Табела 1: Макроекономски показатељи за период од 2023. до 2028. године

Индикатор	Званични подаци		Пројекције			
	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.
Номинални БДП у мил. КМ	51.973	55.091	57.969	60.992	64.030	67.211
Номинални раст у %	11,7	6,0	5,2	5,2	5,0	5,0
БДП дефлатор (претходна година = 100)	107,3	103,4	102,9	102,5	101,9	101,8
Реални БДП у мил. КМ (претходна година = 100)	48.458	53.299	56.336	59.496	62.818	66.018
Реални раст у %	4,1	2,6	2,3	2,6	3,0	3,1
Инфлација мјерена индексом потрошачких цијена у %	6,1	1,7	3,9	2,8	2,0	1,9
Потрошња у мил. КМ	44.348	47.560	50.153	52.459	54.563	56.527
Реални раст у %	3,6	4,1	2,2	2,0	1,9	1,7
Владина потрошња у мил. КМ	9.548	10.524	10.924	11.328	11.781	12.253
Реални раст у %	2,1	2,8	1,8	2,2	1,9	2,1
Приватна потрошња у мил. КМ	34.801	37.036	39.229	41.130	42.782	44.274
Реални раст у %	4,0	4,4	2,3	2,0	1,9	1,6
Инвестиције (брutto) у стална средства у мил. КМ	11.878	13.097	13.935	14.684	15.748	16.854
Реални раст у %	13,0	10,2	4,4	3,3	5,5	5,5
Владине инвестиције у мил. КМ	1.566	1.831	1.959	2.145	2.345	2.579
Реални раст у %	7,2	16,9	2,9	7,2	7,4	7,7
Приватне инвестиције у мил. КМ	10.311	11.266	11.976	12.538	13.404	14.275
Реални раст у %	14,0	9,2	4,6	2,6	5,2	5,1
Увоз у мил. КМ	27.806	29.057	30.881	32.169	33.853	35.751
Номинални раст у %	-1,5	4,5	6,3	4,2	5,2	5,6
Реални раст у %	-1,3	4,7	4,2	2,6	3,5	4,1
Извоз у мил. КМ	21.931	21.879	22.973	23.960	25.447	27.191
Номинални раст у %	-0,5	-0,2	5,0	4,3	6,2	6,9
Реални раст у %	-1,2	-1,6	3,3	2,6	4,6	5,2
Национална бруто штедња у % БДП-а	23,6	23,0	22,7	23,2	23,9	24,8
Биланс текућег рачуна у мил. КМ	-1.157	-2.129	-2.550	-2.580	-2.542	-2.544
Раст у %	-42,2	84,0	19,8	1,2	-1,5	0,1
Биланс текућег рачуна у % БДП-а	-2,2	-3,9	-4,4	-4,2	-4,0	-3,8

Реални сектор

Економска кретања

Економска кретања у 2025. години

Прелиминарни статистички подаци за 2024. годину (статистика националних рачуна, расходовни приступ) указују да је Босна и Херцеговина у претходној години остварила економски раст од 2,6%. С друге стране, тренутно расположиви подаци (краткорочни индикатори и квартални национални рачуни) указују да је овај тренд раста економске активности у земљи настављен и током 2025. године. Наиме, према подацима БХАС-а за К1 2025. године (БДП, расходовни приступ, тромјесечни подаци) процјењује се да је реални раст БДП-а износио 1,7%. Ако се пажљивије посматра структура економског раста у К1 2025. године, може се закључити да је домаћа тражња кроз повећање потрошње и инвестиција представљала главни ослонац раста, док је допринос трговинског биланса био благо негативан. Ако се има у виду заступљеност укупне финалне потрошње у структури БДП-а од око 2/3, може се констатовати да је стопа раста исте од 1,7% и допринос економском расту од 1,6 п.п представљала кључни носилац раста у земљи. Детаљније посматрано, према расположивим подацима БХАС-а за К1 2025. године у Босни и Херцеговини је раст приватне потрошње износио 1,7%, уз допринос расту 1,3 п.п, док је јавна потрошња увећана за 1,6% и допринос расту од 0,3 п.п. Вриједи истаћи да су ова повећања потрошње остварена унаточ повећању инфлације која је у К1 2025. године износила 3,4%, што је нешто виши ниво цијена у односу на претходну годину. Поред потрошње, расположиви статистички подаци БХАС-а за К1 2025. године указују и на повећање бруто инвестиција од 5,5% у односу на исти период претходне године уз позитиван допринос економском расту од око 1,0 п.п. Међутим, приликом интерпретације доприноса инвестиција у структури економског раста у Босни и Херцеговини потребан је одређен ниво опрезности с обзиром да се статистички посматрано¹ у оквиру инвестиција налазе и залихе. С друге стране, одређени показатељи из спољног окружења као и прелиминарни подаци о спољнотрговинској робној размјени у Босни и Херцеговини су нешто повољнији у односу на претходну годину. Наиме, према подацима БХАС-а реални раст укупног извоза је износио 0,4%, док је истовремено повећање увоза износило 1,6%, тако да је негативан допринос укупном економском расту износио 0,8 п.п. На основу ових краткорочних показатеља и расположивих макроекономских модела, **процјена ДЕП-а је да би економски раст на крају 2025. године могао износити 2,3%.¹** Процјењује се да би домаћа тражња кроз повећање финалне потрошње и дјелимично инвестиција требала представљати главно упориште економског раста, док је очекивани допринос трговинског биланса благо негативан. Наиме, према процјени ДЕП-а за 2025. годину раст финалне потрошње износио би 2,2%, тако да би допринос исте у расту БДП-а износи 1,9 п.п. Детаљније посматрано, очекивани раст приватне потрошње износио би 2,3% уз позитиван допринос економском расту од 1,6 п.п, док је очекивани раст јавне потрошње 1,8% а допринос расту БДП-а 0,3 п.п.

Овај раст приватне потрошње омогућен је захваљујући одређеном повећању плата и пензија, те повећаном приливу дознака грађана из иностранства унаточ повећању инфлације у земљи у посљедњих неколико мјесеци.

¹ Погледати саопштење БХАС, статистика националних рачуна за К1 2025. године https://bhas.gov.ba/data/Publikacije/Saopstenja/2025/NAC_04_2025_Q1_0_BS.pdf

С друге стране, нешто виши ниво јавних расхода на свим нивоима власти с циљем заштите животног стандарда грађана у склопу борбе против инфлације био је кључни разлог повећања јавне потрошње у земљи. Поред финалне потрошње, током 2025. године у Босни и Херцеговини се очекује позитиван допринос инвестиција са процијењеном стопом раста од око 5% и доприносом расту од око 1,3 п.п. Када су у питању кретања у спољном сектору, вриједи истаћи да су иста у досадашњем периоду углавном зависила од економских кретања у спољном окружењу, односно извозној тражњи. Посљедњи расположиви подаци Евростата указују на постепену стабилизацију економских прилика у земљама ЕУ које су истовремено и главна извозна тржишта за босанскохерцеговачке извозне производе. Наиме, према подацима Евростата, раст БДП-а у земљама ЕУ у П1 2025. године износио је 1,7%, што је знатно више у односу на исти период претходне године када је стопа раста износила 0,7%². Ови показатељи, као и тренутна кретања (П1 2025. године раст робног извоза од 5,8%, раст робног увоза 4,5%) указују да би тренд раста спољнотрговинске размјене требао бити настављен. У складу с тим, у 2025. години према пројекцијама ДЕП-а се очекује раст извоза од 3,3% (2,9% извоз роба и 4,0% раст извоза услуга), док је с друге стране очекивани раст укупног увоза 4,2% (раст увоза роба 4,2% и раст увоза услуга 4,3%). Оваква кретања извоза и увоза у 2025. години би резултирала повећањем спољнотрговинског дефицита од 7,2%, што би у коначници резултирало негативним доприносом истог у економском расту од -0,9 п.п.³

Економска кретања у Босни и Херцеговини у 2026. години

Тренутно расположиви извјештаји међународних референтних институција у 2026. години указују на наставак тренда расте економске активности како у свијету тако и у земљама ЕУ. У складу с тим и у Босни и Херцеговини се може очекивати наставак тренда раста економске активности. Наиме, према пројекцијама ДЕП-а а на бази расположивих података и макроекономских модела у Босни и Херцеговини се у 2026. години очекује реални раст БДП-а од 2,6%. Главне претпоставке у основном сценарију економских кретања у Босни и Херцеговини за 2026. годину представљају нешто повољније спољно окружење (виша стопа економског раста у земљама ЕУ и региона), стабилизација интерних динамика у земљи. У складу с тим, очекује се да би домаћа тражња кроз повећање потрошње и дјелимично инвестиција требала представљати главно упориште пројектованог економског раста, уз нешто позитивнији допринос спољног сектора у односу на претходну годину. Према пројекцијама ДЕП-а, очекивани раст броја запослених, наставак тренда раста плата, повећан прилив дознака грађана из иностранства, уз очекивану инфлацију од 2,8%, требали би резултирати порастом расположивог дохотка грађана, што би омогућило наставак тренда раста приватне потрошње у Босни и Херцеговини од 2,0%. Поред приватне потрошње, планирана повећања буџета на свим нивоима власти указују на могући раст јавне потрошње са очекиваном стопом раста од 2,2%. Очекивана повећања како приватне тако и јавне потрошње указују да се у 2026. години у Босни и Херцеговини може очекивати раст финалне потрошње од 2,0% уз позитиван допринос економском расту од 1,8 п.п. Ако се има у виду да финала потрошња у структури БДП-а у Босни и Херцеговини учествује са око 85%, може се закључити ће овај пројектовани раст потрошње представљати кључно упориште економског раста у земљи. С друге стране, поред повећања потрошње, унаточ одређеним интерним изазовима у Босни и Херцеговини, очекује се и наставак тренда раста инвестиција. Међутим очекивана стопа раста инвестиција је нешто нижа у односу на претходну годину и износи око 4,5% уз позитиван допринос економском расту од скоро 1,2 п.п.

² <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-euro-indicators/w/2-06092024-sept#:~:text=Проекције ДЕП-а, септембар 2025. године>

Поред домаће тражње, у Босни и Херцеговини се у 2026. години очекује наставак тренда раста спољнотрговинске размјене. У складу с тим, у 2026. години у Босни и Херцеговини се може очекивати повећање укупног извоза од 2,6%, при чему је очекивани раст извоза роба 1,4% а раст извоза услуга 5,4%. С друге стране, висок ниво домаће тражње (пораст потрошње и инвестиције) резултирао би повећањем укупног увоза у Босну и Херцеговину од 2,6%, при чему је очекивани раст увоза роба 2,6% а увоза услуга 3,2%. Оваква кретања извоза и увоза у 2026. години резултирала би благим повећањем спољнотрговинског биланса од 2,6%, уз негативан допринос економском расту од 0,4 п.п.

Пројекције економских кретања за период 2027 - 2028. година

Веома важну одредницу за економска кретања у Босни и Херцеговини у периоду 2027 - 2028 поред интерних динамика представљаће и економска кретања у спољном окружењу, нарочито у земљама ЕУ27. Наиме, посљедњих неколико година свјетску економију, а самим тим и економска кретања у Босни и Херцеговини обиљежиле су велики изазови, као што су глобална пандемија, сукоби у Украјини и др. Негативне економске посљедице ових дешавања на свјетску економију су већ видљиве и манифестују се кроз трговинске, финансијске, цјеновне шокове који нису заобишли ни Босну и Херцеговину. Наиме, ранији извјештаји су показали да спољно окружење (ЕУ и земље региона) представљају веома важну структуралну одредницу свих економских кретања у Босни и Херцеговини. Међутим, упркос евидентним нестабилностима у свијету референтне међународне институције у свијету као што су ММФ - Међународни монетарни фонд, Свјетска банка и Европска комисија у одређеним публикацијама указују на наставак тренда економског раста. Пројектована стопа глобалног економског раста у току овог периода износи око 3%, док ДГ ЕЦФИН-а за земље ЕУ у свом прољетном извјештају предвиђа наставак тренда економског раста и стабилизовање инфлације. Стога вриједи истаћи да се ДЕП приликом припреме овог извјештаја у оквиру пројектовања економских кретања у међународном економском окружењу користио тренутно доступним издањем⁴ *European Central Bank staff macroeconomic projections for the euro area (September 2025)*.⁵ Према наведеном извјештају, пројектовани реални економски раст у еврозони у 2027. години износи 1,3%, док очекивана стопа инфлације износи 1,9%.

С обзиром да спољно окружење представља веома важну детерминанту свих економских кретања у Босни и Херцеговини, вриједи истаћи да ће најновија дешавања имати одлучујућу улогу за изгледе економског раста у земљи у наредном периоду. Осим екстерних динамика, јако битан фактор за економски раст у земљи током програмског периода 2027 - 2028. година представљаће и институционални капацитет земље у провођењу структуралних реформи како би се ојачао допринос интерних динамика у креирању истог. Даљње усложњавање како екстерних тако и интерних динамика би имало веома негативне посљедице по босанскохерцеговачку економију и смањило њен потенцијални раст. Имајући у виду наведене како екстерне тако и интерне околности, према пројекцијама ДЕП-а у основном сценарију за период 2027 - 2028. година у Босни и Херцеговини се може очекивати економски раст од око 3,0% на годишњем нивоу (2027. 3,0% и у 2028. години 3,1%).⁶

Претпоставља се да би кључни ослонац економског раста током овог периода требала представљати домаћа тражња кроз повећање приватне потрошње и инвестиција.

⁴ Потребно је истаћи да је додатни изазов за израду макроекономских пројекција у Босни и Херцеговини представљала расположивост међународних података обзиром да ДГ ЕЦФИН јесење издање макропројекција није било расположиво за употребу у вријеме припреме овог извјештаја.

⁵ https://www.ecb.europa.eu/press/projections/html/ecb.projections202509_ecbstaff~c0da697d54.en.html#toc4 .

⁶ Пројекције ДЕП-а, Септембар 2025. године

Наиме, адекватно провођење структурних реформи (ЕПП, Реформска агенда и остали стратешки документи) довели би до повећања укупне економске активности у земљи кроз повећање укупне производње, броја запослених, повећања инвестиционих улагања (приватних и јавних), као и прихода од извоза (роба и услуга). У основном сценарију се очекује да би ова дешавања у коначници резултирала повећањем расположивог дохотка грађана, а самим тим и повећањем приватне потрошње која ће, као и претходних година, представљати кључни ослонац економског раста. Тако се у периоду 2027 - 2028. године очекује просјечна стопа раста приватне потрошње од 1,7%. С друге стране, имајући у виду висок ниво јавне потрошње у оквиру БДП-а у Босни и Херцеговини и напоре који се улажу кроз процес фискалне консолидације у Босни и Херцеговини током овог периода, очекује се постепена стабилизација јавних финансија кроз смањење јавних расхода и истовремено повећање јавних прихода како би се ограничио раст јавне потрошње. Тако се у периоду 2027 - 2028. година очекује просјечни раст јавне потрошње од око 2,0% на годишњем нивоу. Ако се има у виду да би током овог периода пројектована стопа економског раста била виша у односу на раст јавне потрошње, удио исте у структури БДП-а би се дјелимично смањео. У овом периоду очекује се да би мјерама фискалне политике дио средстава из текуће потрошње требао бити канализиран у сврху јачања инвестиционе потрошње у Босни и Херцеговини. Самим тим, уз побољшање пословног амбијента, инвестиције би за разлику од претходних година могле имати значајнији раст, а тако и већи допринос у очекиваном расту БДП-а. У периоду 2027 - 2028. година у Босни и Херцеговини се очекује повећање инвестиција по просјечној годишњој стопи раста од око 5,7% (2027: 5,1%, 2028: 6,2%). У овом временском оквиру поред повећања приватних инвестиција које чине већински дио укупних инвестиција (око 85% укупних инвестиција) као што је то и раније наведено, очекује се и значајнији допринос јавних инвестиција. Сматра се да би напредак у процесу европских интеграција у комбинацији са унапређењем пословног окружења кроз реформске процесе могли повећати интерес како домаћих тако и страних инвеститора за инвестициона улагања у Босну и Херцеговину. С друге стране, с обзиром на структуру и позицију економије Босне и Херцеговине, сматра се да ће јавне инвестиције представљати нешто важнију полуку за подстицање економског раста у средњем року. Пројекти у оквиру изградње путне инфраструктуре и енергетски пројекти - зелена транзиција, као и расположивост средстава код међународних финансијских институција би уз адекватну и благовремену имплементацију истих могли резултирати годишњим повећањем јавних инвестиција од око 5%. Постепена стабилизација у екстерном окружењу уз унапређење индустријске базе и подизање конкурентности у земљи представљају предуслов побољшања спољнотрговинске размјене са свијетом. Међутим, за разлику од ранијих пројекција, додатни изазов бх. економију нарочито у оквиру извозно оријентисане прерађивачке индустрије и извоза роба представљаће увођење ЦБАМ-а (*Carbon Border Adjustment Mechanism*) од стране ЕУ. Кашњења и парцијално провођење потребне регулативе могли би значајно ослабити међународну конкурентност босанскохерцеговачке економије и ослабити њену спољну позицију на извозним тржиштима.

У том случају у Босни и Херцеговини се може очекивати нешто нижи просјечни годишњи раст укупног извоза од око 4,9% (2027: 4,6%, 2028: 5,2%). Овдје посебно треба нагласити допринос услуга, с обзиром да је удио истих у посљедњих неколико година значајно увећан и врло често амортизовао одређене губитке у оквиру извоза роба који су настали услед флукуација на међународним тржиштима. Тако би током овог периода захваљујући овом извозном расту удио извоза у БДП-у био повећан на око 40% на крају 2028. године. С друге стране, очекује се да би се увоз у овом периоду требао кретати по нешто споријој годишњој стопи раста од 3,8% (2027: 3,5%, 2028: 4,1%). Посљедица оваквог кретања увозног раста била би стабилизација удјела увоза у БДП-у на око 53% БДП-а на крају 2028. године.

Нешто снажнији раст извоза у односу на раст увоза у средњем року би резултирао постепеном стабилизацијом спољнотрговинског биланса као удјелом у БДП-у на 13%, односно неутралним доприносом економском расту, док би покривеност увоза извозом закључно са 2028. годином требала износити скоро 76,1%.

Ризици

Ризици по остваривање пројекција економског раста у основном сценарију могу се класификовати у двије групе (спољни и унутрашњи). У вријеме припреме овог извјештаја чини се да су спољни ризици доста израженији и представљају већи ризик за реализацију пројекција економског раста из основног сценарија у односу на унутрашње. Неизвјесност у спољном окружењу, јачање инфлаторних притисака, као и слабљење глобалног економског раста, засигурно би имали негативан утицај на потрошњу, инвестиције, спољнотрговинску размјену, а самим тим и на пројекције економског раста у Босну и Херцеговину у основном сценарију за период 2026 - 2028. година.

С друге стране, пријетњу реализацији ових пројекција представљају и унутрашњи изазови односно унутрашњи ризици у Босни и Херцеговини. Унутрашњи ризици представљају сложен систем доношења одлука и спор темпо провођења економских реформи у земљи. Евентуална кашњења у имплементацији провођењу структуралних реформи могло би се негативно одразити на укупни економски раст. Врло је важно истаћи **ризике који се тичу климатских промјена**, односно усаглашавање законске регулативе у области зелене енергије у Босни и Херцеговини са важећим прописима у земљама ЕУ. У том контексту вриједи истаћи да је Босна и Херцеговина до 2026. године обавезна усагласити домаће законодавство, као и структуру економије у складу са одредбама **Carbon Border Adjustment Mechanism CBAM⁷ regulative**. Евентуална кашњења приликом усаглашавања могла би значајно угрозити укупну конкурентност економије у Босни и Херцеговини кроз смањења производње, извоза, запослености, јавних прихода и у коначници резултирати нижим стопама раста БДП-а.

Што се тиче ризика у средњем року, нарочито вриједи истаћи ризике на тржишту рада, односно тренд смањења радне снаге који је евидентан у посљедњих неколико година. Евентуални наставак миграција становништва (млади, образован и квалификован кадар) из Босне и Херцеговине би могло резултирати смањењем продуктивности и споријим растом БДП-а од пројектованог.

Индустријска производња у БиХ

Кретање физичког обима индустријске производње у Босни и Херцеговини, поред производних процеса у земљи, у великој мјери је одређен економским кретањима у главним трговинским партнерима, односно извозном тражњом. С обзиром да је у посљедње вријеме економска активност у земљама ЕУ била прилично стагнантна, то се одразило и на тренд кретања физичког обима индустријске производње у земљи. Наиме, Босна и Херцеговина већ дужи период биљежи тренд успоравања физичког обима индустријске производње. У складу са овим спољним кретањима, Босна и Херцеговина биљежи нижи ниво физичког обима индустријске производње, ово се нарочито односи на прерађивачку индустрију. Наиме, тренутно расположиви статистички подаци за 2025. годину указују да је негативан тренд у оквиру индустријске производње у Босни и Херцеговини настављен. Тако је, према подацима БХАС-а за прво полугодиште 2025. године, у Босни и Херцеговини регистрован пад физичког обима индустријске производње од 1,0% у односу на исти период претходне године.⁸

⁷ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32023R0956>

⁸ Агенција за статистику Босне и Херцеговине, Саопштење, „Индекс обима индустријске производње у Босни и Херцеговини за јуни 2025. године - претходни подаци“, 26.7.2025. године.

Секторски посматрано, према подацима БХАС-а у П1 2025. године пад обима производње у рударству износио 2,7%, прерађивачкој индустрији 1,3%, док је у оквиру сектора за производњу електричне енергије забиљежено повећање производње од 1,1%. Овакав тренд кретања индустријске производње у Босни и Херцеговини на неки начин указује да су економски трендови у земљи детерминисани привредним кретањима у земљама ЕУ. На основу ових показатеља може се закључити да су кретања у оквиру прерађивачке индустрије која чини око $\frac{3}{4}$ укупне индустријске производње у Босни и Херцеговини била кључна за пад физичког обима производње. Имајући у виду екстерна економска кретања и интерне динамике у земљи до краја 2025. године се може очекивати постепена стабилизација (блажи пад) индустријске производње Босни и Херцеговини.

У периоду 2026 - 2028. година како у Босни и Херцеговини тако и у свијету очекује осјетнија стабилизација економског раста, што ће се одразити и на кретање обима производње, запослености и извоза. Током посматраног периода кретања у оквиру индустријске производње ће поред економских кретања у спољном окружењу доста зависити и од интерних динамика у Босни и Херцеговини. Наиме, током овог периода очекује се побољшање имплементације реформских мјера на унапређењу пословног амбијента које проводе надлежне институције у Босни и Херцеговини. Побољшање пословног амбијента је предуслов за повећање инвестиционих улагања (домаћих и иностраних), већу искориштеност постојећих и покретање нових капацитета, повећање броја запослених и јачање конкурентске позиције бх. произвођача како на домаћем тако и на страним тржиштима. Ако се има у виду структура производних процеса у Босни и Херцеговини, врло је важно благовремено и у пуном капацитету приступити процесу зелене транзиције. Евентуална кашњења у процесу зелене транзиције представљају пријетњу за конкурентност индустријске производње у Босни и Херцеговини. Само под условом материјализације како екстерних тако и интерних претпоставки, пројекција ДЕП-а да би Босна и Херцеговина могла остварити побољшање и позитивне стопе раста физичког обима индустријске производње.

Ризици

Ризици по питању пројекције кретања индустријске производње у Босни и Херцеговини у основном сценарију су идентични општим ризицима који су наведени у уводном дијелу документа о економским кретањима. Поред општих ризика који су наведени у уводном дијелу, вриједи истаћи да стабилност у производњи електричне енергије у доброј мјери зависи од хидролошких прилика и погонске спремности термоелектрана. Неповољне хидролошке прилике, као и дотрајали термоенергетски капацитети, односно ниска погонска спремност, могли би се негативно одразити на укупну производњу електричне енергије у Босни и Херцеговини и самим тим физички обим укупне индустријске производње. Климатски ризици, односно питање **декарбонизације** које је наведено у уводном дијелу, нарочито су изражени у контексту структуре производње (сектор за производњу електричне енергије) тако и структуре потрошње кроз прерађивачка индустрија у Босни и Херцеговини. У средњем року ризик за пројектовано јачање индустријске производње могла би представљати евентуална кашњења у реформским процесима која имају за циљ унапређење пословног окружења у земљи.

Тржиште рада у БиХ

Тржиште рада – 2024. година

Просјечан број запослених у 2024. години је износио око 854,7 хиљада и већи је за 0,6% у односу на 2023. годину. Анализа броја запослених лица према подручјима дјелатности показује да је успорен раст броја запослених лица последица смањења броја запослених лица у дјелатности индустрије, а посебно прерађивачке индустрије. Супротно, највећи допринос расту укупног броја запослених лица у Босни и Херцеговини дале су дјелатност трговине на велико и мало, поправка моторних возила и мотоцикала. Просјечан број регистрованих незапослених лица у Босни и Херцеговини у 2024. години износио је око 328,6 хиљада и мањи је за 5,8% у односу на исти период 2023. године. Током 2024. године настављен је тренд увећања плата у Босни и Херцеговини. Просјечна нето плата у Босни и Херцеговини у 2024. години износила је 1.381 КМ, уз номинални раст од 9,4% у односу на исти период 2023. године. Реални раст нето плате износио је 7,5% и праћен је умјереним растом инфлације.

Тржиште рада – пројекције 2025 - 2028. година

У Босни и Херцеговини у периоду I - VII 2025. године примјетан је негативан раст броја запослених лица, посебно од почетка К2 2025. године. У посматраном периоду просјечан број запослених лица је износио око 852,5⁹ хиљада и мањи је за 0,3% г/г, уз истовремено смањење броја регистрованих незапослених лица за 3,3% г/г. На негативан раст броја запослених лица у Босни и Херцеговини је утицало смањење броја запослених лица у појединим подручјима дјелатности, а нарочито у подручју индустријске производње. Тако је број запослених лица у подручју дјелатности прерађивачке индустрије у периоду I - VII 2025. године смањен за 3,2% г/г, те дјелатности вађења руда и камена 2,5% г/г (негативан допринос расту броја запослених у Босни и Херцеговини око 0,7 п.п.). Посматрајући дјелатности које су у посматраном полугодишту забиљежиле раст броја запослених највише се истичу дјелатности здравствене и социјалне заштите (2,7% г/г). Битно је напоменути да је у подручју дјелатности трговине на велико и мало, поправка моторних возила и мотоцикала број запослених лица увећан за свега 0,7% (дјелатност која поред прерађивачке индустрије запошљава највише лица). У јулу 2025. године просјечна нето плата номинално је увећана за 14,8% г/г и износила је 1.601 КМ односно у просјеку периода I - VII 2025. године је увећана за 13,5% г/г. Узимајући у обзир раст цијена, реални раст просјечне нето плате у периоду I - VII 2025. године био је 9,3%. Битно је напоменути да је почетком 2025. године дошло до увећања најнижих плата у оба ентитета, што доприноси расту просјечне нето плате.¹⁰ На основу представљених података број запослених лица у Босни и Херцеговини у 2025. години би могао бити умањен у односу на претходну годину (-0,3%) праћен истовременим смањењем броја регистрованих незапослених лица. Раст просјечне нето плате би могао остати до краја године висок и износити око 13,5% г/г.

⁹ Привремени податак. Подаци до марта 2025. године су коначни, а након тога подаци су привремени. Извор: БХАС, Демографија и социјалне статистике, запослени по дјелатностима.

¹⁰ У Федерацији Босне и Херцеговине најнижа плата за период од 1. јануара до 31. децембра 2025. године утврђује се у нето износу од 1.000 КМ. (Одлука о износу најниже плате за 2025. годину, Службене новине Федерације Босне и Херцеговине број 104/24). У Републици Српској такође је донесена Одлука о најнижој плати за 2025. годину (Одлука о измени Одлуке о најнижој плати за 2025. годину, Сл. гласник Републике Српске 6/25). Најнижа плата у Републици Српској утврђује се у бруто износу од 1.344,26 КМ, односно у нето износу од 900,00 КМ. Најнижа плата за послове за чије обављање се захтијева најмање стечено средње образовање у трајању од три године утврђује се у бруто износу од 1.426,23 КМ, односно у нето износу од 950,00 КМ. Најнижа плата за послове за чије обављање се захтијева најмање стечено средње образовање у трајању од четири године утврђује се у бруто износу од 1.508,20 КМ, односно у нето износу од 1.000,00 КМ. Најнижа плата за послове за чије обављање се захтијева најмање стечено више образовање утврђује се у бруто износу од 2.000,00 КМ, односно у нето износу од 1.300,00 КМ.

Израда средњорочног сценарија у области тржишта рада за период 2026 - 2028. године базирана је на претпостављеном економском расту и дешавањима у области индустријске производње, трговине, домаће тражње, инвестиција и уопште свеукупном пословном амбијенту. Према пројекцијама ДЕП-а, у периоду 2026 - 2028. године у Босни и Херцеговини се такође очекује нешто бржи економски раст у поређењу са претходном годином. Уз боље пословне прилике створили би се услови за наставак постепеног раста броја запослених лица. Као и претходних година, очекује се да би допринос расту броја запослених могао бити скромнији у јавном¹¹ сектору у односу на остала подручја дјелатности. Највећи број запослених лица би могао остати и даље у области трговине и прерађивачке индустрије које уједно запошљавају највише лица (око 38%). Поред тога, узета су у обзир предвиђања међународних институција која би могла индиректно утицати на пословно окружење а тиме и на развој дешавања на тржишту рада. ЕЦБ у својим пројекцијама (септембар 2025. године), предвиђа да би стопа незапослености у еврозони у 2026 - 2027. години могла имати силазну путању (6,3% односно 6,1%), уз раст броја запослених лица од 0,5% г/г. Генерално, уз повољнију пословну климу, како у Босни и Херцеговини тако и у окружењу, у периоду 2026 - 2028. године очекује се повећање броја запослених лица око 0,5%-1,2% г/г, уз увећање нето плата од 5,2%-5,6% г/г. Међутим, пројекције на тржишту рада значајно зависе од ризика који би могли значајно утицати на претпостављени раст плата, као и број запослених лица.

Ризици

У домену тржишта рада, ризици за пројекције су одређени дешавањима у окружењу, односно пословним амбијентом како у Босни и Херцеговини тако и у свијету. Уз спорији економски раст од претпостављеног у основном сценарију, мањи обим инвестиција, трговине и уопште лошије услове пословања, раст броја запослених лица као и плата би могао бити спорији. Поред тога, висина најниже плате може утицати на дешавања на тржишту рада. Уз све наведено, одгађање имплементације планираних структурних реформи у Босни и Херцеговини би резултирало одгађањем позитивних дешавања на тржишту рада. Потребно је напоменути присутан тренд одлива квалификоване радне снаге и уопште миграције становништва, што ће вјероватно утицати на дешавања на тржишту рада. Примјена ЦБАМ механизма од 2026. године би такође могла детерминисати дешавања на тржишту рада.

Цијене

Цијене – 2024. година

Инфлација мјерена индексом потрошачких цијена у Босни и Херцеговини у 2024. години је износила 1,7% г/г. Слабљење инфлаторних притисака кроз стабилизацију цијена енергената, али и цијена у одјељцима хране (спорији раст у односу на 2023. годину) и режијских трошкова имали су битан утицај на укупни ниво инфлације. У одјељку хране и безалкохолних пића цијене су увећане за 2,1% г/г. Поред одјељка хране и безалкохолних пића, допринос инфлацији дао је одјељак осталих добара и услуга уз раст цијена од 5,3% г/г, алкохолних пића и дувана (4,2% г/г), ресторана и хотела (7,2% г/г). Када су у питању режијски трошкови, у одјељку становања, воде, електричне енергије, гаса и других енергената цијене се нису значајно мијењале у 2024. години (0,1% г/г) и на тај начин нису имале доприноса расту укупне инфлације у Босни и Херцеговини.

¹¹ У анализи се мисли на дјелатности јавне управе, здравства и образовања.

Инфлација у Босни и Херцеговини у 2024. години је дјелимично успорена кроз ниже цијене у одјељку одјеће и обуће (-7,5% г/г), као и одјељку превоза (-0,8% г/г).

Цијене – пројекције 2025 - 2028. година

У Босни и Херцеговини је у периоду I - VII 2025. године регистрован знатно бржи раст цијена у поређењу са претходном годином, односно инфлација од 3,8% г/г. Раст инфлације је највише подстакнут растом цијена у одјељку хране и безалкохолних пића (8,8% г/г) од почетка године, што доминантно утиче на укупну инфлацију у Босни и Херцеговини. Поред тога, цијене у одјељку алкохолних пића и дувана су увећане за 4,2% г/г. Од 1. јануара 2025. године ступила је на снагу Одлука о утврђивању специфичне и минималне акцизе¹² на цигарете и дуван за 2025. годину. Поред тога, у фебруару и јуну је дошло до поскупљења цигарета од стране појединих произвођача, што је утицало на раст цијена ових производа у посматраном периоду. Ниже цијене сирове нафте¹³ на свјетском тржишту имале су утицај на кретање цијена у одјељку превоза које су у посматраном периоду 2025. године ниже за 3,4% г/г и нису имале доприноса расту инфлације. У одјељку становања, воде, електричне енергије, гаса и других енергената (режијски трошкови) цијене се нису значајно мијењале (0,8% г/г) па је и њихов допринос расту укупне инфлације у Босни и Херцеговини био занемарив у поређењу са претходно поменутима одјељцима.¹⁴ Узимајући у обзир тренутно кретање цијена, до краја 2025. године се очекује да укупна инфлација у Босни и Херцеговини буде око 3,9% г/г.

Израда пројекција инфлације у 2026. години је, поред домаћих компоненти, базирана на предвиђањима које су представиле међународне институције. У посљедњим расположивим пројекцијама ЕЦБ (септембар 2025) очекује се да ће се укупна инфлација у еврозони смањити током 2026. године и износити око 1,7% г/г. Истовремено на тржишту енергената се очекује смањење цијене сирове нафте за 6,6% г/г која би могла износити 65,1 \$/барелу. Истовремено, цијена гаса би могла бити нижа за 11,8% г/г. Поред енергената, индекс цијена хране у еврозони би према пројекцијама ЕЦБ могао имати нешто спорију стопу раста у односу на претходну годину (2,3% г/г).¹⁵ С друге стране, уз поменуте екстерне компоненте битна детерминанта инфлације у Босни и Херцеговини су и домаће компоненте (акцизе, режијски трошкови и сл.), као и примјена ЦБАМ механизма. Узимајући у обзир све наведено, инфлација у Босни и Херцеговини у 2026. години би могла износити око 2,8% г/г. Ипак, интензитет раста инфлације ће зависити од претпостављених ризика.

На основу расположивих података у Босни и Херцеговини се очекује стабилан раст цијена у периоду 2027 - 2028. године. Израда пројекција инфлације, као и претходних година, заснива се на кретању цијена енергената и хране на свјетском тржишту и пројекција инфлације у ЕУ као битних екстерних фактора. ЕЦБ предвиђа да би се инфлација у еврозони могла кретати око 1,9% у 2027. години уз стагнацију цијена сирове нафте која би износила 65,1 \$/барелу.

¹² Управни одбор Управе за индиректно опорезивање донио је Одлуку о утврђивању специфичне и минималне акцизе на цигарете и износ акцизе на дуван за пушење за 2025. годину. Минимална акциза за паковање цигарета од 20 комада износи 3,58 КМ (у 2024. години је износила 3,46 КМ), а специфична акциза износи 1,65 КМ за паковање цигарета од 20 комада (остала је иста у односу на 2024. годину). Акциза на дуван за пушење утврђује се у висини од 80% минималне акцизе на цигарете утврђене у члану 3. став (3) ове одлуке износи 143,20 КМ по килограму (у 2024. години је износила 138,4 КМ по килограму). Извор: Одлука о утврђивању специфичне и минималне акцизе на цигарете и износ акцизе на дуван за пушење за 2025. годину.

¹³ Према бази података Свјетске банке

¹⁴ Битно је споменути да од септембра на снагу ступају нове цијене електричне енергије за кориснике Електропривреде БиХ, а за домаћинства се уводе и блок тарифе које ће зависити од мјесечне потрошње.

¹⁵ Мисли се на ХИЦП хране. У 2025. години стопа раста овог индекса је 2,9% г/г. Извор: ЕЦБ пројекције, септембар 2025. године.

Поред тога, цијена природног гаса у 2027. години би могле имати силазну путању (-9,7% г/г). Када је у питању кретање индекс цијена хране у еврозони, ЕЦБ указује да би могао задржати стопу раста од 2,3%. Узимајући у обзир утицај свјетских цијена на домаћу инфлацију, може се претпоставити да ће у периоду 2027 - 2028. године доћи до постепеног слабљења инфлације у Босни и Херцеговини у односу на претходну годину. Под претпоставком да цијене комуналија (као домаћи фактор) буду стабилне, у периоду 2027 - 2028. године у Босни и Херцеговини се може очекивати инфлација између 2% и 1,9%.¹⁶

Ризици

Приликом израде пројекција у домену цијена узети су у обзир екстерни и домаћи ризици који би могли утицати на кретање инфлације. Према томе, цијене енергената на свјетском тржишту, али и домаће цијене имају значајну улогу на кретање инфлације. Битно је нагласити да одјељци хране и безалкохолних пића, становања и превоза чине око 65% ЦПИ индекса. Због тога кретање цијена у овим одјељцима уједно битно детерминира ниво укупне инфлације. Више цијене енергената услед негативних геополитичких дешавања увећале би цијене у одјељку транспорта, као и улазне трошкове, односно дошло би до пребацивања трошкова са произвођача на потрошаче. При томе би раст цијена прехранбених производа али и услуга могао бити присутан. Такође, примјена ЦБАМ механизма од 2026. године би могла битно детерминисати кретање инфлације. Ако уз то узмемо у обзир, евентуални раст цијена режијских трошкова (комуналија), као домаће детерминанте инфлације, ниво инфлације би могао бити већи од претпостављеног у основном сценарију.

Спољни сектор **Платни биланс Босне и Херцеговине**

Платни биланс у 2025. години

Према официјелним подацима ЦББиХ за платни биланс Босне и Херцеговине за К1 2025. године¹⁷ те пројекцијама ДЕП-а за три квартала 2025. године, дефицит текућег рачуна у оквиру платног биланса Босне и Херцеговине номинално би износио око 2,5 милијарди КМ, што би представљало повећање од око 20% г/г. Извор овог повећања дефицита текућег рачуна вјероватно би се налазио у повећању спољнотрговинског дефицита роба и услуга од око 10,2% г/г.

У К1 2025. године дефицит текућег рачуна остао је на скоро истом нивоу као и у истом кварталу претходне године. Тако је дефицит текућег рачуна у К1 2025. године виши за 88 милиона КМ, номинално је износио 1,1 милијарди КМ (8,7% БДП-а), док је годину раније у К1 износио 1,01 милијарди КМ¹⁸ (8,4% БДП-а). Дефицит спољне трговине роба и услуга је такође остао на приближно истом нивоу као и претходне године, тачније казано виши је за 22 милиона КМ г/г.

Номинални раст извоза роба и услуга износио је 7,7% г/г, док је истовремено номинални увоз робе и услуга виши за 5,7% г/г. Текући нето приливи новца из иностранства у К1 2025. године нижи су за 7,1% г/г, као резултат повећања текућих одлива за 17,7% г/г (повећање одлива за 141 милиона КМ), уз истовремени пораст прилива новца из иностранства за 67 милиона КМ, односно за 3,7% г/г (највећи дио од наведеног износа отпада на порасте прилива новца код домаћинстава).

¹⁶ Претпостављени раст цијена ће као и у претходним годинама зависити од ризика који би могли додатно увећати инфлацију.

¹⁷ У тренутку израде пројекција били су доступни подаци за К1 2025. године

¹⁸ Извор података: ЦББиХ, Статистика платног биланса, јуни 2025. године

Претпоставке за платни биланс 2026 - 2028

На темељу пројекција ДЕП-а за 2026. годину могло би се очекивати номинално повећање спољнотрговинског дефицита роба и услуга од 3,8% г/г (уз раст увоза од 4,2% као и повећање извоза за 4,3%). Надаље би се у периоду 2027 - 2028. година могло очекивати благо успоравање раста спољнотрговинског дефицита, па би тако у 2027. години износио 2,4% г/г (номинални увоз роба и услуга би износио 5,2%, док би се истовремено могао очекивати раст извоза од 6,2%). У 2028. години спољнотрговински дефицит роба и услуга би порастао за 1,8% (увоз 5,6%, извоз 6,9%).

Према пројекцијама ДЕП-а, дефицит текућег рачуна за 2025. годину износио би око 4,4% БДП-а, док би се за период 2026 - 2028. година могло очекивати да се дефицит креће у интервалу од 3,8% до 4,2% БДП-а. Текући нето приливи из иностранства у 2025. години могли би износити око 9,2% БДП-а, док би се у периоду 2026 – 2028. година могли кретати у распону од 9% до 9,2% БДП-а.

За очекивати је да ће дефицит текућег рачуна и даље бити финансиран кроз приливе финансијских средства из иностранства (директне стране инвестиције, трговинске кредите те кроз евентуална нова задуживања на међународном финансијском тржишту).

Ризици

Као битне ризике у финансирању дефицита текућег рачуна битно је напоменути: смањење прилива директних страних инвестиција, отежан приступ трговинским кредитима, као и отежано задуживање на међународном финансијском тржишту. На промјене у платном билансу Босне и Херцеговине углавном утиче правац кретања спољнотрговинског дефицита роба и услуга, те такође и токови прилива односно одлива новца из иностранства. Ова кретања највећим дијелом уједно представљају и највеће ризике за повећање потреба за финансирањем дефицита текућег рачуна. Поред наведених ризика могу се навести и новонастали економски, финансијски и безбједоносни изазови на европском тлу. Оно што би се могло идентификовати као потенцијални ризици код спољног задуживања Босне и Херцеговине у средњем року јесу: негативан економски раст, негативан буџетски биланс (дефицит), повећање укупног нивоа јавног дуга, повећање удјела директног дуга ентитета у укупном спољном дугу, повећање сервиса јавног дуга (нарочито унутрашњег), каматно оптерећење, каматне стопе, ризици девизног курса, ризик рефинансирања, те кредитни рејтинг.

Спољнотрговинска размјена

Кретања спољнотрговинске размјене у 2025. години

У протеклих неколико година Босна и Херцеговина је биљежила континуирани тренд раста спољнотрговинске робне размјене, што се у појединим годинама манифестовало и двоцифреним стопама раста извоза и увоза роба. Међутим, у 2024. години овај позитиван тренд је заустављен с обзиром да је укупна спољнотрговинска робна размјена у Босни и Херцеговини стагнирала. Тако су главне карактеристике спољнотрговинске робне размјене у 2024. године биле, стагнација укупног обима размјене, смањење извоза роба, повећање увоза роба и повећање спољнотрговинског дефицита.¹⁹ Међутим, према тренутно расположивим подацима о спољнотрговинској робној размјени у Босни и Херцеговини за П1 2025. годину, чини се да је дошло до заустављања овог негативног тренда.

¹⁹ Агенција за статистику Босне и Херцеговине, Саопштење, „Спољнотрговинска робна размјена у Босни и Херцеговини за децембар 2024. године - претходни подаци“, 20.01.2025. године.

Наиме, након дуго времена у Босни и Херцеговини је дошло до истовременог раста извоза од 5,8% и увоза роба од 4,5%, што је резултирало повећањем укупног обима спољнотрговинске робне размјене за око 5%, док је трговински дефицит увећан за 2,7% у односу на исти период претходне године.

Према тренутно расположивим пројекцијама у земљама ЕУ се у 2025. години очекује нешто виши ниво економске активности у односу на раније године са очекиваном стопом економског раста од око 1,5%.²⁰ У складу са овим кретањима и претпоставкама ДЕП-а из основног сценарија, у Босни и Херцеговини може очекивати постепени опоравак спољнотрговинске размјене са свијетом. Наиме, према пројекцијама ДЕП-а за 2025. годину у Босни и Херцеговини се очекује раст укупног извоза од 3,3%, при чему је очекивани раст извоза роба 2,9%, а извоз услуга 4,0%.

С друге стране, обзиром да је Босна и Херцеговина прилично увозно зависна економија, те да се у 2025. години може очекивати економски раст од 2,6%, који је углавном ношен домаћом тражњом, очекује се и раст увоза. Тако се према пројекцијама ДЕП-а у 2025. години може очекивати раст укупног увоза од 4,2%, при чему је очекивана стопа раста увоза роба 4,2% а увоза услуга 4,3%. Оваква кретања извоза и увоза у коначници би на крају 2025. године требали резултирати повећањем трговинског биланса за око 7,2%, тако да је очекивани допринос трговинског биланса у структури економског раста негативан и износи 0,9 п.п.

Пројекција кретања спољнотрговинске размјене за период 2026 - 2028. година

Кретање привредне активности односно економског раста у земљи и екстерном окружењу засигурно ће представљати главну детерминанту кретања спољнотрговинске робне размјене у Босни и Херцеговини у средњем року. Поред спољног окружења, врло важну детерминанту кретања спољнотрговинске размјене, а нарочито извоза представљаће интерне динамике односно процес имплементације структурних реформи у земљи. Нарочито важан сегмент представљаће имплементација реформских мјера које су везане за енергетску транзицију усљед примјене ЦБАМ регулативе која ће значајно утицати на извоз из Босне и Херцеговине.

У складу с тим, пројекција ДЕП-а је да се у Босни и Херцеговини у периоду 2026 - 2028. година може очекивати нешто скромнији раст извоза у односу на раније пројекције. Очекиване стопе раста извоза из Босне и Херцеговине у основном сценарију су 2026. година 2,6%, 2027. година 4,6% и 2028. година 5,2%.

Ово повећање извоза условљено је стабилном извозном тражњом, проширењем производне базе и подизањем конкурентности у земљи, како и благовременом прилагођавањем законодавства у области тржишта електричне енергије. У прилог овим очекивањима иду и пројекције повећања увоза у ЕУ током наведеног периода. С друге стране, повећање економске активности у земљи, односно раст домаће тражње у оквиру сектора становништва и корпоративног сектора кроз нешто бржи раст потрошње и инвестиција требали би резултирати и повећањем увоза у Босну и Херцеговину. Према пројекцијама ДЕП-а очекиване стопе раста укупног увоза би износиле од 2,6% у 2026, 3,5% у 2027. и 4,1% у 2028. години. Под претпоставком материјализације пројектованих стопа заступљеност укупног увоза (робе +услуге) у структури БДП-а закључно са 2028. годином би износила око 40%, док би укупни извоз (робе +услуге) износио око 53%.

²⁰ У процесу пројектовања економских кретања у спољном окружења (извозне тражње) кориштени су расположиви подаци ДГ ЕЦФИН-а „European Economic Forecasts“ Spring 2025 из маја 2025. године.

Резултат оваквих трендова кретања извоза и увоза била би постепена стабилизација укупног спољнотрговинског дефицита на око 13% БДП-а, тако да би допринос спољног сектора у економском расту Босне и Херцеговине био неутралан, а покривеност увоза извозом закључно са 2028. годином износила би 76,1%.²¹

Ризици

Спољни ризици по питању спољнотрговинске робне размјене у Босни и Херцеговини су везани за економска кретања у главним трговинским партнерима (ЕУ 27 и земље региона). Евентуална додатна погоршања у спољном окружењу, раст свјетских цијена енергената и хране, негативно би се одразили на извозну тражњу, а самим тим и на спољнотрговинску размјену у Босни и Херцеговини у периоду 2026 - 2028. година. Поред екстерних ризика, потенцијални ризик за пројекције спољне трговине у основном сценарију за период 2025 - 2028. година представљају и интерни ризици. Наиме, додатно усложњавање политичких криза у земљи могло би резултирати додатним потешкоћама у процесима економског управљања у земљи, што би се посебно негативно одразило како на економску активност тако и на институције које су надлежне за спољнотрговинско пословање у Босни и Херцеговина. Евентуална материјализација ових унутрашњих ризика би додатно отежала и угрозила пословање компанија које су извозно оријентисане, те додатно ослабило ионако недовољно диверсификовану извозну понуду Босне и Херцеговине. Индиректне штетне последице евентуалне материјализације унутрашњих ризика би се огледале кроз смањење тржишног удјела босанскохерцеговачких компанија на свјетским тржиштима и губитак конкурентности како компанија које послују на извозним тржиштима тако и цјелокупне економије. Веома важан ризик који би у случају његове материјализације угрозио претпоставке о спољнотрговинској размјени у основном сценарију је свако и **климатски ризик**, односно почетак примјене ЦБАМ регулативе. Евентуална кашњења у имплементацији одредби ове регулативе би негативно погодила водеће извозне секторе у Босни и Херцеговини и самим тим значајно смањиле извоз и довеле у питање пословање велики број компанија које се баве извозним пословањем.

Страна директна улагања

Страна директна улагања у 2024. години и 2025. године

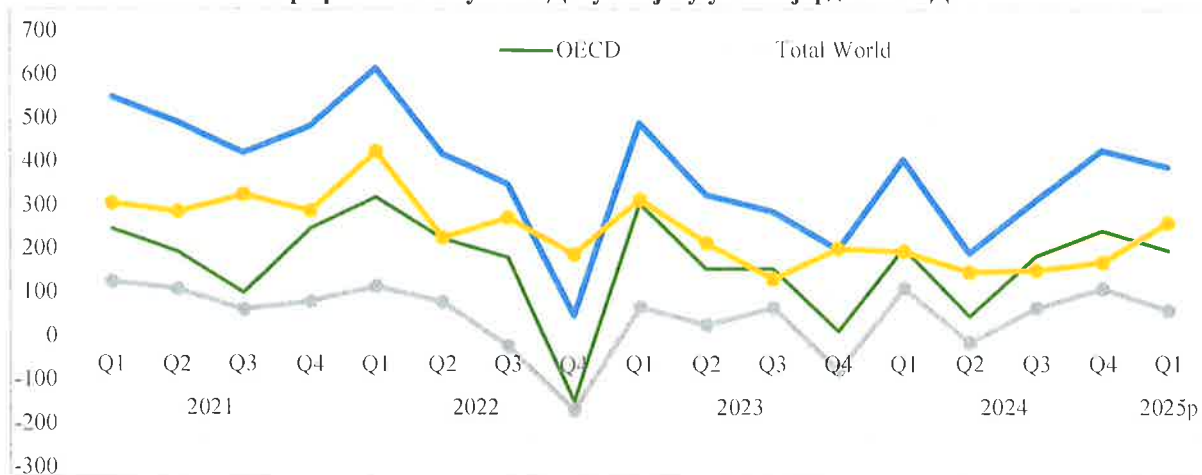
Пораст трговинских тензија и појачане неизвјесности у глобалној политици неминовно су негативно дјеловале на економске токове у свијету²² и страна улагања (у даљњем тексту СДУ) у 2024. и 2025. год. Према прелиминарним подацима ОЕЦД-а (FDI in figures) за први квартал 2025. године улагања у свијету су мања за 9% у односу на претходни задњи квартал у 2024. години, док је у односу на исти период у прошлој години пад износио 4%. Такође, поредећи исти период, улагања у ЕУ земље су мања за 46% г/г, а исто вријеме према земљама ОЕЦД-а улагање мање за 3% г/г²³.

²¹ Пројекције ДЕП-а, септембар 2025. године

²² World Bank Global Economic Prospects, June 2025.

²³ OECD, investment database, FDI- in- figures-July-2025.

Графикон 1: Укупно СДУ у свијету у милијардама УСД

Извор: ОЕЦД, investment database

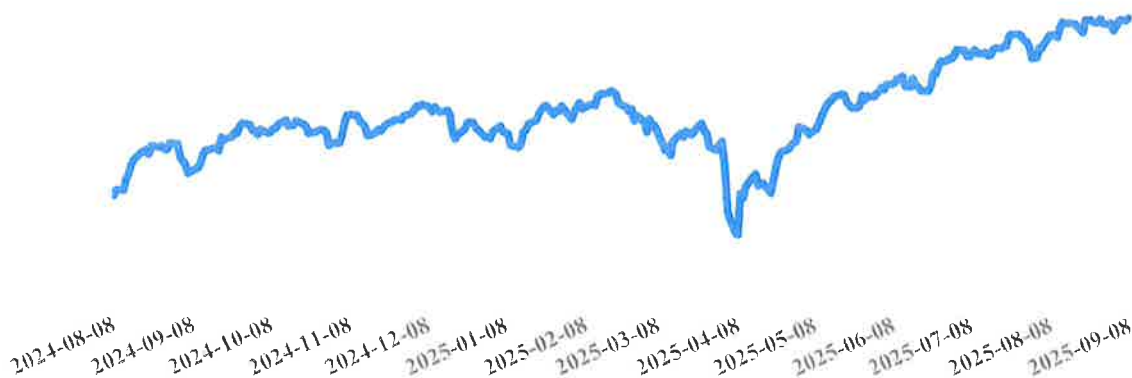
У Босни и Херцеговини укупна СДУ у 2024. години су достигла око 2 млрд КМ (нето финансијска пасива) те тиме остварила учешће у БДП од око 3,7%.

Пројекције улагања 2025 - 2028. година

Глобална финансијска тржишта су почетком 2025. године прошла кроз период изражене нестабилности. У првом кварталу забиљежен је пад тржишта, узрокован растућим геополитичким тензијама и трговинским сукобима, што је довело до повећане несигурности међу инвеститорима.

Примјер тога је FTSE All-World индекс, који прати кретања више хиљада дионица широм свијета који на крају марта 2025. године биљежи пад од 1,5% у односу на крај 2024. године. Међутим, у другом кварталу почиње опоравак тржишта, вођен смиривањем трговинских тензија, те позитивним трендовима, посебно у информатичкој индустрији (развој умјетне интелигенције, АИ који је постао главни покретач раста у том сектору). Ове трендове можемо о боље видјети на графикону испод кроз кретање вриједности глобалног акционог FTSE All-World индекса²⁴ који након наглог пада у првом кварталу остварује раст у наредном периоду (средином септембра у односу на крај 2024. год остварује раст од 14%).

Графикон 2: Кретање FTSE All-World индекса

Извор: investing.com

²⁴ FTSE All-World индекс је глобални акциони индекс који представља перформансе 3000 најважнијих великих и средњих компанија са тржишта широм свијета.

Такође у другом и трећем кварталу долази до раста и најважнијих берзанских индекса листираних на свјетским берзама. Углавном су сви водећи свјетски берзанских индекси су средином деветог мјесеца 2025. године на годишњем нивоу остварили позитивне стопе раста. Тако С&П500 стопу раста од 10,7%, а технолошки индекс Насдак стопу раста од 20,3% г/г. У Азији, јапански Никкеи је такође остварио раст од 15,6% г/г. Према посљедњим доступним подацима од стране ЦББиХ, укупна СДУ у Босни и Херцеговини у првом кварталу 2025. године су достигла 440,0 мил. КМ, и била су мања за 25,8% у односу на исти период у прошлој години. Процјена је да ће послје пада улагања у првој половини доћи до постепеног опоравка улагања у другом дијелу године, тако да ће се улагања у 2025. године кретати око 3,1% БДП-а. У 2025. години, сем наставка улагања у већ постојеће инфраструктурне пројекте (изградња аутопутева и унапређење постојеће инфраструктуре), очекују се и улагања у нове посебно у областима енергетике и рударства.

Графикон 3: Пројекција ДСУ по годинама у процентима од БДП

Извор: БХАС, ЦББиХ и ДЕП процјена

Све евидентније увођење ЦБАМ-а које је одређено за 2026. годину сигурно ће негативно утицати у евентуална даљња улагања у термоелектране, мада у исто вријеме представља и снажан подстицај за даљња улагања у обновљиве изворе енергије. Поред постојећих познатих и планираних пројеката у хидроенергетске потенцијале, све су интересантнија улагања у соларне и вјетропотенцијале. Тако би се СДУ и у 2026. години кретала око 3,1%, док би у 2027. год. и 2028. год. била нешто већа са учешћем од око 3,2 % БДП-у. Евидентно је да на улагања у овом периоду стабилизирајући и позитиван ефекат има чињеница да је агенција Standard & Poor's у августу 2025. године потврдила Босни и Херцеговини суверени кредитни рејтинг „Б+ са стабилним изгледима“, док је још раније кредитна агенција Moody's Investors Service је 2. августа 2024. године потврдила Босни и Херцеговини суверени кредитни рејтинг „Б3 са стабилним изгледима“²⁵.

Ризици

Даљње усложњавање геополитичких прилика, уз ескалацију трговинских баријера, неминовно би негативно утицало на економске токове у Босни и Херцеговини²⁶. Ако не дође до одгађања, увођење такси на извоз струје из такозваних „прљавих извора енергије“²⁷ у 2026. години представља реалан проблем за даљња улагања у ову област индустрије.

²⁵ https://www.moodys.com/research/Moodys-Ratings-announces-completion-of-a-periodic-review-of-ratings-Announcement-of-Periodic-Review--PR_509675

²⁶ <https://www.spglobal.com/ratings/en/regulatory/article/-/view/sourceId/101636648>

²⁷ https://taxation-customs.ec.europa.eu/carbon-border-adjustment-mechanism_en

Потребно је да Босна и Херцеговина што прије поднесе формални захтјев Европској комисији за одгону примјене ЦБАМ-а (Carbon Border Adjustment Mechanism). Такође, потребно је да Босна и Херцеговина изврши усклађивање постојећег законодавства према постојећој новој уредби ЕУ/2019/452, која захтијева успоставу механизма за провјеру страних улагања (screening system) и ризика, транспарентност и сарадњу са ЕУ институцијама²⁸.

²⁸ https://policy.trade.ec.europa.eu/enforcement-and-protection/investment-screening_en

Пројекције прихода од индиректних пореза за период од 2025. до 2028. године

Извор: Управа за индиректно опорезивање - Одјелење за макроекономску анализу, октобар 2025.

Основе и претпоставке ревидираних пројекција прихода од индиректних пореза

Ревидиране пројекције прихода од индиректних пореза темеље се на пројекцијама макроекономских показатеља Дирекције за економско планирање (ДЕП) из септембра 2025. године, а узимају у обзир трендове наплате индиректних пореза, те текуће владине политике у области индиректног опорезивања (основни или *baseline* сценарио).

Измјена Закона о ПДВ-у, којом се уводи право на поврат ПДВ-а на куповину првог стамбеног објекта²⁹, ступила је на снагу 12.4.2025. године, али ће се примјењивати након ступања на снагу измјена Правилника о примјени Закона о ПДВ-а. Измјенама Правилника ће се прецизирати услови за примјену права на поврат ПДВ-а. Из тог разлога, у вријеме израде овог документа, није могуће процијенити губитке у наплати индиректних пореза по овом основу, те потенцијални ефекти на наплату прихода од ПДВ-а нису укључени у пројекције прихода од индиректних пореза.

Ефекти:

- покретања правних поступака привредних субјеката (рудници и термоелектране) који су до доношења рјешења Савјета за државну помоћ БиХ³⁰ били корисници ослобађања путарине,
- евентуалног укидања царина на увоз роба поријеклом из САД, и
- увођења америчких санкција Нафтної индустрији Србије,

такође нису укључени у пројекције прихода, него су детаљно образложени у Поглављу 4 „Ризици“.

1. Пројекције макроекономских показатеља, ДЕП

1.1. Пројекције, ДЕП, септембар 2025.

Економска кретања у 2024. години

Пројекције макроекономских показатеља израђене од стране ДЕП-а ослањају се на прелиминарне податке Агенције за статистику БиХ (БХАС), према којима је у 2024. години у БиХ остварен номинални раст БДП-а од 2,6%, израчунато према расходном приступу.

Пројекције за 2025. годину

У табели 2. су представљене посљедње пројекције ДЕП-а (ДЕП, септембар 2025.) номиналног и реалног раста БДП-а за период 2025 - 2028.

²⁹ „Службени гласник БиХ“ бр. 20/25

³⁰ „Службени гласник БиХ“ бр. 49/23 и „Службени гласник БиХ“ 63/23

Табела 2. Пројекција раста БДП-а, ДЕП, септембар 2025.

	Званични подаци		Пројекције			
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Номинални раст	11,7	6,0	5,2	5,2	5,0	5,0
Реални раст	4,1	2,6	2,3	2,6	3,0	3,1

Извор: ДЕП, септембар 2025. године

У ДЕП-овом документу макроекономских пројекција се наводи да БХАС процјењује да је реални раст БДП-а износио 1,7% у првом кварталу 2025. године. Закључују да је домаћа тражња кроз повећање потрошње и инвестиција представљала основни извор раста, те да је допринос трговинског биланса био благо негативан. Према пројекцијама ДЕП-а, у 2025. години се очекује реални раст БДП-а од 2,3%. Као и у првом кварталу, домаћа тражња, кроз повећање финалне потрошње и дјелимично инвестиција, требала би представљати главно упориште раста. Пројектовани реални раст финалне потрошње износи 2,2%, а допринос исте у расту БДП-а 1,9 п.п. Допринос инвестиција пројектованом реалном расту БДП-а износи око 1,3 п.п, а допринос трговинског биланса -0,9 п.п.

Пројекције за 2026. годину

На основу тренутно расположивих извјештаја међународних референтних институција који указују на наставак тренда раста економске активности у свијету и земљама ЕУ, те на бази расположивих података и макроекономских модела, у ДЕП-у пројектују реални раст БДП-а од 2,6% у 2026. години. Претпоставке у основном сценарију ДЕП-ових пројекција представљају нешто повољније спољно окружење, те стабилизација интерних динамика у земљи. Пројектовани допринос финалне потрошње економском расту износи 1,8 п.п, инвестиција 1,2 п.п, а спољнотрговинске размјене -0,4 п.п.

Пројекције за 2027. и 2028. годину

Приликом израде пројекција економских кретања у међународном економском окружењу ДЕП је користила доступно издање Европске централне банке³¹, према којем пројектовани реални економски раст у еврозони у 2027. години износи 1,3%, док очекивана стопа инфлације износи 1,9%.³² Осим екстерних динамика, у ДЕП-у истичу да битан фактор за економски раст у земљи током периода 2027-2028 представља и институционални капацитет земље у провођењу структуралних реформи. Према пројекцијама ДЕП-а у БиХ се може очекивати економски раст од 3,0% у 2027. и 3,1% у 2028. години.

1.2. ДЕП, ревизија пројекција макроекономских показатеља за БиХ

На основу графикана 1 се могу упоредити ДЕП-ове посљедње пројекције (септембар 2025) са претходним (март 2025), а које се односе на стопе раста БДП-а и његових компоненти.

³¹ European Central Bank staff macroeconomic projections for the euro area (September 2025)

³² ДЕП наводи расположивост међународних података као додатни изазов за израду макроекономских пројекција, јер јесење издање прогноза ЕЦФИН-а није било расположиво у вријеме припреме њиховог извјештаја.

Подаци за 2024. godinu

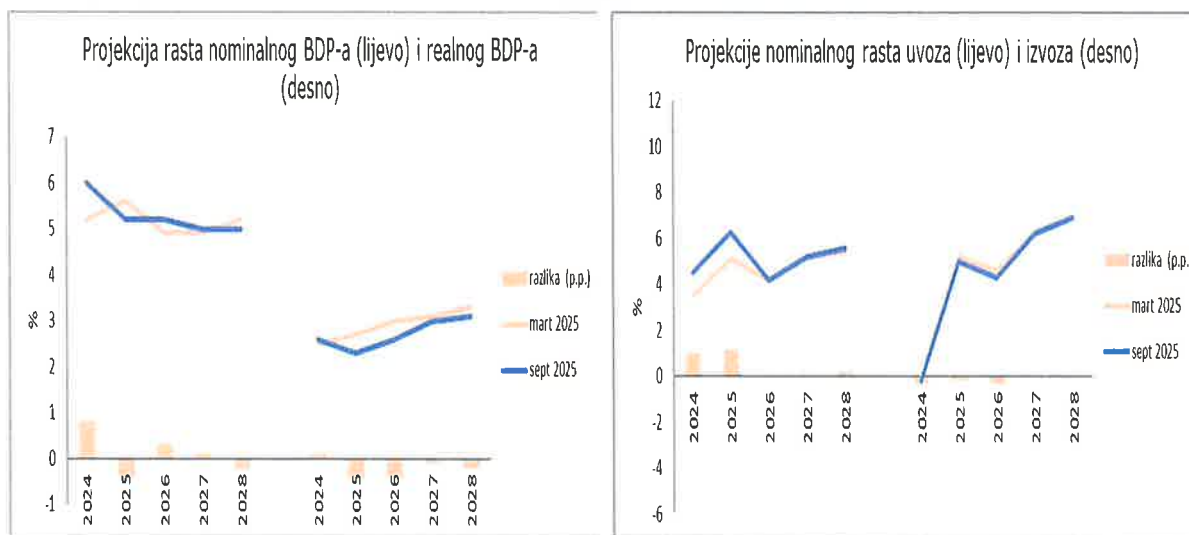
Висина оствареног БДП-а у 2024. години, која је наведена у ДЕП-овом документу из септембра 2025. као званични податак (преузет од БХАС), виша је у односу на ДЕП-ове пројекције из марта 2025. године. Серија података која је презентована у посљедњој публикацији Агенције за статистику БиХ³³ се разликује од серије за дужи низ година која је објављена раније, а БХАС то објашњава измјенама насталим због ревизије података за издатке за крајњу потрошњу домаћинстава, података о улагањима у бруто инвестиције у стална средства и у подацима Централне банке БиХ.³⁴

Званична стопа раста БДП-а за 2024. годину виша је за 0,8 п.п. у односу на ДЕП-ове пројекције из марта. Посматрано по категоријама, стопа номиналног раста увоза виша је за 1 п.п, извоза нижа за 0,3 п.п, а номиналне приватне потрошње за високих 1,75 п.п.

Пројекције за 2025. godinu

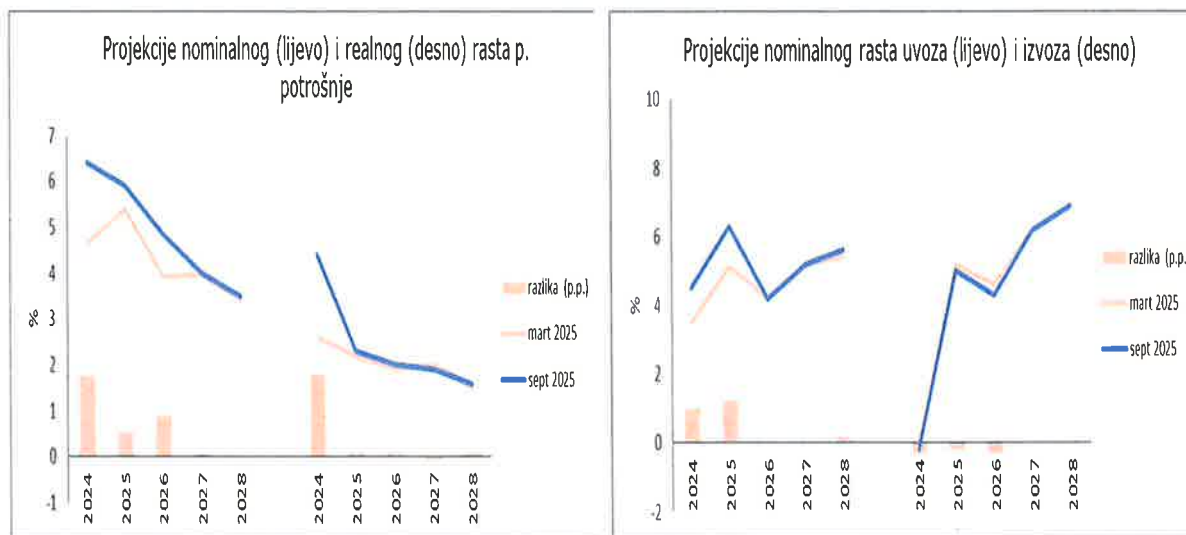
Пројектована номинална стопа раста БДП-а у ДЕП-овим пројекцијама из септембра 2025. смањена је за 0,4 п.п. у односу на њихове пројекције из марта исте године (Графикон 1). Пројекција номиналног раста увоза повећана је за 1,2 п.п., а извоза смањена за 0,2 п.п. Пројектовани номинални раст приватне потрошње повећан је за 0,5 п.п. Пројектована стопа инфлације повећана је за 0,9 п.п, док пројекција БДП дефлатора није мијењана.

Графикон 1. Разлика стопа раста макроекономских показатеља за период 2024-2028

³³ Бруто домаћи производ за Босну и Херцеговину за 2024. годину, Расходни приступ, први резултати; БХАС, септембар 2025.

³⁴ БХАС наводи да „ревизија крајње потрошње домаћинстава и података о улагањима у бруто инвестиције у стална средства укључује значајна методолошка побољшања: прелазак на нову Класификацију индивидуалне потрошње према намјени (ЦОИЦОП 2018) као и ревизију робних токова, што је утицало и на нивое и на промјене података за крајњу потрошњу домаћинстава и података у улагања у бруто инвестиције у стална средства (машине и опрема)“.

Извор: Израчун и приказ ОМА на основу пројекција ДЕП-а из септембра 2025. и марта 2025. године

Пројекције за 2026. годину

Пројектована номинална стопа раста БДП-а у посљедњим ДЕП-овим пројекцијама за 2026. годину износи 5,2%, што је за 0,3 п.п. изнад одговарајуће пројекције израђене у марту 2025. Супротно томе, пројектована реална стопа раста БДП-а за 2026. годину је смањена за 0,4 п.п, са 3% у марту, на 2,6% у септембру 2025, а корекција наниже је резултат кориговања навише пројекције БДП дефлатора. Пројекција номиналног раста приватне потрошње за 2026. годину је повећана за 0,9 п.п, извоза смањена за 0,3 п.п, док пројекција номиналног раста увоза није коригована (Графикон 1).

Пројекције за 2027. и 2028. годину

Пројекције стопа раста БДП-а за 2027. и 2028. годину нису значајније кориговане у ДЕП-овим пројекцијама из септембра 2025. у односу на претходне пројекције (Графикон 1). Стопе номиналног раста БДП кориговане су за 0,1 и -0,2 п.п. за 2027. и 2028. годину, респективно. Пројекције раста расходних категорија БДП такође нису значајније мијењане.

2. Текуће политике у области индиректног опорезивања

Обавезе и систем плаћања ПДВ-а регулишу се Законом о порезу на додатну вриједност ("Службени гласник БиХ", бр. 9/05, 35/05, 100/08 и 33/17). Политика акциза регулисана је Законом о акцизама у Босни и Херцеговини ("Службени гласник БиХ", бр. 49/09, 49/14, 60/14, 91/17 и 50/22)³⁵. Политика акциза на дуван у 2025. години утврђена је Законом о акцизама и Одлуком³⁶ Управног одбора УИО. Будући да је законски плафон укупне акцизе на цигарете од 176 КМ/1000 цигарета достигнут за све цјеновне категорије цигарета у 2019. години, окончана је хармонизација са стандардима ЕУ у сфери опорезивања цигарета, док се на опорезивање резаног дувана примјењује политика према измјенама Закона из 2014. године.³⁷

³⁵ Напомињемо да су се измјене Закона о акцизама („Службени гласник БиХ“ бр. 50/22) почеле примјењивати од момента ступања на снагу подзаконских аката које је усвојио Управни одбор УИО.

³⁶ Одлука о утврђивању специфичне и минималне акцизе на цигарете и износ акцизе на дуван за пушење за 2025. годину („Службени гласник БиХ“ бр. 84/24).

³⁷ Нова политика је у примјени од 1.8.2014. (Измјене Закона о акцизама у БиХ „Службени гласник БиХ“ бр. 49/14).

Законом³⁸ о царинској политици у Босни и Херцеговини уређују се основни елементи царинске политике, те општа правила и поступци који се примјењују на робу која се уноси и износи из царинског подручја Босне и Херцеговине.

3. Трендови наплате индиректних пореза (2006-2024)

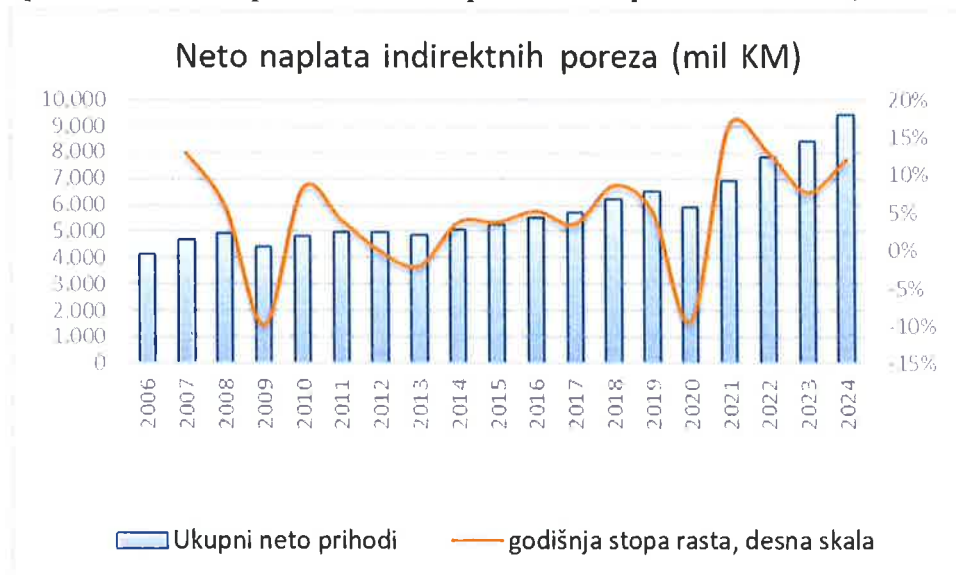
У 2006. години је прикупљено 4,12 млрд КМ нето прихода од индиректних пореза на ЈР УИО. У скоро свим годинама од увођења ПДВ-а забиљежен је раст прикупљених прихода на ЈР УИО. Изузеци су биле: „кризна“ 2009. година, када је остварен пад прихода од 9,9%, те стагнација и блажи пад прихода у 2012. и 2013. години, те пад у 2020. години од 9,3% као посљедица ефеката вируса корона. У свим осталим годинама забиљежен је раст ових прихода, а највећи је остварен у 2021. години, и то по стопи од 16,7%. У 2024. години је остварен годишњи раст прихода од индиректних пореза од 12% и рекордна номинална наплата од увођења ПДВ-а у износу од 9,45 млрд КМ (Графикон 2). Коначно, раст наплате у 2024. години у односу на 2006. годину износио је високих 129,2%.

У Графикону 3 је удио индиректних пореза у БДП-у БиХ у периоду 2006 - 2024 разложен на компоненте, у складу са методологијом из ОЕЦД анализе³⁹ на производ: (1) удјела прихода од индиректних пореза у укупној потрошњи и (2) удјела укупне потрошње у БДП-у. На основу Графикона 3 се може закључити да је удио индиректних пореза у БДП-у и у потрошњи био на приближно једнаком нивоу све до 2014. године, до када се удио потрошње у БДП-у кретао на нивоу око високих 100%. Од 2015. године је наступио тренд пада удјела потрошње у БДП-у (са изузетком благог раста у 2020, 2022. и 2024. години), а у 2024. години он је износио 86,3%. Са падом удјела потрошње у БДП-у, од 2015. године је линија удјела индиректних пореза у потрошњи изнад линије њиховог удјела у БДП-у.

³⁸ Нови Закон о царинској политици ("Службени гласник БиХ" бр. 58/15) примјењује се од 1.8.2022. године ("Службени гласник БиХ" бр. 23/22), а до тог датума се примјењивао стари Закон о царинској политици, са изузетком члана 207. новог закона, који се примјењује од 25.4.2018. г.

³⁹Simon, H. and M. Harding (2020), "What drives consumption tax revenues?: Disentangling policy and macroeconomic drivers", OECD Taxation Working Papers.

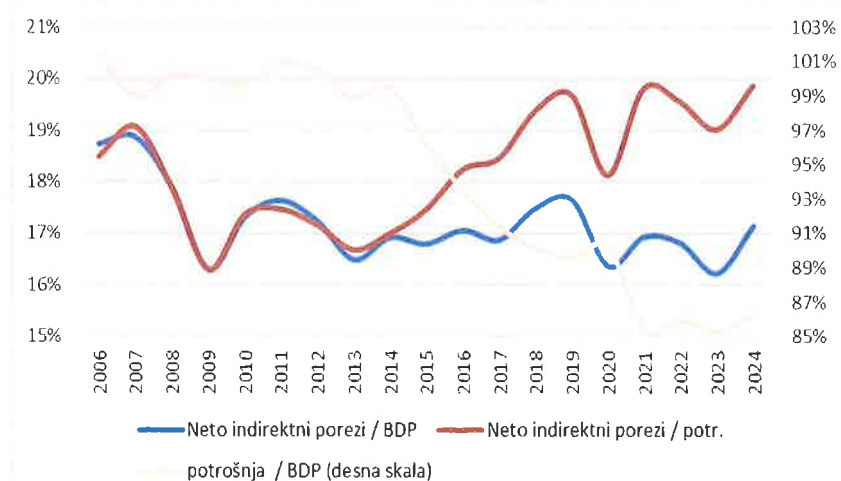
Графикон 2. Нето приходи од индиректних пореза на ЈР УИО, 2006-2024

Извор: Управа за индиректно опорезивање БиХ, израчун и приказ ОМА

Удио индиректних пореза са ЈР УИО у БДП-у је значајно варирао протеклих година. Од увођења ПДВ-а (2006) се распон овог показатеља кретао од 16,2% (минимална вриједност, 2023. година) до 18,9% (максимална вриједност, 2007. година). У 2024. години је износио 17,2%. Динамика индиректних пореза у БДП-у зависила је од бројних фактора: кретања пореских стопа и пореске основе, ефикасности наплате пореза, кретања потрошње, али и других категорија бруто друштвеног производа (инвестиције, увоз и извоз), које осим потрошње утичу на висину називника овог показатеља.

Графикон 3. Индиректни порези у потрошњи и БДП-у, 2006-2024

Извор: Управа за индиректно опорезивање БиХ и БХАС (израчун и приказ ОМА)

Удио индиректних пореза са ЈР УИО у укупној потрошњи је такође варирао, а од 2014. до 2019. године имао је непрекидни тренд раста. У 2019. години је износио 19,7%, док је у пандемијској, 2020. години, снажно опао на 18,1%. Након тога су забиљежене осцилације овог показатеља. У 2021. години је нарастао на 19,8%, у 2022. и 2023. години је благо опадао, да би у 2024. забиљежио свој историјски максимум од 19,9%.

Табела 31. Удио прихода од индиректних пореза са ЈР УИО у БДП-у и укупној потрошњи (Ц)

%	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Indirektni porezi / BDP	18,7	18,9	17,9	16,3	17,3	17,6	17,2	16,5	16,9	16,8	17,1	16,9	17,5	17,6	16,4	16,9	16,8	16,2	17,2
Indirektni porezi / C	18,5	19,1	17,9	16,3	17,4	17,5	17,2	16,7	17,0	17,5	18,2	18,5	19,4	19,7	18,1	19,8	19,6	19,0	19,9

Извор: Калкулација Одјелења на основу података УИО и БХАС⁴⁰

Раст удјела нето индиректних пореза у укупној потрошњи у 2024. години износио је 0,85 п.п. (са 19% у 2023. на 19,9% у 2024. години). Највећи допринос процијењеном расту имају приходи од ПДВ-а (+0,5 п.п.), што, с обзиром на непромијењене политике опорезивања може указивати на раст ефикасности наплате прихода. Слиједи приходи од акциза и путарине, гдје заједнички допринос расту њиховог удјела у потрошњи износи +0,29 п.п.. Од тога, сам раст удјела акциза на дуван износи 0,21 п.п, што указује на ефекте базе, односно губитка прихода од акциза због промјене начина плаћања акциза на дуванске прерађевине у 2023. години.

Ревидиране пројекције прихода од индиректних пореза 2025-2028 (основни сценарио)

1. Табеларни приказ пројекција прихода (2025-2028)

Табела 4. Основни сценарио ревидираних пројекција прихода од индиректних пореза (2025-2028), октобар 2025. г.

Врста прихода (нето)	у мил. КМ					Пројектована стопа раста			
	Извршење	Пројекција				2025	2026	2027	2028
	2024	2025	2026	2027	2028				
ПДВ	6.227,1	6.554,0	6.875,2	7.170,8	7.443,3	5,2%	4,9%	4,3%	3,8%
Акцизе	1.851,7	1.993,4	2.077,7	2.162,3	2.251,0	7,7%	4,2%	4,1%	4,1%
Царине	580,1	618,0	644,0	677,5	715,4	6,5%	4,2%	5,2%	5,6%
Путарина	732,3	759,7	779,5	802,9	827,7	3,7%	2,6%	3,0%	3,1%
Остало *)	57,4	52,2	52,2	52,2	52,2	-9,2%	0,0%	0,0%	0,0%
УКУПНО	9.448,6	9.977,3	10.428,5	10.865,6	11.289,6	5,6%	4,5%	4,2%	3,9%
Намјенска путарина **)	-457,4	-474,8	-487,2	-501,8	-517,3	3,8%	2,6%	3,0%	3,1%
Средства за распоdjелу РАСПОДЈЕЛУ	8.991,2	9.502,4	9.941,3	10.363,8	10.772,3	5,7%	4,6%	4,2%	3,9%

Напомене:

Како би се осигурала упоредивост пројектованих и наплаћених прихода од индиректних пореза, пројекције прихода од индиректних пореза приказане су на готовинској основи у складу са извјештајима УИО о наплати по врстама прихода.

⁴⁰Бруто домаћи производ за Босну и Херцеговину за 2024. годину, Расходни приступ, први резултати; БХАС, септембар 2025.

*) Категорија „Остало“ укључује остале приходе који се прикупљају на ЈР УИО (приходи од терминала, закупнина и сл.), те неусклађене приходе (приходи који остану неусклађени након коначног усклађивања наплате прихода са пријавама и декларацијама у ИТ систему УИО), нетиране са осталим повратима који нису директно везани за врсте прихода.

**) Намјенска путарина је до 1.2.2018. износила 0,10 КМ/литар деривата нафте, намијењена у цијелости за изградњу аутопутева, а од 1.2.2018. 0,25 КМ/литар деривата нафте, за изградњу аутопутева (0,20 КМ/литри) и изградњу и реконструкцију осталих путева (0,05 КМ/литри).

Табела 5. Основни сценарио пројекција прихода од индиректних пореза у % БДП-а, октобар 2025. г.

Врста прихода (нето)	у % БДП-а				
	Извршење	Пројекција			
		2024	2025	2026	2027
ПДВ	11,3%	11,3%	11,3%	11,2%	11,1%
Акцизе	3,4%	3,4%	3,4%	3,4%	3,3%
Царине	1,1%	1,1%	1,1%	1,1%	1,1%
Путарина	1,3%	1,3%	1,3%	1,3%	1,2%
Остало	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
УКУПНО	17,2%	17,2%	17,1%	17,0%	16,8%
Намјенска путарина	-0,8%	-0,8%	-0,8%	-0,8%	-0,8%
СРЕДСТВА ЗА РАСПОДЈЕЛУ	16,3%	16,4%	16,3%	16,2%	16,0%

Извор података за БДП: БХАС, септембар 2025 и ДЕП, Макроекономске пројекције, септембар 2025.

2. ОМА, ревизија пројекција прихода од индиректних пореза

2.1. Пројекције за 2025

У односу на пројекције Одјелјења из априла 2025. године (у даљњем тексту: „претходне пројекције“) пројекције прихода од индиректних пореза из октобра повећане су за 56,6 мил. КМ. Пројекције прихода од ПДВ-а нису значајније кориговане (+2 мил. КМ). Пројекције нето прихода од акциза ревидиране су за +63,4 мил. КМ. Од тога су највише кориговане акцизе на дуван (+42,8 мил. КМ) због боље текуће наплате него што се претпоставило у априлу. Због значајног успоравања тренда раста у односу на први квартал 2025, пројекције нето прихода од царина ревидиране су за -31,9 мил. КМ у односу на претходне пројекције. Са друге стране, због повољнијих посљедњих трендова наплате, пројекције прихода од путарина ревидиране су навише за +20,3 мил. КМ. Остали приходи кориговани су за +2,8 мил. КМ.

2.2. Пројекције за 2026-2028

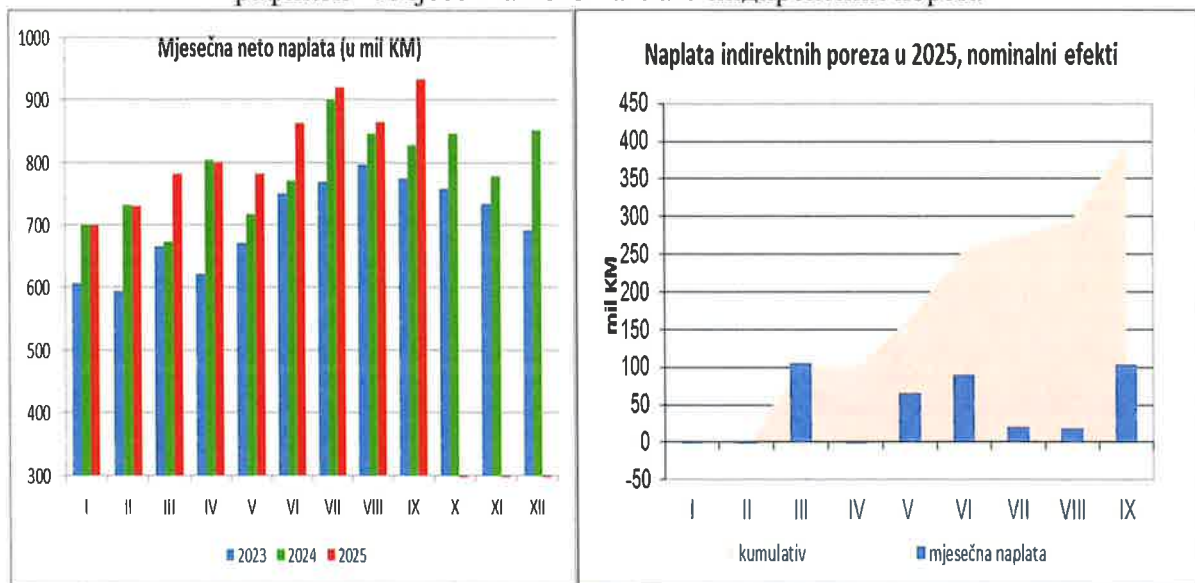
У односу на претходне пројекције, пројекције прихода од индиректних пореза за 2026, 2027. и 2028. годину ревидиране су за +87,1 мил. КМ, +45,7 мил. КМ и +8,7 мил. КМ, респективно. Ревизија пројекција је кумулативни резултат промјене статистичке основе (пројекције за 2025. годину) и ревизије пројекција макроекономских показатеља (Графикон 1).

3. Пројекција укупних прихода од индиректних пореза

3.1. Пројекције за 2025

Према прелиминарном извјештају о готовинском току на ЈР УИО у септембру 2025. је наплаћено 1,12 млрд КМ бруто прихода или 130,4 мил. КМ више него у септембру 2024. Исплате поврата су биле веће за 25,8 мил. КМ, тако да су нето ефекти у јуну износили 104,6 мил. КМ, што представља раст од 12,6%.

Графикон 4. Мјесечна нето наплата индиректних пореза

Извор: Управа за индиректно опорезивање, израчун и приказ ОМА

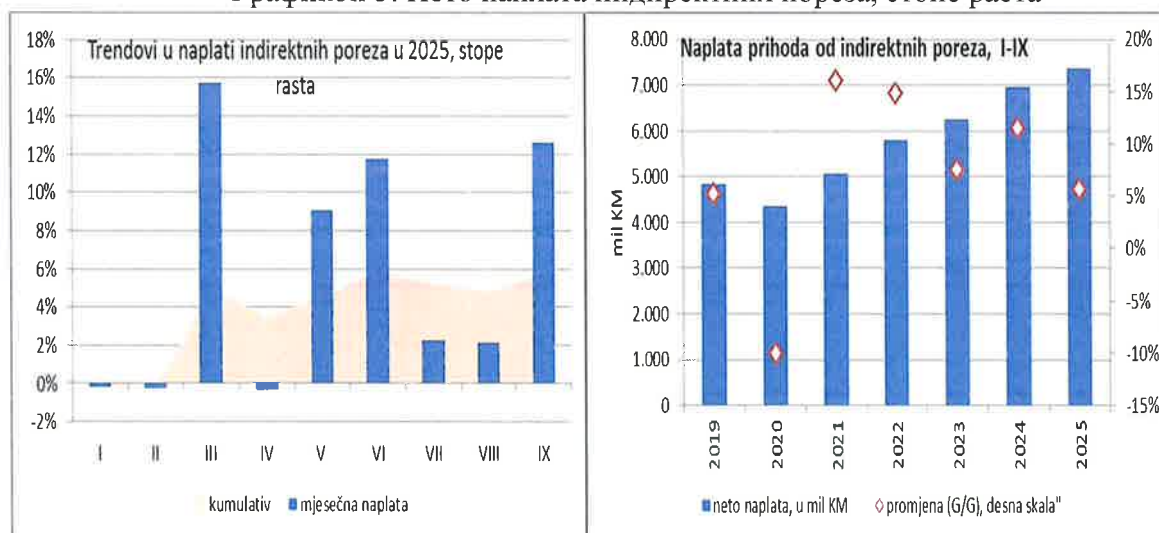
Преглед мјесечне нето наплате индиректних пореза указује на закључак да је у јануару, фебруару и априлу наплата била мања него у истим мјесецима 2024. године, док је у осталих шест мјесеци била изнад наплате у истим мјесецима 2024. године (Графикон 4, лијево).

И поред раста бруто наплате индиректних пореза, усљед високог раста исплата поврата, у прва два мјесеца 2025. нето ефекти наплате су били негативни (Графикон 4, десно). Тек су растом нето наплате у марту остварени значајни позитивни кумулативни ефекти. Након стагнације у априлу нагло повећање суфицита остварено је у мају и јуну, тако да је на нивоу шест мјесеци остварен нето раст од 256,3 мил. КМ, што представља раст прихода од индиректних пореза од 5,8%. Међутим, у јулу и августу су остварени скромни нето ефекти због високе основице за поређење у тим мјесецима у 2024, који уједно представљају мјесеце у којима је остварена максимална наплата у тој години. Осцилаторни трендови у наплати индиректних пореза настављени су и у септембру, када су поново остварени високи нето ефекти, што је кумулативне нето ефекте повећало на 399,7 мил. КМ.

На закључак о снажним осцилацијама наплате у првом полугодишту указује и чињеница да је од укупних нето ефеката раста прихода од индиректних пореза за девет мјесеци 2025. године чак 92% остварено у само четири мјесеца – марту 27%, септембру 26%, јуну 23% и мају 16% (Графикон 4, десно).

Из прегледа трендова нето наплате индиректних пореза за девет мјесеци 2025. имплицира да је старт и прољеће 2025. године обиљежила лошија наплата прихода од индиректних пореза. У осталим мјесецима су остварене позитивне стопе раста, при чему су се у четири мјесеца стопе кретале у распону 9%-16% (Графикон 5, лијево).

Графикон 5. Нето наплата индиректних пореза, стопе раста

Извор: Управа за индиректно опорезивање, израчун и приказ ОМА

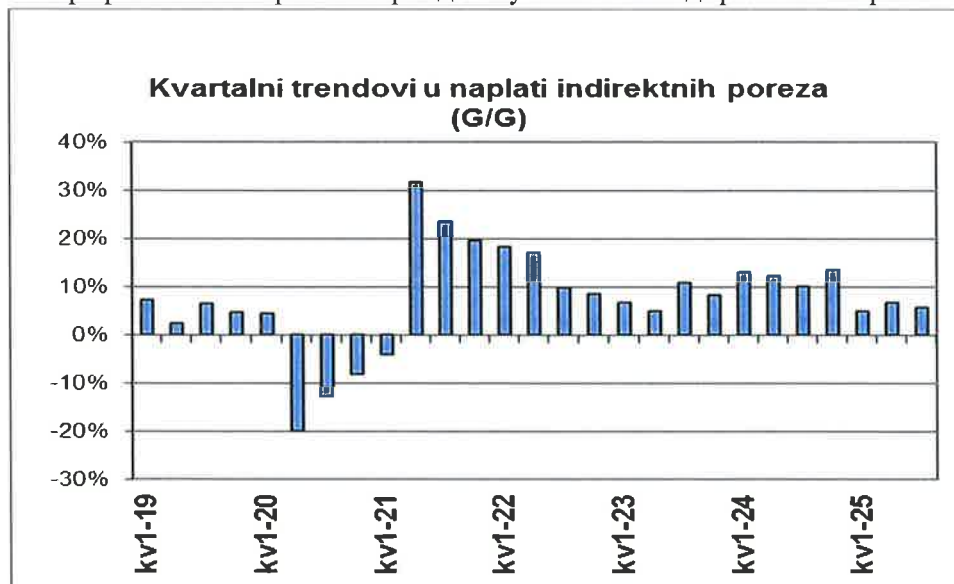
Из прегледа стопа раста на нивоу девет мјесеци (Графикон 5, десно) може се закључити да се стопа раста, након турбулентног периода 2020 - 2024, који обухвата вријеме пандемије, почетак рата у Украјини, енергетску кризу, почетак рата на Блиском Истоку и измјену акцизне политике⁴¹, коначно стабилизовала.

⁴¹ Измјена режима плаћања акциза на дуванске прерађевине

Након екстремно ниских (2020) и екстремно високих стопа раста (2021, 2022, 2024) очигледно је да наступа вријеме „нормализације“ стопа раста наплате прихода од индиректних пореза.

Преглед кварталних стопа раста прихода од индиректних пореза показује да позитивни квартални раст у континуитету траје од 2021, када је наступио опоравак након пада прихода проузрокованог пандемијом коронавируса (Графикон 6). Рат у Украјини и енергетска криза су довели до смањења стопа раста. Иако су се цијене на свјетском тржишту енергената и осталих робних берзи временом стабилизовале, у 2023. је изгубљен значајан износ прихода од акциза на дуванске прерађевине након преласка на нови режим плаћања у првим мјесецима 2023. Ефекат ниже базе из првог полугодишта 2023. имао је за последицу више кварталне стопе раста у 2024, а поготово у четвртом кварталу те године, када је остварен раст од 13,4%. Неочекивано високи раст наплате у децембру 2024. дијелом је последица прелијевања прихода на крају једне и почетку нове фискалне године, као последица пословних одлука обвезника. Имајући све то у виду, не изненађује нижи раст бруто наплате почетком 2025. С друге стране, опоравак увоза и извоза у четвртом кварталу 2025. пуни ефекат на исплате поврата су имали почетком 2025. У таквим околностима остварена је стопа раста у првом кварталу 2025. од 5%, што је скромно у односу на 2024. годину, а уједно је то и најнижа квартална стопа раста од 2021. године. Ипак, снажан раст наплате индиректних пореза у мају, јуну и септембру 2025. резултирао је вишим стопама раста у другом и трећем кварталу 2025. од 6,6% и 5,6%, респективно (Графикон 6). Но, чињеница да су кварталне стопе раста у 2025. преполовљене у односу на претходне године указује на враћање наплате индиректних пореза у „нормалне“ оквире раста.

Графикон 6. Квартални трендови у наплати индиректних пореза

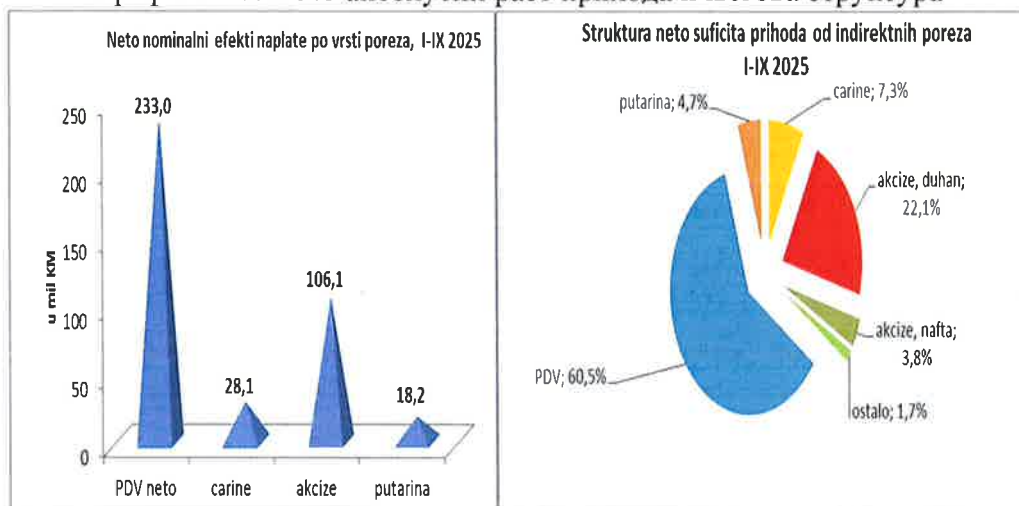
Извор: Управа за индиректно опорезивање, израчун и приказ ОМА

Анализа структуре нето суфицита оствареног у периоду јануар – септембар 2025 указује на закључак да је главни фактор раста прихода од индиректних пореза био ПДВ. У периоду јануар – септембар 2025. је наплаћено 233 мил. КМ више прихода од ПДВ-а него у истом периоду 2024, акциза више за 106,1 мил. КМ (Графикон 7, лијево).

У структури прихода од индиректних пореза нето ПДВ најчешће има удио од 2/3 прихода.

Међутим, због снажног раста наплате акциза на дуванске прерађевине током 2025. значајно је смањен удио ПДВ-а у структури нето суфицита прихода од индиректних пореза на 60,6%, док је, на другој страни, удио акциза на дуванске прерађевине повећан на чак 22,1% (Графикон 7, десно).

Графикон 7. Нето апсолутни раст прихода и његова структура

Извор: Управа за индиректно опорезивање, израчун и приказ ОМА

Према пројекцијама ДЕП-а, очекује се номинални раст БДП-а од 5,2% у 2025. години, те раст приватне потрошње од 5,9%. Пројектована стопа инфлације износи 3,9%⁴². Узимајући у обзир све наведено, **очекује се да ће наплата прихода од индиректних пореза у 2025. години износити 9.977,3 мил. КМ. Пројектована стопа раста прихода од индиректних пореза за 2025. годину износи 5,6%.**

3.2. Пројекција за период 2026-2028

За период 2026-2028 ДЕП је пројектирала приближно једнаке стопе раста БДП-а као за 2025. годину, на нивоу око 5%. Са друге стране, пројектоване су доста ниже номиналне стопе раста потрошње. Пројектована номинална стопа раста приватне потрошње за 2026. годину је нижа за 1,1 п.п. у односу на пројектовану стопу за 2025. годину. У односу на пројекције за 2025. годину, пројектоване номиналне стопе раста приватне потрошње за 2027. и 2028. годину ниже су за 1,9 п.п. и 2,4 п.п, респективно.

Оквир 1: Пројекције прихода од индиректних пореза

	2024	2025	2026	2027	2028
Пројекције, КМ	9.448,6	9.977,3	10.428,5	10.865,6	11.289,6
Пројекције, % раста		5,6%	4,5%	4,2%	3,9%
Пројекције, % БДП	17,2%	17,2%	17,1%	17,0%	16,8%

Пројектоване стопе раста нето прихода од индиректних пореза за 2026, 2027. и 2028. годину износе 4,5%, 4,2% и 3,9%, респективно. Пројекција прихода у наведеном периоду заснована је на пројектованим релевантним макроекономским показатељима, историјској сезонској схеми наплате и пројекцијама појединих категорија прихода за 2025. годину.

⁴² Инфлација мјерена индексом потрошачких цијена, ДЕП, септембар 2025

Аналитика пројекција прихода од индиректних пореза по врстама

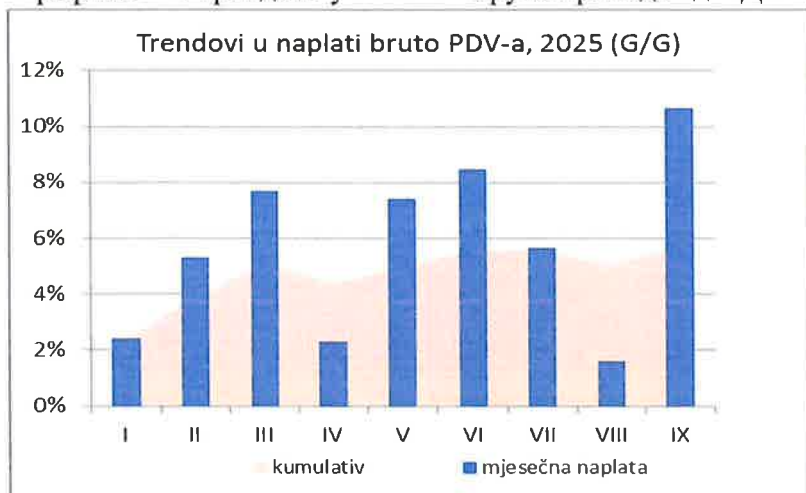
1. ПДВ

1.1. Пројекције прихода од ПДВ-а за 2025

Бруто наплата

И поред снажних мјесечних осцилација примјетан је растући тренд у наплати бруто ПДВ-а у периоду јануар – септембар 2025. Након високог раста бруто наплате ПДВ-а у децембру 2024, у јануару 2025. остварена је скромнија стопа раста, да би у наредна два мјесеца дошло до значајног опоравка (Графикон 8). Међутим, већ у априлу је поновно забиљежен низак раст, а потом опоравак у наредна три мјесеца. У јулу је стопа раста била на нивоу полугодишњег раста, а у августу је био забиљежен скроман раст. Међутим, већ у септембру је остварена висока стопа раста од 10,7%, што представља максимални мјесечни раст у 2025. години. Снажне осцилације у посљедња два мјесеца нису битније утицале на кумулативни раст бруто ПДВ-а, тако да је за девет мјесеци забиљежена стопа раста од 5,7% (Графикон 8, „кумулатив“).

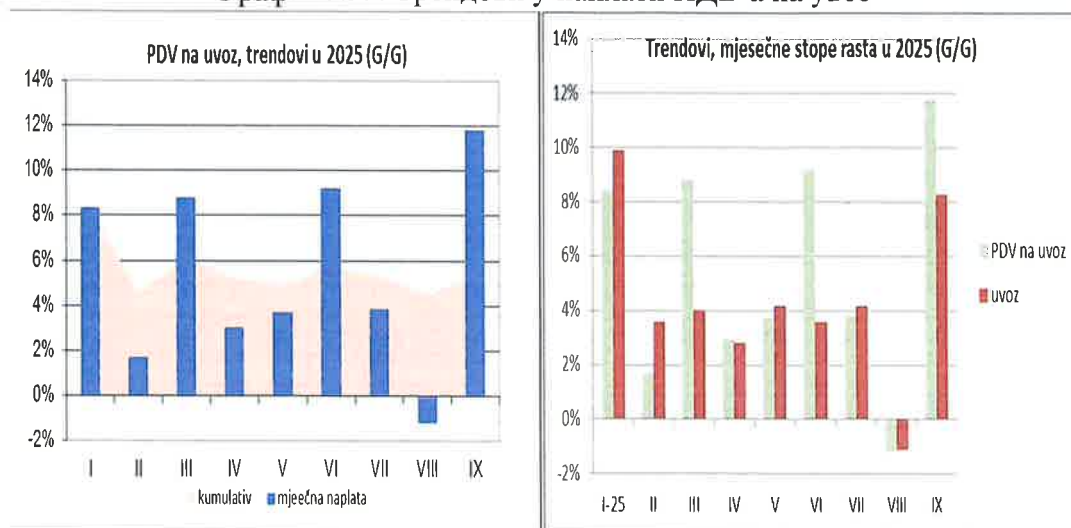
Графикон 8. Трендови у наплати бруто прихода од ПДВ-а

Извор: Управа за индиректно опорезивање, израчун и приказ ОМА

Из кретања кумулативне стопе раста може се закључити да је раст бруто ПДВ-а стабилан, и поред мјесечних осцилација, а кумулативна стопа раста се кретала у уском интервалу око 5%. Стабилност стопе раста бруто ПДВ-а у највећој мјери зависи од трендова у наплати ПДВ-а на увоз, који има доминантан удио у структури бруто ПДВ-а. Примјетан је снажни осцилаторан тренд у наплати ПДВ-а на увоз, са распоном мјесечних стопа од -1,2% у августу, до 11,8% у септембру (Графикон 9, лијево). Примјећује се и правилност обрасца наплате ПДВ-а на увоз који подразумева интервале од 2-3 мјесеца, са високом стопом раста у једном мјесецу, те скромним стопама раста у осталим мјесецима у интервалу. Снажне осцилације у посљедња два мјесеца нису промијениле кумулативне трендове, тако да је за девет мјесеци остварен раст ПДВ-а на увоз од 5,4%, колико је било и на нивоу полугодишта (Графикон 9, лијево, „кумулатив“).

Графикон 9. Трендови у наплати ПДВ-а на увоз

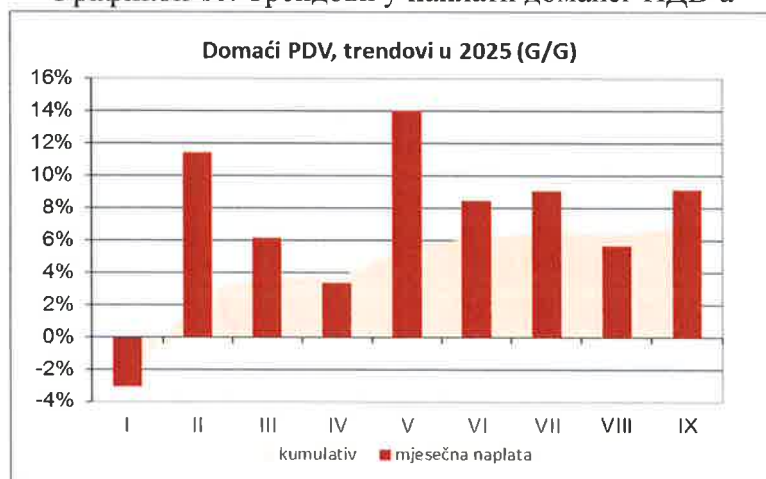
Извор: Управа за индиректно опорезивање, Агенција за статистику БиХ, израчун и приказ ОМА

Имајући у виду повезаност трендова увоза и трендова код ПДВ-а на увоз, примјећују се усклађена кретања мјесечних стопа раста осим у марту, јуну и септембру, када је стопа раста ПДВ-а на увоз значајно премашивала раст увоза (Графикон 9, десно). Уједно се ради о мјесецима у којима су остварене врло високе стопе раста ПДВ-а на увоз.

За разлику од трендова у наплати ПДВ-а на увоз, наплату домаћег ПДВ-а од марта 2025. одликује позитиван тренд раста, са блажим мјесечним осцилацијама. И поред лошег старта у јануару 2025, када је, први пут након скоро три године, забиљежен пад наплате домаћег ПДВ-а од -3,1%, високе стопе раста од маја, када је остварен максимум од високих 14%, до септембра⁴³ значајно су допринијеле стабилизацији кумулативне стопе раста у уском распону. Ни лошија наплата у августу није значајније умањила кумулативни раст, који за девет мјесеци износи 6,8% (Графикон 10, „кумулатив“).

С обзиром да је за девет мјесеци евидентирано 37,1 мил. КМ неусклађених прихода може се очекивати и виша стопа раста домаћег ПДВ-а, имајући у виду да се већи дио неусклађених прихода редовито односи на уплате ПДВ-а.

Графикон 10. Трендови у наплати домаћег ПДВ-а

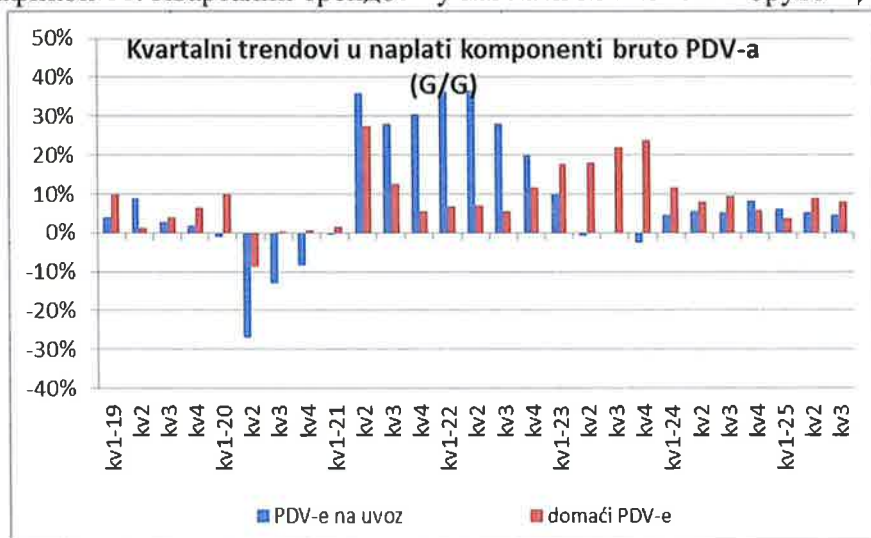

Извор: Управа за индиректно опорезивање, израчун и приказ ОМА

⁴³ Највећи износ домаћег ПДВ-а у току 2025. је наплаћен у септембру, а односи се на промет у августу. Ванредна околност која је могла допринијети снажном расту наплате домаћег ПДВ-а у септембру јесте исплата значајног износа помоћи пензионерима у Федерацији БиХ у августу.

Квартална поређења наплате ПДВ-а на увоз указују на опадајући тренд раста. Након високе стопе раста у првом кварталу 2025. од 6,1%, у другом је забиљежен раст од 5,2%. Ни снажни раст наплате у септембру није могао надокнадити скромнију наплату ПДВ-а на увоз у јулу и августу, те је у трећем кварталу забиљежена стопа раста од 4,8% (Графикон 11, „ПДВ на увоз“). С друге стране, кварталне анализе наплате домаћег ПДВ-а указују на растући тренд. Лошији старт у првом кварталу 2025. донио је раст домаћег ПДВ-а од скромних 3,7%, али је снажни раст наплате домаћег ПДВ-а од маја резултирао високим стопама раста у другом и трећем кварталу од 8,8% и 7,9%, респективно. Након коначног усклађивања прихода може се очекивати и виша стопа раста домаћег ПДВ-а у трећем кварталу 2025.

Графикон 11. Квартални трендови у наплати компоненти бруто ПДВ-а

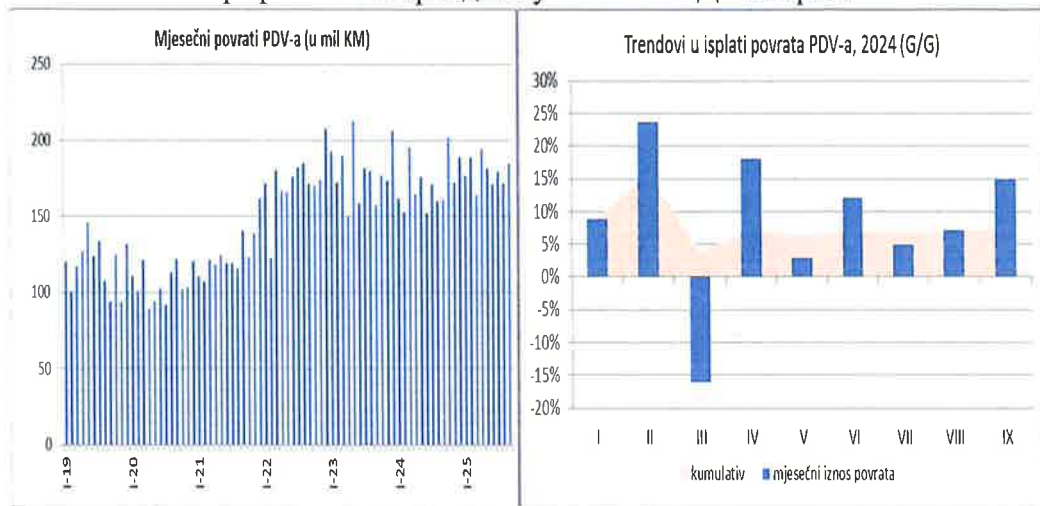

Извор: Управа за индиректно опорезивање, израчун и приказ ОМА

Поврати ПДВ-а

У цјелини, када се посматрају исплате поврата у апсолутном износу у односу на године прије пандемије и рата у Украјини, може се закључити да је у првим мјесецима 2025. настављен тренд јако високих исплата из другог полугодишта 2024. године (Графикон 12, лијево). У погледу стопа раста трендови су осцилаторни, а распон осцилација стопа раста је велик и креће се од -16,1% у марту до +23,7% у фебруару (Графикон 12, десно). И поред снажних мјесечних осцилација, кумулативни раст исплата поврата је стабилан, од априла на нивоу 6-7% раста (Графикон 12, лијево, „кумулатив“).

Графикон 12. Трендови у исплати ПДВ поврата

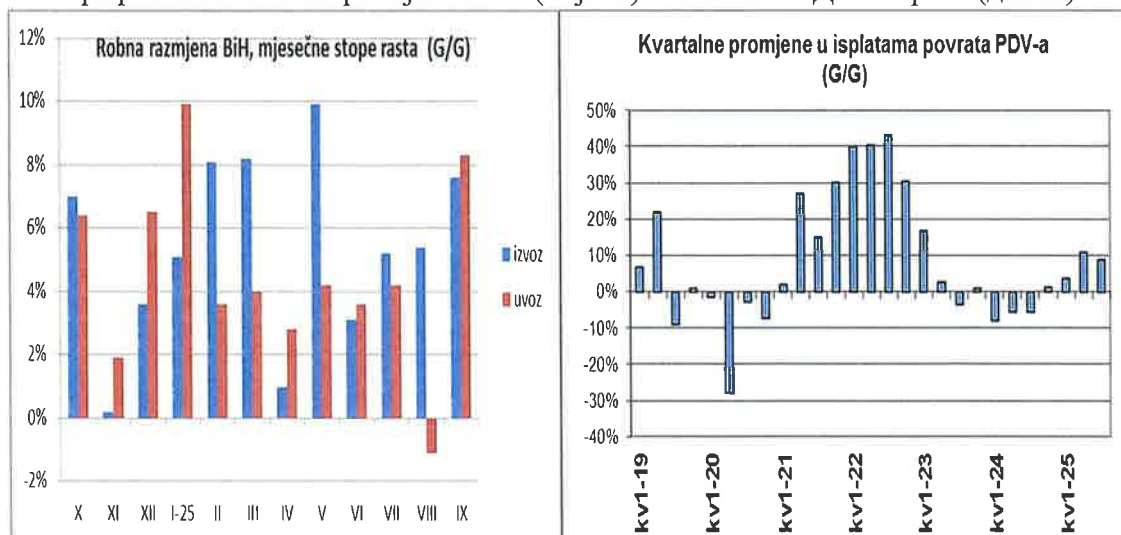
Извор: Управа за индиректно опорезивање, израчун и приказ ОМА

И поред раста исплата поврата у апсолутном износу њихов удио у бруто ПДВ-у је у паду, са максималних 27% у фебруару на 25% у септембру 2025. Но, и поред таквог тренда, то је за 0,5 п.п. више од удјела поврата у бруто наплати у истом периоду 2024.

Из анализе структуре поврата према корисницима може се закључити да је, када се ради о стопима раста, главни разлог повећаним исплатама поврата ПДВ-а исплата обвезницима. Тако је у периоду јануар – септембар 2025. остварен раст исплата ПДВ-а обвезницима од 7,5%, а међународним пројектима од 3,5%. У апсолутном износу, у наведеном периоду, у поређењу са истим периодом 2024, враћено је обвезницима поврата више за 107,2 мил. KM, а међународним пројектима више за 2,3 мил. KM.

Смањење исплата поврата у марту се може повезати са високом основицом из маја 2024. године, док су повећане исплате поврата у осталим мјесецима 2025. последица опоравка извоза и увоза у посљедњем кварталу 2024. године и током 2025. (Графикон 13, лијево).

Графикон 13. Робна размјена БиХ (лијево) и исплате ПДВ поврата (десно)

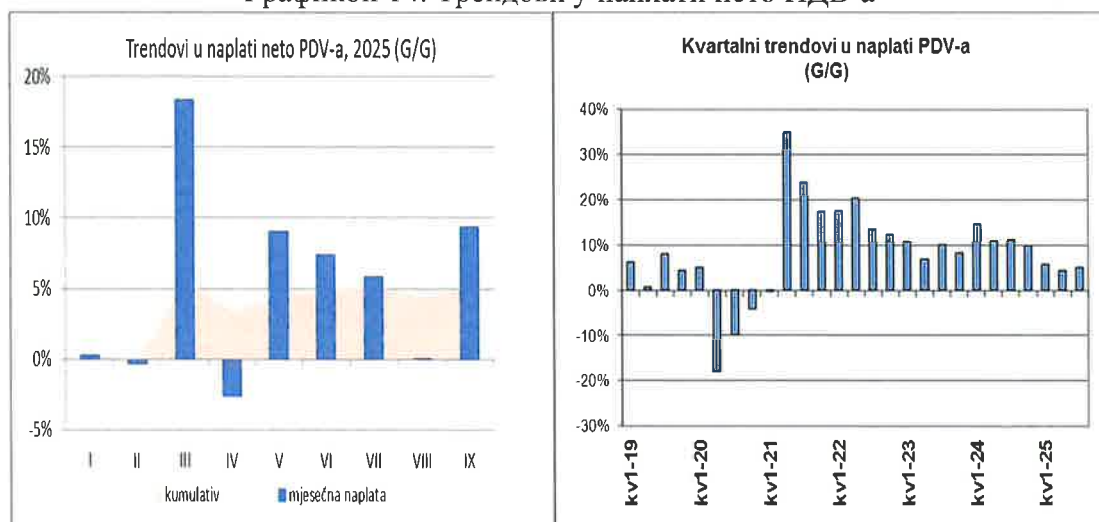
Извор: Управа за индиректно опорезивање (септембар 2025.), Агенција за статистику БиХ, израчун и приказ ОМА

Квартална поређења показују утицај опоравка спољнотрговинске размјене БиХ на исплате поврата. Након прва три квартала 2024, када је забиљежен значајан пад исплата поврата, чак и до -8%, у четвртном кварталу 2024. је остварен скроман раст поврата ПДВ-а од 1,2%. У 2025. је настављен тренд раста исплата поврата ПДВ-а, те је у првом кварталу 2025. забиљежен раст од 3,8%, а у другом и трећем од 10,7% и 8,9%, респективно (Графикон 13, десно). Снажан раст исплата поврата у другом кварталу је последица високих стопа раста извоза у марту и мају 2025. (Графикон 13, лијево). Приликом анализе ефеката увоза и извоза на поврате ПДВ-а треба имати одложени утицај увоза и извоза на поврате због законских рокова⁴⁴ за исплате поврата. Тако ће се ефекти високих стопа раста увоза и извоза у септембру одразити на исплате поврата у четвртном кварталу 2025.

Нето наплата

Након високих стопа раста у другом дијелу 2024. године, у јануару и фебруару је нето наплата ПДВ-а била на нивоу наплате у истом периоду 2024. (Графикон 11, лијево). Разлог за лошији старт у 2025. је био снажан раст поврата ПДВ-а који је анулирао ефекте скромног раста бруто ПДВ-а. Но, већ у марту је забиљежен снажан раст нето ПДВ-а од 18,4%, као последица смањених исплата поврата, што је кумулативну стопу раста из нултог раста помјерило на +5,6%. У априлу је остварен пад нето наплате као последица ниског раста бруто наплате и повећаних исплата поврата у том мјесецу. Међутим, у мају је остварена висока стопа раста нето ПДВ-а од 9,1%, а позитиван раст је, иако са силазним трендом, настављен и у наредна два мјесеца, да би у августу, као последица лоше наплате бруто ПДВ-а и раста поврата, била остварена нулта стопа раста нето наплате ПДВ-а. Осцилаторан тренд је настављен у септембру када је забиљежен раст нето наплате ПДВ-а од 9,4%. Кумулативна стопа раста нето ПДВ-а се након лошег старта од маја креће у уском распону 4%-5% (Графикон 14, лијево, „кумулатив“). Након усклађивања неусклађених прихода могуће је очекивати и мало вишу стопу раста на нивоу девет мјесеци 2025, јер се већи дио неусклађених прихода редовно односи на уплате ПДВ-а.

Графикон 14. Трендови у наплати нето ПДВ-а

Извор: Управа за индиректно опорезивање, израчун и приказ ОМА

⁴⁴ Према Закону о ПДВ-у, рок за исплату поврата претежитим извозницима је 30 дана од истека рока за подношење пријава ПДВ-а (10. у мјесецу), односно 60 дана за остале обвезнике.

Квартална поређења показују успоравање раста нето ПДВ-а (Графикон 14, десно). У односу на последња три квартала 2024. стопа раста нето ПДВ-а у првом кварталу 2025. је преполовљена и износила је 5,6%. У другом и трећем кварталу раст је стабилизован те су остварене стопе раста од 4,5% и 5,1%, респективно. Анализа трендова у периоду 2021-2025 указује на закључак да се ради о најнижем кварталном расту уназад четири године.

Пројектовани износ нето прихода од ПДВ-а у 2025. години износи 6.554 мил. КМ, што је за 5,2% више од остварења у 2024. години (Графикон 15 и Оквир 2). Пројекција је заснована на историјској сезонској схеми наплате појединих категорија ПДВ-а (која не укључује године са специфичностима), те кретањима и пројекцијама макроекономских показатеља.

1.2. Пројекције прихода од ПДВ-а за период 2026-2028

Анализа трендова наплате указује на дугогодишњи раст прихода од ПДВ-а. У години увођења ПДВ-а (2006) наплаћено је 2.483,8 мил. КМ нето прихода од ПДВ-а. У свим наредним годинама, изузев 2009. и 2020. године⁴⁵, забиљежен је раст ових прихода. Високе стопе раста биле су посебно изражене у години након увођења ПДВ-а (2007), те у годинама које су услиједиле након године избијања пандемије вируса корона (2021 и 2022). Коначно, у 2024. години је наплаћено 6.227,1 милион КМ нето прихода од ПДВ-а, што представља раст од високих 3.743,3 мил. КМ или 150,7% у односу на 2006. годину.

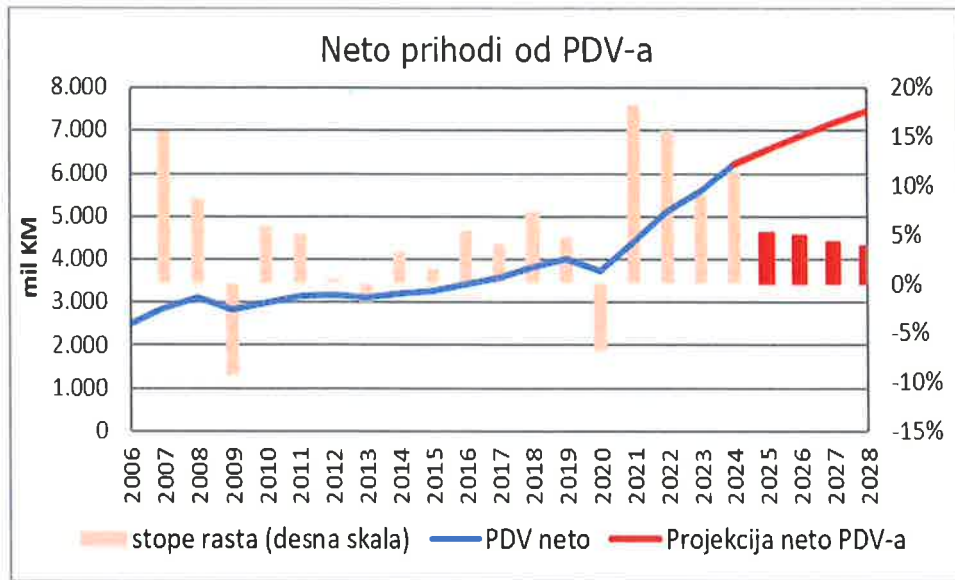
Приходи од ПДВ-а представљају највећи генератор годишњег апсолутног раста укупних прихода од индиректних пореза у периоду 2025-2027. У наведеном периоду пројектовани су у складу са дугорочним трендовима наплате, историјском сезонском схемом те пројекцијама релевантних макроекономских показатеља.

Оквир 2: Пројекције прихода од ПДВ-а

	2024	2025	2026	2027	2028
Пројекције, КМ	6.227,1	6.554,0	6.875,2	7.170,8	7.443,3
Пројекције, % раста		5,2%	4,9%	4,3%	3,8%
Пројекције, % БДП	11,3%	11,3%	11,3%	11,2%	11,1%

⁴⁵ Године у којима су били изражени ефекти глобалне финансијске кризе (2009) и појаве пандемије вируса корона (2020)

Графикон 15. Нето ПДВ (наплата и пројекције)

Извор: Подаци УИО и пројекције ОМА

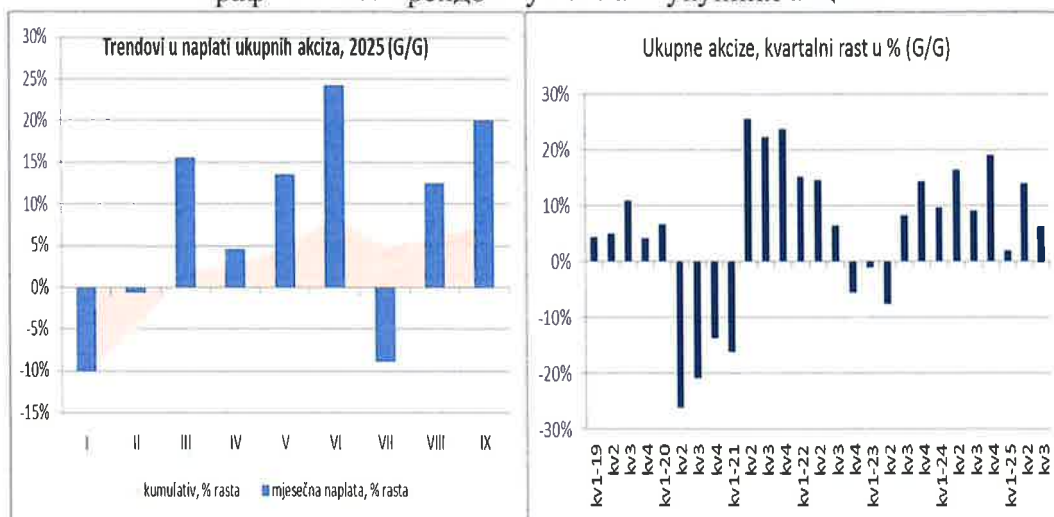
Након пројектоване стопе раста од 5,2% у 2025. години, у наредним годинама су на основу регресионог модела планиране ниже, стабилне стопе раста прихода од ПДВ-а, у складу са пројектованим стопама раста потрошње (Графикон 15 и Оквир 2).

2. Акцизе

2.1. Укупне акцизе

Након седам мјесеци позитивног раста у другој половини 2024, када су остварене екстремно високе мјесечне стопе раста, у прва два мјесеца 2025. остварене су негативне стопе раста прихода од акциза. Од марта наступа тренд позитивног раста наплате акциза, којег одликују високе стопе раста са максимумом у јуну од 24,3%. (Графикон 16, лијево). Осцилаторна наплата је настављена и у јулу, када је забиљежен највећи пад од -8,9%, док су у августу и септембру поновно остварене високе стопе раста, 12,5% и 20%, респективно. Кумулативна стопа раста је изашла из негативне зоне у марту, да би у јуну достигла 8,3% у односу на наплату у првих шест мјесеци 2024. године. Међутим, позитивни трендови су заустављени у јулу када је остварен пад прихода од акциза од -9,1%, што је преполовило кумулативну стопу раста. Но, након опоравка наплате у наредна два мјесеца кумулативна стопа раста акциза је достигла 7,5% (Графикон 16, лијево, „кумулатив“).

Графикон 16. Трендови у наплати укупних акциза

Извор: Управа за индиректно опорезивање, израчун и приказ ОМА

Снажним растом прихода од акциза у марту 2025. анулиран је губитак из прва два мјесеца и остварен раст од 1,9% на нивоу првог квартала. Квартална поређења показују да је у првом кварталу 2025. остварена најнижа стопа раста уназад шест квартала (Графикон 16, десно). Снажни раст наплате прихода у другом кварталу 2025. резултирао је кварталном стопом раста од 13,9%. Преглед кварталних трендова раста показује да је други квартал 2025. у погледу наплате прихода од акциза прати трендове који су били од половине 2023. до краја 2024. године. Међутим, лошија наплата акциза у јулу је, и поред високих стопа раста у августу и септембру, резултирала нижом стопом раста у трећем кварталу 2025. од 6,3%.

Пројектовани износ нето прихода од акциза у 2025. години износи 1.993,4 мил. КМ, што је за 7,7% више од остварења у 2024. години (Оквир 3). Пројекција је заснована на текућим трендовима наплате, историјској сезонској схеми наплате појединих категорија акциза (која не укључује године са специфичностима), те кретањима и пројекцијама макроекономских показатеља.

Оквир 3: Пројекције прихода од акциза

	2024	2025	2026	2027	2028
Пројекције, КМ	1.851,7	1.993,4	2.077,7	2.162,3	2.251,0
Пројекције, % раста		7,7%	4,2%	4,1%	4,1%
Пројекције, % БДП	3,4%	3,4%	3,4%	3,4%	3,3%

На основу пројекција за 2025. годину и пројекција макроекономских показатеља, за наредне године пројектоване су стабилне стопе раста прихода од акциза (4,2% у 2026. години и по 4,1% у 2027. и 2028. години). Планирано је и стабилно учешће ових прихода у БДП-а у наредном средњорочном периоду на нивоу 3,3%-3,4% (Оквир 3).

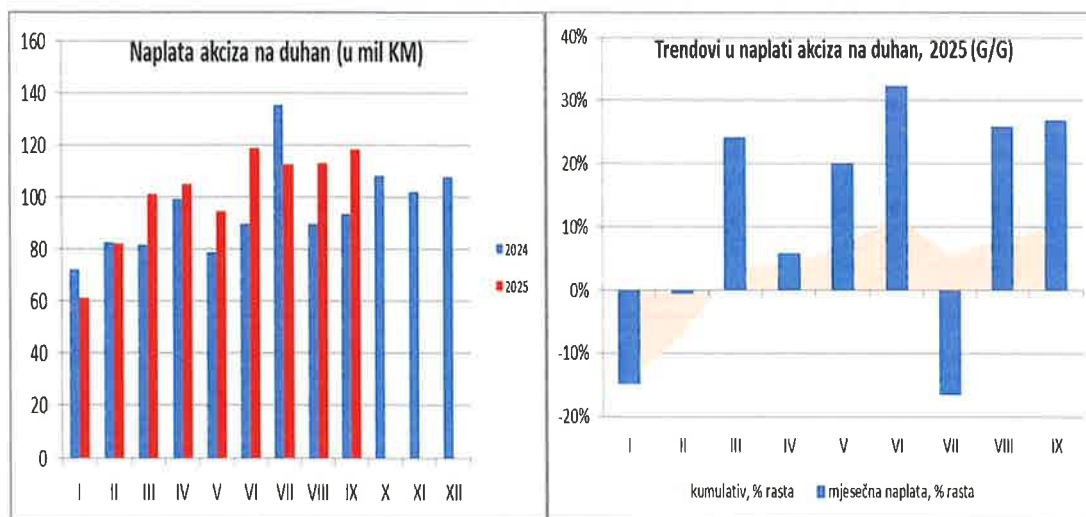
2.2. Акцизе на дуванске прерађевине

Пројекције акциза на дуванске прерађевине за 2025. годину

Анализа структуре прихода од акциза показује да огромна већина апсолутног раста (83%), који је остварен у наплати прихода од акциза у периоду јануар – септембар 2025. у односу на исти период 2024, потиче од наплате акциза на дуванске прерађевине.

Наплата прихода од акциза на дуванске прерађевине у јануару 2025. године је била преполовљена у односу на наплату у децембру 2024, а у фебруару је била на нивоу наплате у фебруару 2024. (Графикон 17, лијево). Тек се наплата акциза у марту у апсолутном износу приближила просјечном мјесечном нивоу наплате акциза на дуванске прерађевине који је остварен у посљедњем кварталу 2024. Мјесечне осцилације стопе раста наплаћених акциза су велике. У периоду јануар – септембар 2025. распон осцилација износи чак 48,8 п.п, од -16,5% (јули) до +32,3% (јуни) - (Графикон 17, десно). Осцилације у наплати акциза на дуванске прерађевине су уобичајене, с обзиром да само двије дуванске корпорације уплаћују преко 83% прихода од акциза, те, имајућу то у виду, свака промјена пословних политика или *ad hoc* пословна одлука према тренутној процјени стања на тржишту менаџмента ове двије корпорације се неминовно одражава на укупну наплату акциза на дуванске прерађевине. Слиједом пословних политика и процјена о почетку зимске сезоне крајем 2024, умјесто почетком наредне године, значајно је повећан увоз цигарета, што је имало за посљедицу висок раст прихода од акциза на дуванске прерађевине, повећавајући стопу раста прихода од акциза у 2024, а смањујући раст за прва два мјесеца 2025. на -7,2%.

Графикон 17. Трендови у наплати акциза на дуван

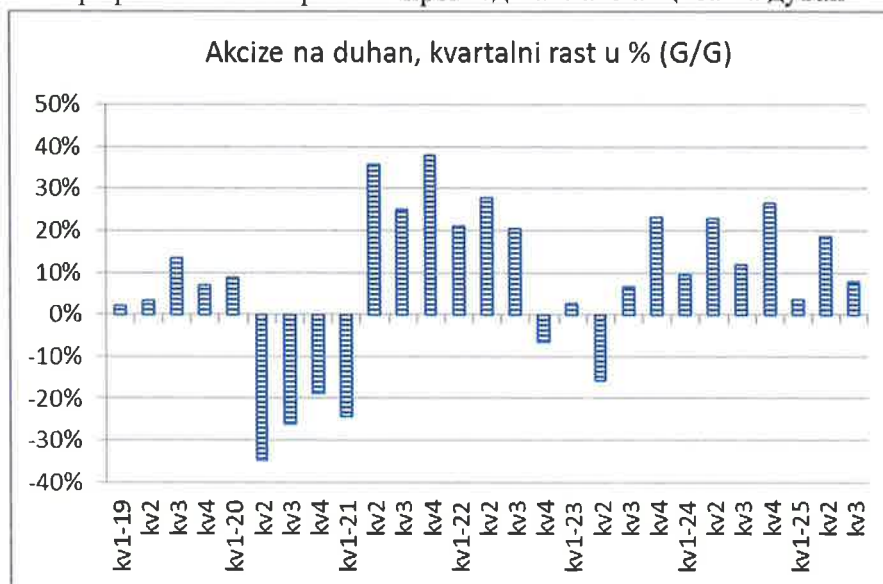
Извор: Управа за индиректно опорезивање, израчун и приказ ОМА

Висок раст наплате акциза у марту и наставак позитивних трендова у наредна три мјесеца су резултирали растом кумулативне стопе, али је велики пад наплате у јулу утицао на смањење кумулативне стопе раста на 5,7%, што је 6 п.п. мање у односу на прво полугодиште (Графикон 17, десно, „кумулатив“).

Ипак, високим растом наплате акциза у августу и септембру губици су надокнађени, а кумулативна стопа раста је повећана чак на 10,4%.

Опоравак наплате акциза на дуванске прерађевине у марту је резултирао стопом раста од 3,6% у првом кварталу 2025. Ради се о скромној стопи раста имајући у виду високе стопе раста у претходних шест квартала, а поготово у односу на четврти квартал 2024. када је забиљежен раст од високих 26,7% (Графикон 18). Међутим, снажан раст наплате у мају и јуну донио је високу стопу раста у другом кварталу од 18,%. На трендове у трећем кварталу негативно је утицао пад наплате акциза на дуванске прерађевине у јулу, тако да је у трећем кварталу забиљежена стопа раста од 8,2%.

Графикон 18. Квартални преглед наплате акциза на дуван

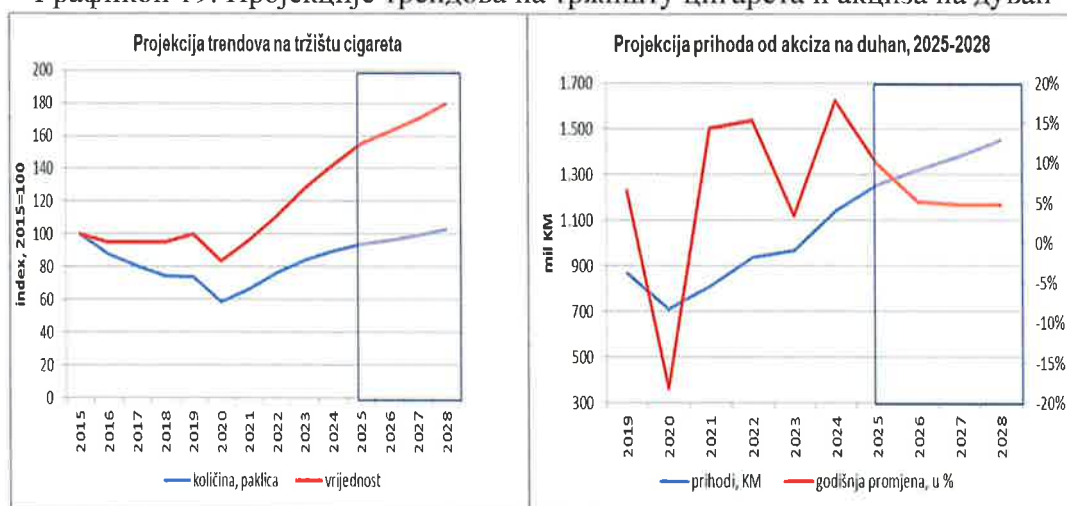
Извор: Управа за индиректно опорезивање, израчун и приказ ОМА

Основно полазиште за пројекције прихода од акциза на дуванске прерађевине за 2025. јесу текући трендови наплате акциза на дуванске прерађевине, које карактеришу велике осцилације. За разлику од пројекција за претходне године историјски трендови наплате акциза на дуванске прерађевине не могу представљати поуздано полазиште за пројекције наплате у 2025. због промјене режима плаћања акциза током 2023, које је довело до структуралног прекида у серијама података и губљења директне корелације између наплаћених прихода од акциза и података о количинама, цијенама и вриједности тржишта цигарета и дувана из евиденције издатих акцизних маркица за дуванске прерађевине. Подаци о преузетим акцизним маркицама за цигарете и дуван који ће се увести у наредном периоду указују на раст количина и вриједности цигарета и осталих дуванских прерађевина, што је позитивно из угла будуће наплате. Према извјештајима УИО за девет мјесеци 2025. количина цигарета, мјерена бројем издатих акцизних маркица, повећана је за 4,9%, а вриједност цигарета је била већа за 9,8% у односу на исти период 2024. Просјечна пондерисана цијена цигарета за девет мјесеци је већа за 4,2% у односу на просјечну пондерисану цијену цигарета за 2024. годину. Имајући у виду сва ограничења, полазећи од текућих трендова у наплати акциза на дуванске прерађевине и текућих трендова на тржишту цигарета у БиХ у периоду јануар – септембар 2025, претпостављајући да неће бити додатног повећања малопродајних цијена цигарета до краја 2025, може се очекивати раст прихода акциза на дуванске прерађевине у 2025. од 9,9%.

Пројекције акциза на дуванске прерађевине за 2026-2028

Важан фактор остварења пројекција наплате акциза на дуванске прерађевине јесте непромијењена акцизна политика и континуирана борба против црног тржишта цигарета и дувана у БиХ. У наредне три године очекује се стабилизовање политичке ситуације у свијету и стабилизација робних берзи и цијена на свјетском тржишту, опоравак и раст економије, дохотка и потрошње у складу са макроекономским пројекцијама. Раст тржишта би требао пратити макроекономске пројекције раста економије и потрошње, што би уз раст просјечне пондерисане цијене у складу са пројекцијама индекса потрошачких цијена ДЕП-а требало довести до даљег раста вриједности промета цигарета и опорезованих количина цигарета (Графикон 19, лијево). Под наведеним претпоставкама у 2026, 2027. и 2028. може се очекивати раст прихода од акциза на дуванске прерађевине од 5,2%, 4,8% и 4,8% (Графикон 19, десно).

Графикон 19. Пројекције трендова на тржишту цигарета и акциза на дуван

Извор: Подаци УИО и пројекције ОМА

2.3. Акцизе на деривате нафте

Приходи од акциза на деривате нафте у односу на цијене нафте на свјетском тржишту у дугорочном периоду

У периоду од 2006. до 2014. године нето наплата акциза на деривате нафте била је поприлично уједначена, са просјеком од 426,5 мил. КМ (мин. 414,4 мил; макс. 441,7 мил. КМ). Са друге стране, просјечне цијене нафте на свјетском тржишту у наведеном периоду снажно су варирале⁴⁶, а кретале су се између 61,7 и 111,6 долара по барелу. Просјечне цијене нафте на свјетском тржишту снажно су пале у 2015. години, што је довело до пада цијена деривата на тржишту БиХ и раста нето наплате акциза на деривате нафте. У периоду 2015 – 2019. године, просјечне годишње цијене нафте на свјетском тржишту кретале су се у рангу 43,6-71,3 долара по барелу, а нето наплата акциза на деривате нафте у рангу 465,1-526,5 мил. КМ. Наредни период, 2020 - 2023 био је јако турбулентан, како по питању цијена нафте тако и по питању наплате акциза на деривате нафте.

⁴⁶ Подаци U.S. Energy Information Administration, Europe Brent Spot Price FOB, долари по барелу

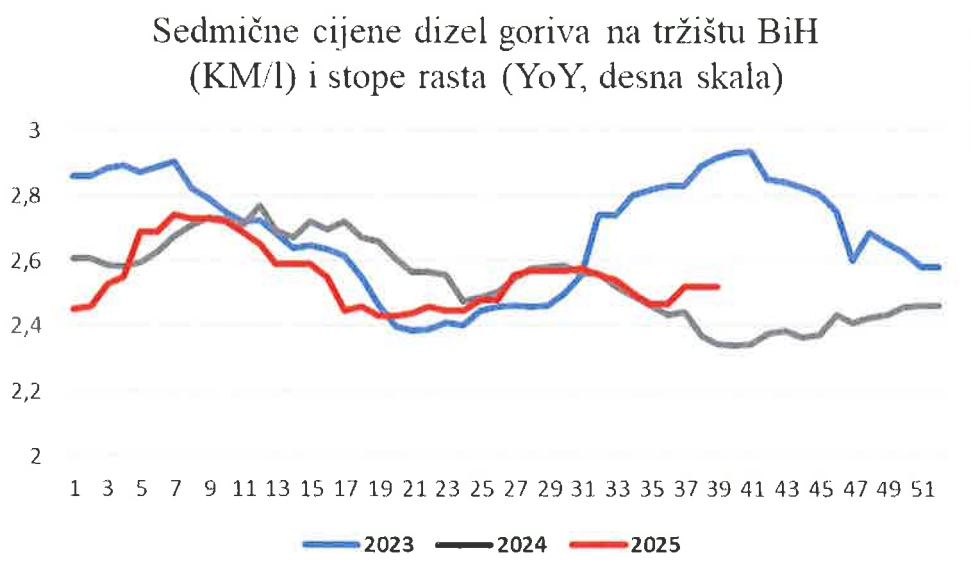
Цијене деривата су јако пале у 2020. години (просјек свега 42 долара по барелу), а супротно законима тржишне економије, као посљедица рестриктивних мјера у борби против вируса корона и посљедичног губитка потрошње, пала је и нето наплата акциза на деривате нафте (469,5 мил. КМ). Године 2021. порасле су и цијене нафте на свјетском тржишту (на 70,9 долара по барелу), али и нето наплата акциза на деривате (524,4 мил. КМ) због опоравка потрошње. Године 2022. поново је наступио пад нето наплате акциза (501,9 мил. КМ) уз високе цијене нафте на свјетском тржишту (просјек 100,9 долара по барелу) због ратних дешавања у Украјини, а у 2023. години су забиљежена обрнута кретања (просјечне цијене нафте на свјетском тржишту 82,5 долара по барелу, нето наплата акциза на деривате нафте 522,1 мил. КМ). У 2024. години су просјечне цијене нафте на свјетском тржишту износиле 80,5 долара по барелу, а нето наплата акциза на деривате нафте 563,1 мил. КМ.

На основу горе наведеног може се закључити да су цијене нафте на свјетском тржишту много више варирале од прикупљених акциза на деривате нафте у БиХ.

Седмичне цијене дизел горива на тржишту БиХ

Седмичне цијене дизел горива⁴⁷ су снажно варирале посљедњих година. Ако посматрамо посљедњих седам година, најниже су биле 2020. години (непондерисани просјек 1,92 КМ/л) а највише у 2022. години (непондерисани просјек 3,10 КМ/л). У 2023. години кретале су се између 2,39 КМ/л и 2,94 КМ/л а у 2024. години између 2,34 КМ/л и 2,77 КМ/л. Распољиви подаци до 39. седмице 2025. године показују да су у том дијелу године цијене варирале у уском распону 2,43 КМ/л - 2,74 КМ/л.

Графикон 20. Седмичне цијене дизел горива на тржишту БиХ

Извор: Израчун и приказ ОМА на основу International Road Transport Uniona преузетих са веб странице Спољнотрговинске коморе БиХ

⁴⁷ Подаци International Road Transport Uniona преузети са веб странице Спољнотрговинске коморе БиХ

Табела 6. Седмичне цијене дизел горива на тржишту БиХ

	<i>до 39. с.</i>						
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Просјек (непондериран)	2,32	1,92	2,12	3,10	2,69	2,54	2,55
просј. одст.	0,03	0,23	0,13	0,29	0,15	0,10	0,08
ст. дев.	0,04	0,26	0,16	0,38	0,17	0,12	0,09
коэф. вар. (%)	1,89	13,56	7,51	12,09	6,37	4,74	3,66
мин.	2,26	1,50	1,80	2,29	2,39	2,34	2,43
макс.	2,41	2,36	2,40	3,66	2,94	2,77	2,74
распон	0,15	0,86	0,60	1,37	0,55	0,43	0,31

Извор: Израчун и приказ ОМА на основу International Road Transport Uniona преузетих са веб странице Спољнотрговинске коморе БиХ

Структура основице за акцизе на деривате нафте

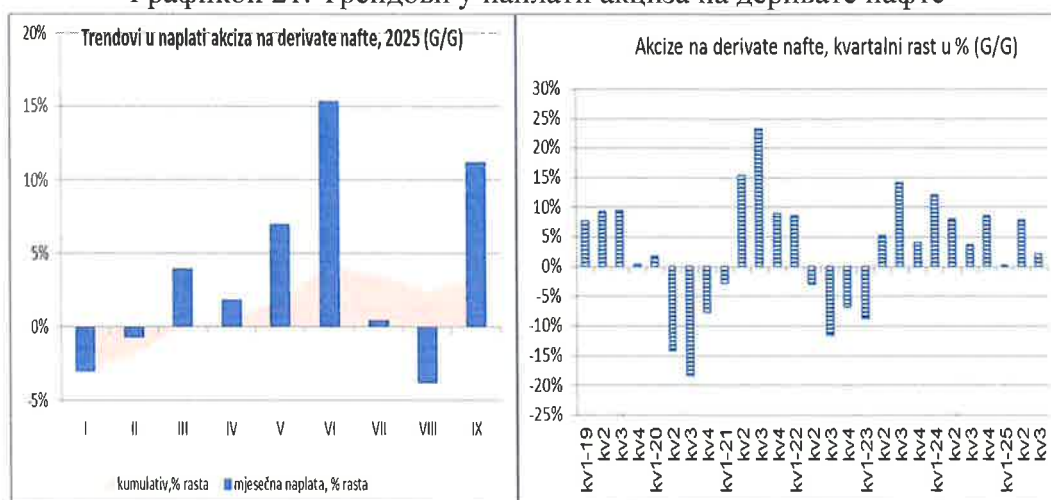
Занимљиво је у дугорочном периоду анализирати и кретање категорија потрошње које улазе у основицу за акцизе. У односу на 2006. годину, у 2024. години је потрошња дизел-горива порасла за високих 96%, док се компонента потрошња бензина и осталих деривата који улазе у основицу (керозин и лож уље) скоро уполовила (-43% и -43,5%, респективно).

У првих девет мјесеци 2025. године, до када су доступни подаци из акцизних пријава, увоз дизел-горива је порастао за 3,3%, бензина за 5,3% а керозина за 21,8%, у односу на исти период претходне године. У истом периоду је увоз лож уља опао за 15,1%.

Пројекције акциза на деривате нафте за 2025. годину

Почетак 2025. године је обиљежио пад наплате прихода од акциза на деривате нафте (Графикон 21, лијево). Након лошијег старта у марту је остварен раст прихода од акциза на деривате од 3,9%, но, већ у априлу је забиљежен скроман раст. Озбиљнији раст наплате акциза на деривате нафте остварен је тек у мају, а у јуну је остварена максимална стопа раста од 15,4%. Међутим, побољшање је било кратко, јер су се трендови погоршали, прво у јулу, када је остварен минимални раст, а потом и у августу, када је забиљежен пад наплате од -3,8%. Ипак, у септембру је поновно остварена висока стопа раста од 11,2% (Графикон 21, лијево). Након лошијег старта кумулативна стопа раста је достигла нулти раст тек у марту. Побољшање трендова наплате у наставку године је резултирало кумулативном стопом раста од 4,2% на нивоу полугодишта. Међутим, осцилаторни трендови у посљедња три мјесеца су смањили кумулативну стопу раста на 3,4% (Графикон 21, лијево „кумулятив“).

Графикон 21. Трендови у наплати акциза на деривате нафте

Извор: Управа за индиректно опорезивање, израчун и приказ ОМА

Раст наплате у марту је у цијелости анулирао пад из прва два мјесеца 2025, те је остварен минимални квартални раст од 0,1%. Ради се о најнижој кварталној стопи раста од 2023. године (Графикон 21, десно). Снажан опоравак наплате акциза на деривате нафте у мају и јуну је донио раст у другом кварталу од 7,9%. Међутим, висока стопа раста у септембру није могла у већој мјери неутрализовати лошије трендове у јулу и августу, те је у трећем кварталу 2025. остварен раст од само 2,1%.

Имајући у виду све наведено, а на основу пројекција макроекономских показатеља, кретања цијена на свјетском тржишту нафте и цијена деривата на тржишту БиХ, те посљедњих трендова наплате акциза и сезонске схеме наплате која не укључује године са специфичностима, пројектована стопа раста нето прихода од акциза на деривате нафте за 2025. годину износи 3,8%.

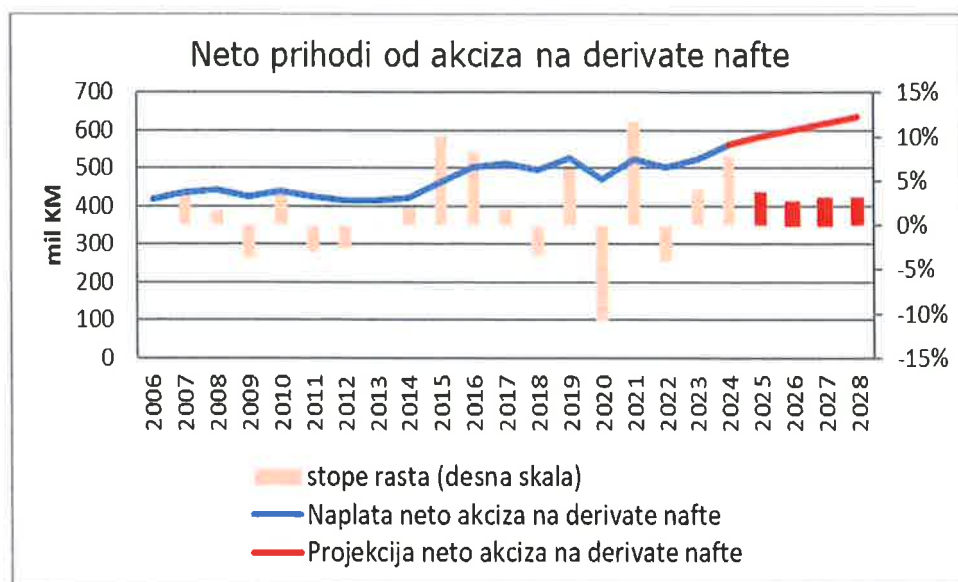
Пројекције акциза на деривате нафте за 2026-2028

Из претходног текста се могу извући закључци да су снажне турбуленције цијена у протеклом периоду заједно са кретањима релевантних макроекономских индикатора одредиле потрошњу деривата нафте на тржишту БиХ, а тиме и прикупљене приходе по основу акциза на деривате нафте који имају значајан удио у укупним приходима од индиректних пореза. Пошто је потрошња деривата нафте цјеновно нееластична,⁴⁸ нето приходи од акциза на деривате нафте били су изузетно стабилни.

Пројекције акциза на деривате нафте за период 2026 - 2028 прате пројекције релевантних макроекономских показатеља. У 2026, 2027. и 2028. години планиране су стабилне стопе раста прихода од акциза на деривате нафте и то: 2,6%, 3% и 3,1%, респективно (Графикон 22).

⁴⁸ Израчун еластичности потражње деривата нафте у БиХ доступан је у ОМА Билтену 237/238, www.oma.uino.gov.ba

Графикон 22. Нето приходи од акциза на деривата нафте (наплата и пројекције)

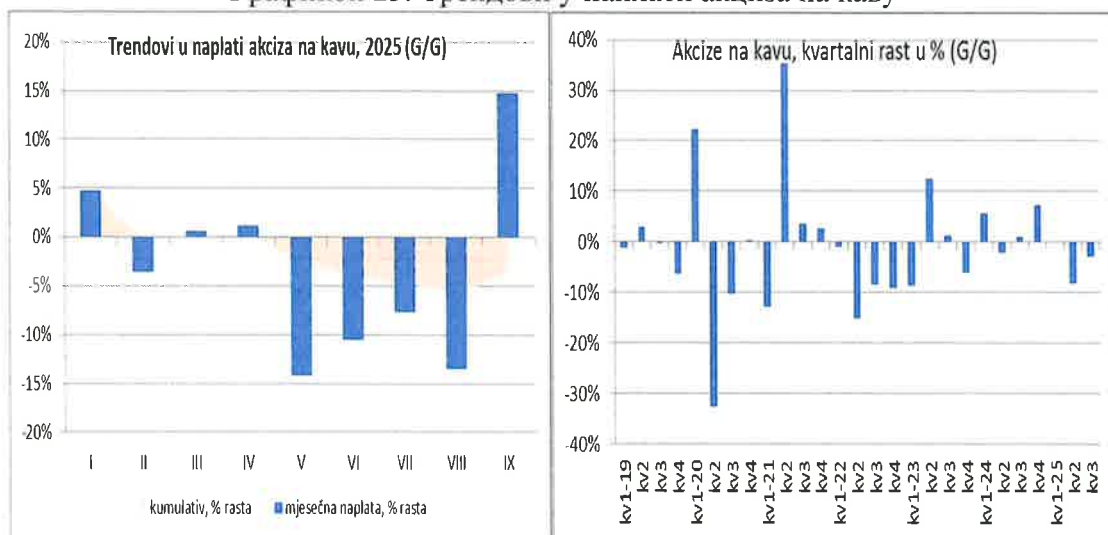

Извор: Подаци УИО и пројекције ОМА

2.4. Остало

За разлику од позитивног тренда у наплати акциза на дуванске прерађевине и деривате нафте, наплата акциза на каву из мјесеца у мјесец се погоршава. Висока стопа раста у септембру ипак није могла компензирати негативне трендове из претходних мјесеци тако да је за девет мјесеци остварен пад од 3,7% (Графикон 23, лијево, „кумулатив“).

Графикон 23. Трендови у наплати акциза на каву

Извор: Управа за индиректно опорезивање, израчун и приказ ОМА

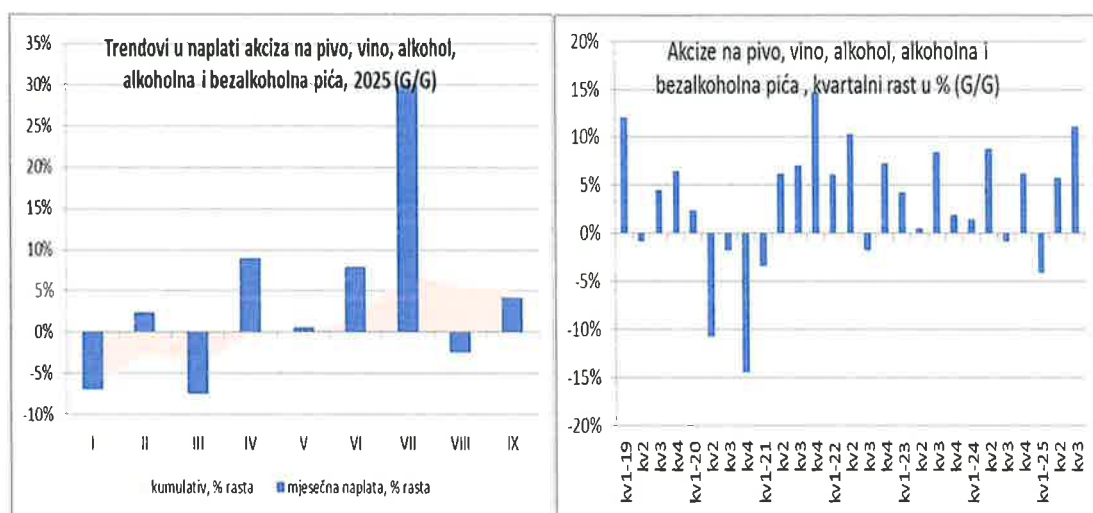
Квартална поређења у посљедње двије године показују снажне осцилације кварталних стопа раста, но, у апсолутном износу прихода разлике нису значајне.

У првом кварталу 2025. остварен је минималан раст прихода од акциза на кафу од 0,1% (Графикон 23, десно). Погоршање трендова наплате акциза на каву у мају и јуну имало је за посљедицу негативну стопу раста од -8,1% на нивоу другог квартала 2025.

Снажни опоравак наплате прихода од акциза на каву у септембру је ублажио негативне трендове из претходна два мјесеца, те ја на нивоу трећег квартала остварен пад прихода од акциза од -2,7%.

Наплата акциза на групацију производа коју чине пиво, вино, алкохол, алкохолна и безалкохолна пића је у периоду јануар – септембар 2025. године била за 4,3% већа наплата у истом периоду 2024. Расту је највише допринијела наплата акциза у јулу (Графикон 24, лијево). Квартална поређења показују опречне трендове у наплати акциза. У првом кварталу је остварен пад од -4,1%, а у другом кварталу 2025. раст од 5,8% (Графикон 24, десно). Висок раст наплате у трећем кварталу донио је стопу раста од чак 11,1%.

Графикон 24. Трендови у наплати осталих категорија акциза

Извор: Управа за индиректно опорезивање, израчун и приказ ОМА

Трендови у структури наплаћених акциза су различити зависно од врсте акцизних производа. Генерални закључак који се може извести јесте да је мјесечна наплата осцилирајућа, а да је кумулативна наплата акциза у зони позитивног раста, са тенденцијом раста код акциза на алкохол и алкохолна пића.

Преглед кварталних стопа раста указују на могуће трендове у четвртном кварталу 2025. Примјетан је снажан тренд раста код акциза на алкохол и алкохолна пића, те акциза на пиво. Треба напоменути да је висок раст наплате акциза на пиво у трећем кварталу у већој мјери посљедица наплате старог дуга по основу акциза, те има једнократан утицај на наплату и као такав се искључује из текућег тренда који је основ за пројекције прихода. Код акциза на безалкохолна пића трендови су погоршани, а код акциза на вино наплата је у негативној зони раста (Графикон 25).

Графикон 25. Квартални трендови у наплати акциза, 2025

Извор: Управа за индиректно опорезивање, израчун и приказ ОМА

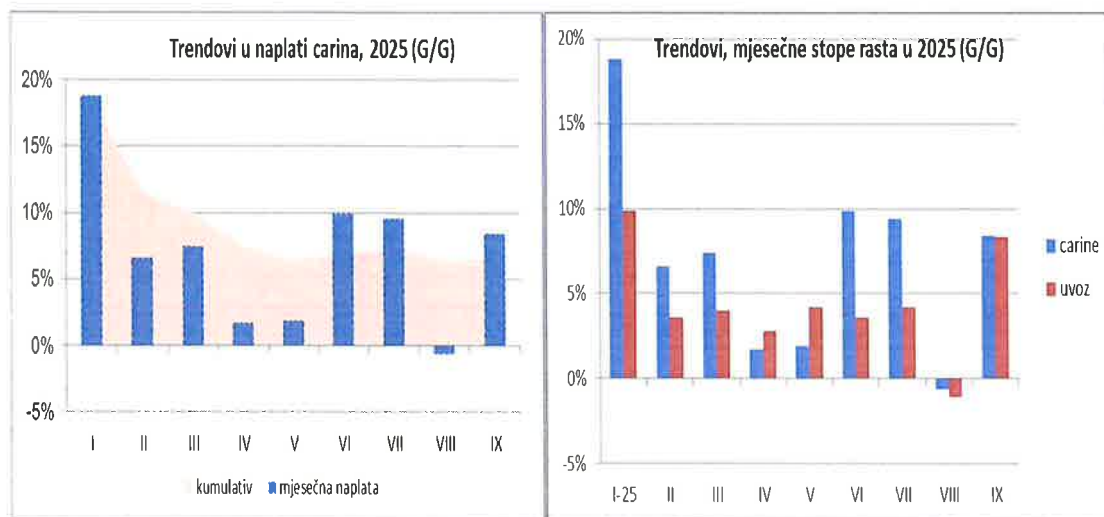
Приходи од осталих категорија акциза (алкохол и алкохолна пића, пиво, вино, безалкохолна пића и кава) немају значајно учешће у укупним приходима од акциза. Њихове пројекције раде се засебно за сваку категорију акцизног производа, а засноване су на историјској сезонској схеми наплате појединих категорија акциза (која не укључује године са специфичностима), наплати у прва три квартала 2025. године, те кретањима и пројекцијама макроекономских показатеља. Пројектована стопа раста збирно свих осталих нето прихода од акциза за 2025. годину износи 2,5%. У 2026, 2027. и 2028. години планиране су стабилне стопе раста ових прихода по стопама: 2%, 1,9% и 1,6%, респективно.

3. Царине

3.1. Пројекције прихода од царина за 2025

У 2025. настављен је тренд позитивних стопа раста прихода од царина из претходне године (Графикон 26, лијево). Међутим, након високе стопе раста у јануару од 18,8%, што је највиша стопа од августа 2024. године, уочава се тренд успоравања стопе раста, да би у августу био забиљежен и пад наплате прихода од царина од -0,6%, први пут од фебруара 2021. године. Снажно успоравање мјесечних стопа раста током године, узроковано нижим стопама раста увоза (Графикон 26, десно) имало је за последицу смањивање кумулативне стопе раста на 6,6% за девет мјесеци 2025. (Графикон 26, лијево „кумулятив“).

Графикон 26. Трендови у наплати царина

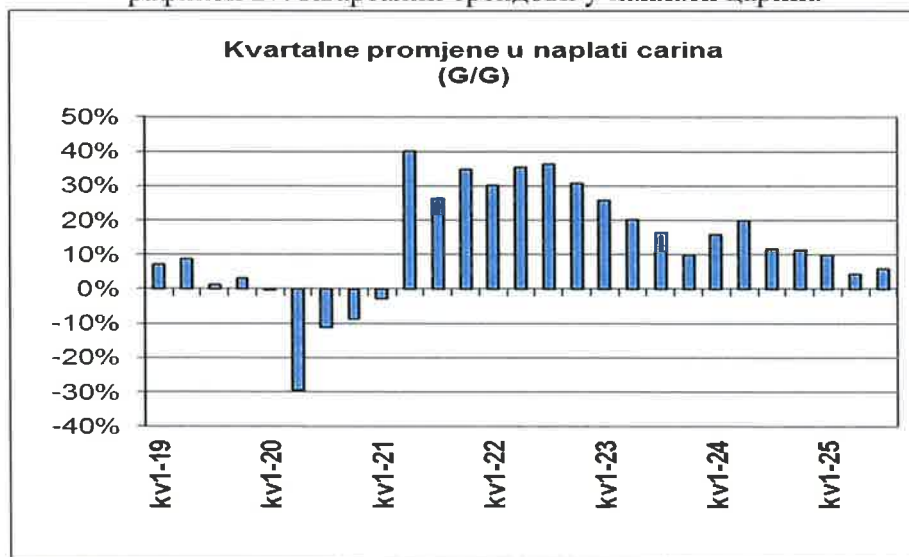

Извор: Управа за индиректно опорезивање, Агенција за статистику БиХ, израчун и приказ ОМА

Подаци о наплати ПДВ-а на увоз и царина су индиректно указивали на тренд раста увоза (Графикон 26, десно). На основу прегледа трендова код увоза и прихода од царина може се закључити да је раст царина у пет мјесеци био значајно изнад раста увоза, што сигнализира да је бржи раст имао увоз добара који је под режимом царина од увоза осталих роба на које се не примјењује царина. С друге стране, у априлу, мају и августу дискрепанца је у корист увоза.

Квартална поређења наплате прихода од царина показују да је на нивоу првог квартала стопа раста износила 10%, што је ниже за 1,5 п.п. него у трећем и четвртном кварталу 2024. (Графикон 27). И поред снажног раста наплате царина у јуну лошији учинци у априлу и мају су имали за посљедицу знатно нижу стопу раста у другом кварталу од 4,4%. То је уједно најнижа квартална стопа раста прихода од царина у посљедње четири године. Снажни раст наплате царина у јулу и септембру се позитивно одразио на стопу раста у трећем кварталу 2025. која износи 5,9% (Графикон 27).

Графикон 27. Квартални трендови у наплати царина

Извор: Управа за индиректно опорезивање, израчун и приказ ОМА

Према подацима УИО у периоду I-IX 2025. године остварена је стопа раста увоза од 4,1% у односу на исти период претходне године. Према пројекцијама ДЕП-а, на нивоу године ће бити остварена виша стопа раста увоза од 6,3%. Имајући у виду трендове наплате прихода од царина и кретање увоза, за 2025. годину се пројектује нето наплата царина у износу од 618 мил. КМ, што је за 6,5% више од наплате у претходној години.

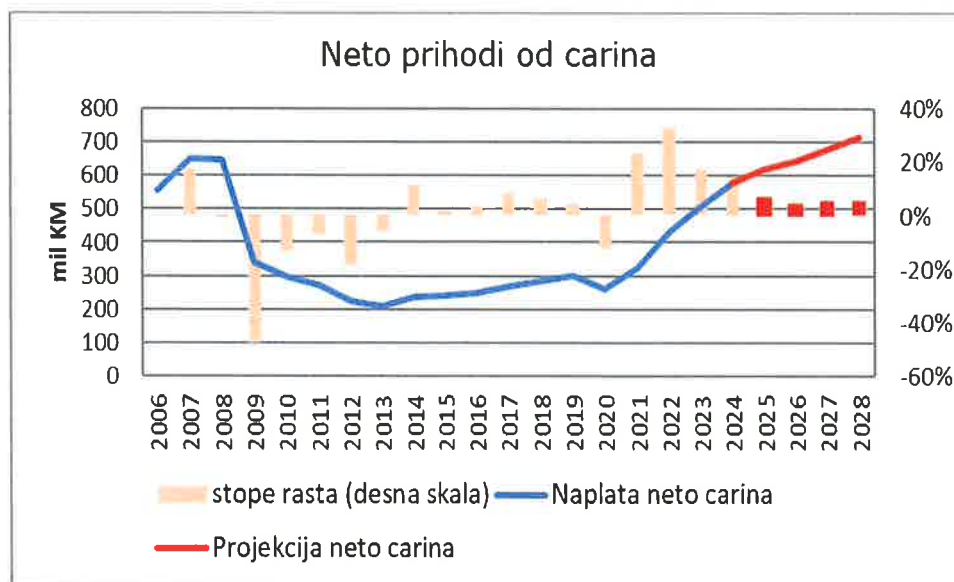
3.2. Пројекције прихода од царина за период 2026 - 2028

Либерализација спољне трговине довела је до снажног пада прихода од царина. Са 650,4 мил. КМ у 2007. години, нето приходи од царина пали су на свега 211 мил. КМ у 2013. години. Од 2014. године забиљежен је шестогодишњи тренд благог раста ових прихода, досежући ниво од 300,6 мил. КМ у 2019. години. У 2020. години, са пандемијом вируса корона, нето приходи од царина су поново пали на 262,2 мил. КМ, док су у периоду 2021-2024 забиљежили снажан опоравак, те су у 2024. години износили 580,1 мил. КМ. Пројекције прихода од царина (Оквир 4) засноване су на трендовима наплате, а прате пројекције кретања увоза. У 2026, 2027. и 2028. години планиране су стопе раста прихода од царина од 4,2%, 5,2% и 5,6%, респективно (Графикон 28).

Оквир 4: Пројекције прихода од царина

	2024	2025	2026	2027	2028
Пројекције, КМ	580,1	618,0	644,0	677,5	715,4
Пројекције, % раста		6,5%	4,2%	5,2%	5,6%
Пројекције, % БДП	1,1%	1,1%	1,1%	1,1%	1,1%

Графикон 28. Нето приходи од царина (наплата и пројекције)

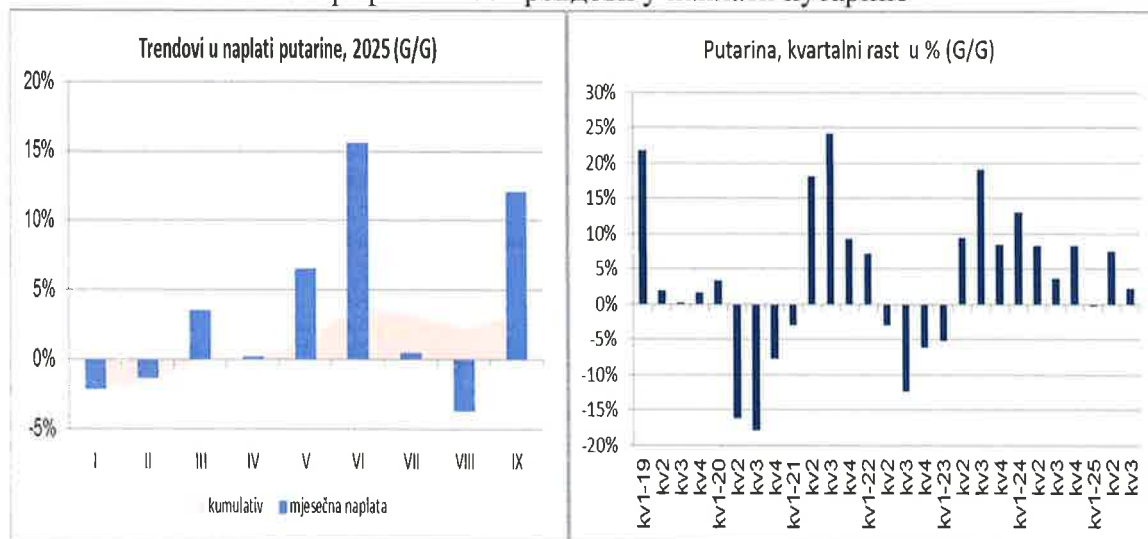
Извор: Подаци УИО и пројекције ОМА

4. Путарина

4.1. Пројекције прихода од путарине за 2025

Иако се обрачунавају по истом принципу, стопе раста прихода од путарине су биле ниже него стопе раста акциза на деривате нафте, због разлика у основици и ослобађањима. Негативни трендови у наплати путарине су трајали четири мјесеца. Раст наплате путарине у марту и априлу је био скроман, а тиме и недовољан да се анулира дефицит из прва два мјесеца. Позитиван раст наплате у мају, јуну и септембру је довео кумулативну стопу раста у позитивну зону раста, тако да је за девет мјесеци остварен кумулативни раст од 3,3% (Графикон 29, лијево).

Графикон 29. Трендови у наплати путарине

Извор: Управа за индиректно опорезивање, израчун и приказ ОМА

Квартална поређења показују да су негативни трендови у наплати путарине резултирали падом прихода у првом кварталу 2025. од -0,3% (Графикон 29, десно). Ради се о првом кварталу са негативним растом у посљедње двије године. Међутим, због снажног раста наплате путарине у мају и јуну у другом кварталу 2025. остварен је раст од 7,5%. Лошија наплата у два мјесеца трећег квартала имала је за посљедицу нижу кварталну стопу раста од 2,3%.

Пројектовани износ нето наплате путарине у 2025. години износи 759,7 мил. КМ, што је за 3,7% више него у претходној години. У складу са рјешењима Савјета за државну помоћ, пројекције прихода од путарине подразумијевају наплату путарине за све обвезнике, осим за жељезнице.

4.2. Пројекције прихода од путарине за период 2026 - 2028

На дугорочну динамику прихода од путарине највише су утицале измјене стопа опорезивања. До 2009. године, учешће прихода од путарине није било значајно у приходима од индиректних пореза.

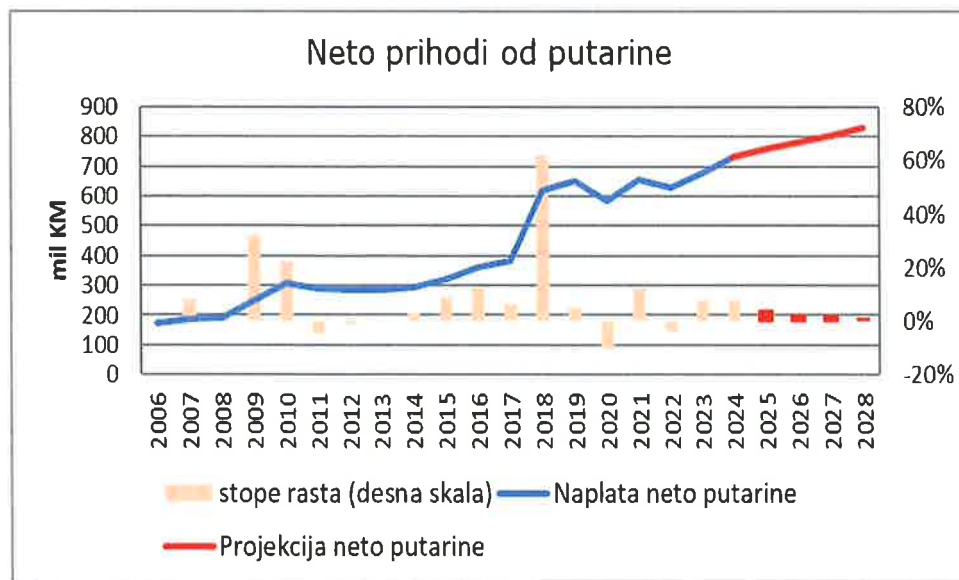
С растом стопе намјенске путарине на средини 2009. године,⁴⁹ приходи од путарине имају значајније учешће у индиректним порезима. Посматрано у апсолутним износима, у периоду 2009-2014 нето приходи од путарине су се кретали у распону 250,2-307 мил. КМ. Са падом цијена нафте на свјетском тржишту и цијена деривата нафте на тржишту БиХ, у 2015. години расту приходи од путарине. У периоду 2015-2017, нето приходи од путарине су се кретали у распону 320,5-382,7 мил. КМ. У фебруару 2018. године поново долази до раста стопе намјенске путарине⁵⁰, а нето приходи од путарине биљеже нагли скок наплате. У периоду 2018-2023 кретали су се у распону 584-677,7 мил. КМ, а значајно колебање у овом периоду последица је рестриктивних мјера у борби против вируса корона, рата у Украјини и последичних огромних разлика у цијенама нафте на свјетском тржишту и деривата нафте на тржишту БиХ. У 2024. години приходи од путарине су износили 732,3 мил. КМ.

Пројекције путарине прате пројекције релевантних макроекономских показатеља (Оквир 5). Имајући у виду рјешења Савјета за државну помоћ БиХ, пројекције прихода од путарине подразумијевају наплату путарине за све обвезнике, осим за железнице. У 2026, 2027. и 2028. години планиране су стопе раста прихода путарине од 2,6%, 3% и 3,1%, респективно (Графикон 30).

Оквир 5: Пројекције прихода од путарине

	2024	2025	2026	2027	2028
Пројекције, КМ	732,3	759,7	779,5	802,9	827,7
Пројекције, % раста		3,7%	2,6%	3,0%	3,1%
Пројекције, % БДП	1,3%	1,3%	1,3%	1,3%	1,2%

Графикон 30. Нето приходи од путарине (наплата и пројекције)

Извор: Подаци УИО и пројекције ОМА

⁴⁹ На средини 2009. године, новим Законом о акцизама уведена је намјенска путарина за финансирање аутопутева у износу од 0,10 КМ/л. Тиме је укупна стопа путарине повећана са 0,15 КМ/л на 0,25 КМ/л.

⁵⁰ Измјенама Закона из 2017. године (примјена од фебруара 2018. године) члан који регулише основицу и износ путарине је измијењен. Стопа намјенске путарине је повећана са 0,10 КМ/л на 0,25 КМ/л, а раздвојена је на 0,20 КМ/л за изградњу аутопутева и 0,05 за изградњу и реконструкцију других путева. Тиме је укупна стопа путарине повећана са 0,25 КМ/л на 0,40 КМ/л.

Ризици

Имајући у виду огромне непознанице у тренутку израде пројекција о даљњем одвијању ситуације на међународном плану везано за ратна дешавања у свијету, те кориштене претпоставке (ДЕП, макроекономске пројекције), истичемо да постоје значајни ризици за остварење пројекција прихода од индиректних пореза. С обзиром на основне поставке пројекција индиректних пореза и укупне економске услове у БиХ и у свијету, остварење пројектованог нивоа прихода од индиректних пореза у периоду 2025-2028 је подложно слједећим ризицима:

- (1) свим ризицима за остварење пројектованих макроекономских показатеља (ДЕП),
и
- (2) ризицима који се односе на саму наплату прихода од индиректних пореза и борбу против сиве економије.

Макроекономски ризици

Пројекције прихода од индиректних пореза су уско везане за пројекције макроекономских показатеља ДЕП-а. Сви ризици које ДЕП помиње у својим пројекцијама по аутоматизму представљају и ризике за пројекције прихода од индиректних пореза, пошто свако одступање реализације ДЕП-ових параметара од њихових пројектованих вриједности неизбјежно доводи и до одступања реализованих од пројектованих прихода од индиректних пореза.

Поврат ПДВ-а на куповину првог стамбеног објекта

Измјене⁵¹ Закона о ПДВ-у којима се уводи право на поврат ПДВ-а на куповину првог стамбеног објекта ступиле су на снагу 12.4.2025. Иако је измјенама Закона предвиђено доношење измјена Правилника о примјени Закона о ПДВ-а, којима ће се прецизирати услови за примјену права на поврат ПДВ-а, у року од 60 дана, због сложености материје, сагледавања свих могућих ситуација које могу настати у пракси и провођења обавезне процедуре е-консултација, у вријеме ревидирања пројекција прихода од индиректних пореза измјене Правилника нису донесене, тако да није познат почетак исплата поврата ПДВ-а. Из тог разлога није могуће процијенити статичке ефекте на наплату индиректних пореза у смислу губитака прихода од ПДВ-а. Међутим, динамичка анализа за наредне године требала би узети у обзир процјене кретања макроекономских показатеља, те цјеновну еластичност потражње за становима. **Као могући ризик еластичне потражње за становима јесте неутрализација позитивних ефеката поврата ПДВ-а за физичке особе.** С обзиром да се ради о значајном износу олакшице, раст потражње за становима изазване правом на поврат ПДВ-а може имати за последицу раст цијена станова, што може одвратити потенцијале купце од куповине станова (одгађањем или одустајањем од куповине), као и остале купце који не би имали право на поврат ПДВ-а. То би, у коначници, могло анулирати олакшицу која се одобрава купцима станова, чиме би се изгубио основни циљ измјене Закона о ПДВ-у.

⁵¹ „Службени гласник БиХ“ бр. 20/25 од 4.4.2025.

Потенцијални ризици у вези ослобађања плаћања путарине

Рјешења Савјета за државну помоћ БиХ у вези ослобађања путарине за руднике и термоелектране носе одређене ризике по наплату индиректних пореза. Према сазнањима, неки од привредних субјеката, који су били корисници ослобађања путарине, су покренули поступке пред Судом БиХ за накнаду штете, тј. поврат плаћене путарине за 2023, а Суд је донио првостепене пресуде којима налаже исплату поврата путарине обвезницима. Није познато колико је привредних субјеката поднијело тужбе за поврат путарине, нити је могуће предвидјети коначни исход поступака. Имајући у виду рјешења Савјета, пројекције прихода од путарине за период 2025-2028 **подразумијевају наплату путарине за све обвезнике, осим за жељезнице**. Другачији исход евентуалних правних поступака корисника пореске олакшице (тј. коначне пресуде Суда у корист обвезника) подразумијевао би обавезу поврата претходно плаћене путарине обвезницима, што имплицира мању наплату путарине у односу на пројекције.

С обзиром на наведене непознанице, потребно је сагледати максималну магнитуду негативног утицаја исплате поврата обвезницима којима то омогућава Закон о акцизама. Према подацима⁵² из 2022, последње године у којој су ослобађања плаћања путарине примијењена на руднике и термоелектране, наведену олакшицу су искористила 22 привредна субјекта и двије ентитетске жељезнице. Количина дизела која је у наведеној години ослобођена путарине, а коју су искористили рудници и термоелектране, износила је 54,6 мил. литара, из чега произилази да је ослобађање путарине износило 21,8 мил. КМ. Ослобађање путарине се није примјењивало у 2023, 2024. и 2025. години. Стога би максимални негативни износ поврата путарине за три године износио 65,4 мил. КМ, на бази података из 2022. и уз задржавање истог обима пословних активности рудника и термоелектрана у протекле три године.

Увођење америчких санкција Нафтної индустрији Србије

Увођење америчких санкција Нафтної индустрији Србије (НИС) могло би се позитивно одразити на потрошњу деривата у БиХ, односно наплату акциза на деривате нафте, путарине и припадајућег дијела ПДВ-а на Јединствени рачун УИО БИХ. Имајући у виду повољније цијене деривата нафте у БиХ у односу на окружење и чланице ЕУ⁵³, могућ је раст њиховог промета у пограничним крајевима између БиХ и Србије, те појава тзв. „танк туризма“, који подразумијева намјерно скретање шлепера са великим резервоарима са уобичајених рута и транспорт преко територије БиХ, с циљем кориштења јефтинијих деривата како би се уштедјело на трошковима транспорта⁵⁴.

⁵² Извор: Извјештај УИО о реализацији Одлуке о количинама дизел горива на које се не плаћа путарина за 2022. годину за период 1.1. - 31.12.2022. године по корисницима ослобађања.

⁵³ Vid. European Commission, Weekly Oil Bulletin, 9 October 2025

⁵⁴ Појава „танк туризма“ је детектована у ЕУ прије 15-так година, када су анализе показале да у условима постојања различитих стопа акциза у чланицама ЕУ међународне превозничке компаније, танкујући гориво у чланицама гдје су акцизе на гориво (а тиме и малопродајне цијене) најниже, воде одређену «микрофискалну» политику. Оваком пословном политиком, која се базира на разликама у пореској конкурентности између земаља, компаније остварују директне фискалне уштеде на трошковима горива, док држава у којој купују гориво остварује додатне фискалне приходе, већу запосленост и раст у одређеним секторима.

Укидање царина на увоз роба поријеклом из САД

Приједлог укидања царина на увоз роба поријеклом из САД у БиХ, који је инициран у прољеће 2025, подразумијевао је привремено укидање царина до потписивања споразума о слободној трговини између БиХ и САД. У међувремену су САД увеле додатне царине на увоз роба из БиХ. Имајући у виду да је недавно⁵⁵ Управни одбор УИО прихватио мишљење УИО о овој иницијативи, евентуално укидање царина на увоз роба поријеклом из САД може представљати ризик по пројекције прихода од царина.

Према статичкој процјени, која је заснована на подацима УИО о наплаћеним увозним дажбинама према поријеклу робе у 2024, губици прихода од индиректних пореза би износили 17,2 мил. КМ, у чијој структури се 14,7 мил. КМ односи на приходе од царина, а остатак на припадајући ПДВ-е (Оквир 6). Динамичка процјена губитка прихода узима у обзир све претпоставке које су кориштене приликом израде пројекција прихода од царина и прихода од ПДВ-а у периоду 2025-2028. У наведеном периоду укупни губици прихода од индиректних пореза (царине и ПДВ-е) би се кретали од 18,3 мил. КМ у 2025. до 21,1 мил. КМ у 2028, што представља 2,5% прихода од царина, 0,2% укупних прихода од индиректних пореза, односно 0,03% БДП (Оквир 6).

Оквир 6 се односи на процјене износа прихода од царина и припадајућег ПДВ-а на увоз роба поријеклом из САД у БиХ на нивоу читаве године. Наиме, то би били износи процијењеног губитка уколико би примјена измјене политике започела од 1. јануара за конкретну годину.

С обзиром да у вријеме израде пројекција прихода од индиректних пореза није познато да ли ће се иницијатива разматрати у надлежним институцијама, конкретан износ губитка моћи ће се процијенити сразмјерно евентуалној дужини примјене измјене законодавства у години, односно броју мјесеци примјене укидања царина поријеклом из САД.

Оквир 6: Процјена губитака због укидања царина на увоз из САД

губици:	2024	2025	2026	2027	2028
приходи од ПДВ-а	2,5	2,6	2,8	2,9	3,0
приходи од царина	14,7	15,7	16,3	17,2	18,1
укупно губици прихода		18,3	19,1	20,0	21,1
као % прихода од царина		2,5%	2,5%	2,5%	2,5%
као % прихода од инд.пореза		0,2%	0,2%	0,2%	0,2%
као % БДП		0,03%	0,03%	0,03%	0,03%

Извор: Управа за индиректно опорезивање (Извјештај о наплаћеним дажбинама по поријеклу за 2024); ДЕП (БДП 2025-2028); пројекције ОМА (2025-2028); израчун ОМА.

⁵⁵ 10. сједница УО УИО, одржана 5.9.2025.

Остали ризици из сфере индиректних пореза

У ризике који могу угрозити извршење пројекција наплате прихода од индиректних пореза у сфери политике и администраирања индиректним порезима можемо убројати слjedeће:

- слабљење борбе против црног тржишта дуванских прерађевина након окончања хармонизације пореског оптерећења цигарета у БиХ са стандардима ЕУ;
- слабљење борбе против ПДВ превара, поготово у сфери поврата, који, у ситуацији пада запослености и неликвидности обвезника постају атрактивни за преваре;
- предлагање измјена политике индиректног опорезивања као што су: диференциране стопе ПДВ-а, привремено укидање акциза на деривате или поврат за међународни транспорт, захтјеви за ослобађање или исплату поврата за промет у земљи и сл.

Додатак: Посљедње пројекције међународних институција

I Пројекције Европске комисије (ЕК)

На основу табеле 7 могу се видјети пројекције реалног раста БДП-а и инфлације за период од 2024. до 2026. године из посљедњих пројекција ЕК (прољеће 2025). За 2024. годину је процијењено да је у ЕУ остварен реални раст БДП-а од 1%, док се за 2025. и 2026. годину пројектују стопе раста од 1,1% и 1,5%, респективно. Што се тиче стопе инфлације у ЕУ, процјењује се да ће пасти са 2,6% у 2024. години на 2,3% у 2025, те на 1,9% у 2026. години.

Табела 7. Пројекције ЕК, прољеће 2025

Пројекциј а	Реални раст БДП-а (%)			Инфлација (%)		
	2024	2025	2026	2024	2025	2026
Еврозона	0,9	0,9	1,4	2,4	2,1	1,7
ЕУ	1,0	1,1	1,5	2,6	2,3	1,9

Извор: European Economic Forecast, Spring 2025

II Пројекције Међународног монетарног фонда (ММФ)

Посљедње пројекције ММФ-а датирају из октобра 2025. године. Према наведеном извору, процјењује се да је глобални раст у 2024. години износио 3,3%, те да ће стопе раста у 2025. и 2026. години износити 3,2% и 3,1%, респективно.

Осим пројекција за свјетску економију, у табели 8 представљене су ММФ-ове пројекције за еврозону.

Табела 8. Пројекције реалног раста БДП-а, ММФ, октобар 2025

	Пројекција		
	2024	2025	2026
Ворлд Оутпут	3,3	3,2	3,1
Еуро Ареа	0,9	1,2	1,1

Извор: IMF, World Economic Outlook Update, October 2025.

III Пројекције Европске централне банке (ЕЦБ)

У пројекцијама ЕЦБ из септембра 2025. године очекује се да ће просјечни годишњи раст реалног БДП-а у еврозони износити 1,2% у 2025. години, те да ће износити 1,0% у 2026. и 1,3% у 2027. години.

Табела 9. Пројекције ЕЦБ раста БДП-а и инфлације за еврозону, септембар 2025.

	2024	2025	2026	2027
Реални БДП	0,8	1,2	1,0	1,3
Инфлација мјерена ХИЦП-ом	2,4	2,1	1,7	1,9

Извор: Пројекције ЕЦБ из септембра 2025. године; www.ecb.europa.eu

Фискални циљеви и фискалне политике у БиХ

Примарни фискални биланс, дефинисан у складу са чланом 1 ставом (2) Закона о Фискалном савјету у Босни и Херцеговини, планира се у 2026. години у виду дефицита, у износу од 1.195,0 мил. или 1,96% пројектованог БДП-а за 2026. годину, од чега:

- институције БиХ планирају дефицит од 181,8 мил. КМ,
- Федерација БиХ планира дефицит од 878,6 мил. КМ и
- Република Српска планира дефицит од 142,9 мил. КМ,
- Брчко дистрикт планира суфицит од 8,4 мил. КМ.

Ниво и структура јавне потрошње

Ниво јавних расхода, као удио у БДП-у, у периоду од 2026. до 2028. године треба смањивати с циљем да ниво јавних расхода консолидовано на нивоу БиХ буде испод 40% БДП-а.

Табела 10: Укупни јавни расходи у БиХ у периоду од 2024. до 2028. године (у мил. КМ)

Расходи	2024	2025	2026	2027	2028
Институције БиХ	1,321.7	1,566.5	1,576.4	1,553.7	1,553.3
Федерације БиХ	14,068.9	15,783.1	16,365.8	17,019.4	17,672.8
Република Српска	7,469.8	8,365.2	8,772.5	9,023.8	9,253.3
Брчко дистрикт	386.3	418.9	444.4	462.8	479.4
Укупно расходи (консолидовано)	23,246.7	26,133.7	27,159.1	28,059.8	28,958.7
БДП	55,091	57,969	60,992	64,030	67,211
Институције БиХ	2.40%	2.70%	2.58%	2.43%	2.31%
Федерације БиХ	25.54%	27.23%	26.83%	26.58%	26.29%
Република Српска	13.56%	14.43%	14.38%	14.09%	13.77%
Брчко дистрикт	0.70%	0.72%	0.73%	0.72%	0.71%
Укупно у БДП-у	42.20%	45.08%	44.52%	43.82%	43.09%

Извор: Рачунице Савјетодавне групе Фискалног савјета БиХ

У периоду од 2026. до 2028. година потребно је учинити додатне напоре како би се промијенила структура јавне потрошње у правцу јачања капиталних инвестиција, а на терет смањења текућих расхода.

Табеларни преглед оквира буџета

Структура расхода буџета је илустративна и оквирна, а сваки ниво власти у складу с усвојеним политикама утврђује коначну структуру расхода и прихода у својим ДОБ-овима и годишњим буџетима. У Табеларном прегледу оквира буџета (у наставку) донесен је консолидовани преглед прихода, расхода, финансирања и примарног биланса за период од 2024. до 2028. година, односно преглед за институције БиХ, Федерацију БиХ, Републику Српску и Брчко дистрикт, те консолидовано за БиХ.

Извјештај укључује:

- приходе, расходе и финансирање буџета институција БиХ (табела 11);
- приходе, расходе и финансирање буџета ФБиХ; приходе, расходе и финансирање буџета кантона; приходе, расходе и финансирање буџета општина и градова; приходе, расходе и финансирање финансијских планова ванбуџетских фондова и кантоналних дирекција за путеве; приходе, расходе и финансирање јавних предузећа и ино пројекте (табела 12)
- приходе, расходе и финансирање буџета Републике Српске (фонд 01) и фондова од 02 до 05, приходе, расходе и финансирање корисника буџета РС који послују преко властитих банковних рачуна изван ГКТ, приходе, расходе и финансирање јединица локалне самоуправе, приходе, расходе и финансирање финансијских планова фондова социјалне сигурности, приходе, расходе и финансирање финансијских планова ЈП "Путеви РС" и ЈП "Аутопутеви РС", те ино пројекте, средства ескроу рачуна и путарине (табела 13)
- приходе, расходе и финансирање буџета Брчко дистрикта и фондова у Брчко дистрикту (табела 14).

Напомена: Приликом упоређивања извјештаја по разинама треба водити рачуна о разликама у обухвату података.

Институције БиХ

Табела 11: Оквир буџета институција БиХ (у мил. КМ)

Институције БиХ	Извршење 2024	План 2025	План 2026	Пројекције 2027	Пројекције 2028
Приходи	1,285.9	1,435.2	1,394.6	1,301.6	1,301.6
Порезни приходи	1,020.5	1,020.5	1,020.5	1,020.5	1,020.5
Индиректни порези	1,020.5	1,020.5	1,020.5	1,020.5	1,020.5
Директни порези	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Остали порески приходи	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Доприноси					
Грантови и трансфери	2.4	0.7	0.7	0.7	0.7
Остали приходи	263.0	414.0	373.4	280.4	280.4
Расходи	1,321.7	1,566.5	1,576.4	1,553.7	1,553.3
Бруто плате и накнаде	927.5	1,013.7	1,176.8	1,210.0	1,224.6
Издаци за материјал и услуге	204.5	225.8	262.1	231.3	239.0
Кamate	0.5	0.5	0.5	0.5	0.4
Субвенције, социјална давања и трансфери	80.2	222.5	46.7	41.1	42.8
Остали расходи	19.4	22.0	0.0		
Нето издаци за нефинансијску имовину	89.6	82.0	90.3	70.8	46.5
Биланс	-35.8	-131.3	-181.8	-252.1	-251.7
Финансирање	35.8	131.3	181.8	252.1	251.7
Унутрашње	39.7	135.3	185.9	119.0	60.0
Отплата унутрашњег дуга					
Остало (+/-)	39.7	135.3	185.9	119.0	60.0
Спољно	-3.9	-4.0	-4.1	-6.7	-6.7
Повлачење ино кредита					
Отплата главнице ино кредита	-3.9	-4.0	-4.1	-6.7	-6.7
Непокривени вишак расхода			0,0	139.8	198.4

Извор: Министарство финансија и трезора БиХ

Федерација БиХ

Табела 12: Оквир буџета Федерације БиХ (у мил. КМ)

Федерација БиХ	Извршење 2024	План 2025	План 2026	Пројекције 2027	Пројекције 2028
Приходи	13.659,5	14.887,2	15.487,2	16.272,7	17.122,2
Порезни приходи	6.772,4	7.200,6	7.527,9	7.899,1	8.266,1
Индиректни порези	5.187,8	5.479,3	5.738,4	6.033,9	6.318,3
Директни порези	1.584,6	1.721,3	1.789,5	1.865,2	1.947,8
Остали порески приходи	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Доприноси	5.508,0	6.100,0	6.356,1	6.748,1	7.181,1
Грантови и трансфери	20,8	23,4	24,5	25,6	26,9
Остали приходи	1.358,3	1.563,1	1.578,8	1.599,9	1.648,0
Расходи	14.068,9	15.783,1	16.365,8	17.019,4	17.672,8
Бруто плате и накнаде	3.198,2	3.451,9	3.628,1	3.832,8	4.049,1
Издаци за материјал и услуге	2.813,1	3.093,4	3.247,4	3.334,7	3.422,3
Камате	202,9	243,6	287,8	269,7	260,5
Субвенције, социјална давања и трансфери	6.282,7	7.017,7	7.247,2	7.600,1	7.848,8
Остали расходи	466,9	579,6	628,4	633,7	642,5
Нето издаци за нефинансијску имовину	1.105,1	1.396,9	1.326,9	1.348,4	1.449,6
Биланца	-409,4	-895,9	-878,6	-746,7	-550,6
Финансирање	409,4	895,9	878,6	746,7	550,6
Унутрашње	482,0	355,9	154,5	44,4	84,9
Отплата унутрашњег дуга	-228,9	-454,1	-505,5	-615,6	-575,1
Остало (+/-)	710,9	810,0	660,0	660,0	660,0
Спољно	-147,6	569,2	724,1	702,3	465,7
Повлачење ино кредита	556,0	1.200,0	1.236,1	1.161,9	919,2
Отплата главнице ино кредита	-703,6	-630,8	-512,0	-459,6	-453,5
Непокривени вишак расхода	75,0	-29,2	0,0	0,0	0,0

Извор: Федерално министарство финансија

Република Српска

Табела 13: Оквир буџета Републике Српске (у мил. КМ)

Република Српска	Извршење 2024	План 2025	План 2026	Пројекције 2027	Пројекције 2028
Приходи	7.249,2	8.224,5	8.629,6	9.010,9	9.457,0
Порезни приходи	4.095,8	4.483,9	4.726,4	4.946,6	5.170,2
Индијектни порези	3.125,8	3.324,4	3.518,3	3.685,2	3.851,2
Директни порези	902,5	1.056,2	1.099,3	1.147,6	1.200,4
Остали порески приходи	67,5	103,3	108,8	113,9	118,6
Доприноси	2.582,8	2.925,3	3.148,0	3.325,8	3.528,7
Грантови и трансфери	49,5	32,9	50,9	10,4	4,8
Остали приходи	521,1	782,4	704,3	728,1	753,2
Расходи	7.469,8	8.365,2	8.772,5	9.023,8	9.253,3
Бруто плате и накнаде	1.574,1	1.874,8	1.997,0	2.014,7	2.026,8
Издаци за материјал и услуге	612,2	693,2	669,1	672,6	676,2
Камате	270,4	295,2	300,6	331,7	321,4
Субвенције, социјална давања и трансфери	3.931,4	4.255,7	4.485,6	4.636,6	4.810,6
Остали расходи	366,1	338,7	343,2	337,3	318,9
Нето издаци за нефинансијску имовину	715,6	907,5	977,0	1.030,8	1.099,4
Биланца	-220,7	-140,7	-142,9	-12,9	203,7
Финансирање	220,7	140,7	142,9	12,9	-203,7
Унутрашње	-135,1	-216,7	-3,4	-375,5	-19,1
Отплата унутрашњег дуга	-535,9	-652,8	-504,9	-603,9	-484,2
Остало (+/-)	400,8	436,0	501,5	228,5	465,1
Спољно	366,7	357,4	146,3	388,3	-184,6
Повлачење ино кредита	797,4	764,3	1.137,6	842,9	300,9
Отплата главнице ино кредита	-430,6	-407,0	-991,3	-454,5	-485,6
Непокривени вишак расхода	-11,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Извор: Министарство финансија РС

Брчко дистрикт

Табела 14: Оквир буџета Брчко дистрикта (у мил. КМ)

Брчко Дистрикт	Извршење 2024	План 2025	План 2026	Пројекције 2027	Пројекције 2028
Приходи	408,2	427,4	452,7	471,2	488,3
Порезни приходи	311,6	338,6	360,3	377,0	393,1
Индиレクトни порези	276,0	294,6	314,0	330,4	346,2
Изравни порези	35,6	44,0	46,3	46,6	46,9
Остали порески приходи	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Доприноси	50,8	55,5	58,1	59,2	59,8
Грантови и трансфери	0,4	0,1	0,2	0,1	0,1
Остали приходи	45,4	33,2	34,1	34,9	35,3
Расходи	386,3	418,9	444,4	462,8	479,4
Бруто плате и накнаде	118,1	143,9	164,5	165,2	166,2
Издаци за материјал и услуге	110,3	124,6	123,1	125,2	126,7
Камате	1,4				
Субвенције, социјална давања и трансфери	121,4	116,3	123,4	130,0	140,5
Остали расходи					
Нето издаци за нефинансијску имовину	35,1	34,1	33,4	42,5	45,9
Биланца	22,0	8,5	8,4	8,4	8,9
Финансирање	-22,0	-8,5	-8,4	-8,4	-8,9
Унутрашње	7,0	3,4	3,4	-2,8	-3,1
Отплата унутрашњег дуга		-3,3	-3,0	-2,8	-3,1
Остало (+/-)	7,0	6,7	6,4		
Спољно	-12,5	-13,2	-11,7	-5,5	-5,8
Повлачење ино кредита					
Отплата главнице ино кредита	-12,5	-13,2	-11,7	-5,5	-5,8
Непокривени вишак расхода	-16,5	1,3	0,0	0,0	0,0

Извор: Дирекција за финансије Брчко дистрикта

БиХ консолидовано

Табела 15: Консолидовано БиХ (у мил. КМ)

Консолидирано БиХ	Извршење 2024	План 2025	План 2026	Пројекције 2027	Пројекције 2028
Приходи	22,602.8	24,974.3	25,964.1	27,056.5	28,369.0
Порезни приходи	12,200.3	13,043.7	13,635.1	14,243.3	14,849.9
Индиректни порези	9,610.2	10,118.8	10,591.2	11,070.0	11,536.2
Директни порези	2,522.7	2,821.5	2,935.1	3,059.4	3,195.1
Остали порески приходи	67.5	103.3	108.8	113.9	118.6
Доприноси	8,141.6	9,080.8	9,562.2	10,133.1	10,769.7
Грантови и трансфери	73.0	57.1	76.3	36.8	32.5
Остали приходи	2,187.8	2,792.7	2,690.6	2,643.3	2,717.0
Расходи	23,246.7	26,133.7	27,159.1	28,059.8	28,958.7
Бруто плате и накнаде	5,817.9	6,484.3	6,966.4	7,222.8	7,466.7
Издаци за материјал и услуге	3,740.0	4,137.0	4,301.7	4,363.8	4,464.2
Камате	475.2	539.3	588.9	601.9	582.3
Субвенције, социјална давања и трансфери	10,415.8	11,612.2	11,902.9	12,407.8	12,842.7
Остали расходи	852.4	940.3	971.6	971.0	961.4
Нето издаци за нефинансијску имовину	1,945.4	2,420.6	2,427.6	2,492.5	2,641.4
Биланца	-643.9	-1,159.4	-1,195.0	-1,003.3	-589.7
Финансирање	643.9	1,159.4	1,195.0	1,003.3	589.7
Унутрашње	393.6	277.9	340.3	-214.9	122.7
Отплата унутрашњег дуга	-764.8	-1,110.2	-1,013.5	-1,222.4	-1,062.4
Остало (+/-)	1,158.4	1,388.0	1,353.8	1,007.4	1,185.1
Спољно	202.7	909.4	854.6	1,078.4	268.6
Повлачење ино кредита	1,353.4	1,964.3	2,373.7	2,004.8	1,220.1
Отплата главнице ино кредита	-1,150.7	-1,055.0	-1,519.1	-926.4	-951.6
Непокривени вишак расхода	47.6	-27.8	0.0	139.8	198.4

Извор: Рачунице Савјетодавне групе Фискалног савјета

Горње границе задужења буџета

Ограничења износа дуга на свим нивоима власти у Босни и Херцеговини утврђена су законима, и то:

- Законом о задуживању, дугу и гаранцијама Босне и Херцеговине (Службени гласник Босне и Херцеговине, број 52/05),
- Законом о дугу, задуживању и гаранцијама у Федерацији Босне и Херцеговине (Службене новине Федерације БиХ, број 45/25) и
- Законом о задуживању, дугу и гаранцијама Републике Српске (Службени гласник Републике Српске, бр. 71/12, 52/14, 114/17, 131/20, 28/21 и 90/21).

Федерација БиХ

У Федерацији БиХ усвојен је нови Закон о дугу, задуживању и гаранцијама у Федерацији БиХ, који је ступио на снагу 26. јуна 2025. године.

Чланком 12. Закона прописано је годишње ограничење износа новог задуживања Федерације, кантона, града и општине, и то на начин да се оно одређује буџетом и законом о извршењу буџета, а града и општине буџетом и одлуком о извршењу буџета. У периоду привременог финансирања Федерација, кантон, град и општина се могу задужити по основи унутрашњег и спољног дуга до износа утврђеног у одлуци о привременом финансирању. У одлуци о привременом финансирању може бити предвиђена могућност додатног задуживања највише до износа текућих отплата дуга који има доспијеће у периоду до 3 мјесеца по истеку привременог финансирања. Уколико се у периоду привременог финансирања буџет не донесе до 31. марта, Влада Федерације, влада кантона, градоначелник и начелник овлаштени су доносити одлуке о задужењу и задуживањем осигуравати средства за отплату дуга који доспијева током фискалне године. У случају да се вредносни папири емитују с дисконтом, ограничење се обрачунава по номиналној вриједности емитираних вредносних папира.

Такође, Законом су, у члану 73. прописане горње границе и мјере за стабилизацију укупног јавног дуга. Јавни дуг Федерације може износити највише 60% бруто домаћег производа Федерације. Уколико јавни дуг Федерације достигне 50% БДП-а, Федерално министарство финансија у року од 30 дана информисе Владу Федерације о достизању лимита задужености и предлаже мјере за оптимизацију управљања јавним дугом. Влада Федерације је у року од 60 дана од достављања приједлога Федералног министарства финансија дужна утврдити мјере за оптимизацију управљања јавним дугом. Уколико јавни дуг Федерације достигне 55% БДП-а, Федерално министарство финансија у року од 30 дана информисе Владу Федерације, те предлаже додатне мјере за оптимизацију управљања јавним дугом. Влада Федерације на приједлог Федералног министарства финансија утврђује мјере за смањење текућих расхода у износу од најмање 3% расхода утврђених у буџету Федерације за текућу годину прилагођених размјерно преосталом периоду текуће године. Влада Федерације предлаже Парламенту Федерације усвајање утврђених мјера које ће се примјењивати док се удио јавног дуга Федерације у БДП-у, израчунатог према наведеним критеријумима, не сведе испод 55%.

Република Српска

Законом о задуживању, дугу и гаранцијама Републике Српске утврђено је да јавни дуг Републике Српске (дуг Републике Српске, дуг јединица локалне самоуправе и дуг фондова социјалне сигурности) на крају фискалне године не може бити већи од 55% БДП-а оствареног у тој години (у 2025. години: 10.639 мил. КМ⁵⁶), док укупан дуг Републике Српске (јавни дуг Републике Српске, дуг јавних предузећа, Инвестиционо-развојне банке Републике Српске и институција јавног сектора) на крају фискалне године не може бити већи од 60% БДП-а оствареног у тој години (у 2025. години: 11.606 мил. КМ). Законом о допунама Закона о задуживању, дугу и гаранцијама Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 52/14) дефинисано је да се дуг настао по основу задужења за финансирање санације штете из Јединственог регистра штета, прописаног у Закону о фонду солидарности за обнову Републике Српске, изузима из ограничења која су прописана за укупан и јавни дуг Републике Српске.

Краткорочни дуг Републике Српске не може бити већи од 8% износа редовних прихода остварених у претходној фискалној години. Укупна изложеност Републике Српске по изданим гаранцијама не може бити већа од 15% оствареног БДП-а у тој години. Додатно, буџетом Републике Српске утврђује се износ краткорочног и дугорочног дуга Републике Српске који може настати током буџетске године. Народна скупштина Републике Српске, на приједлог Владе, одлучује о: укупном краткорочном и дугорочном задуживању које може настати у току фискалне године, као и о његовој намјени, о укупном износу гаранција Републике Српске које Влада може издати у току фискалне године,⁵⁷ те одобравању капиталне инвестиције, као и о максималном износу задужења за финансирање те инвестиције.

Јединице локалне самоуправе се могу дугорочно задужити само ако у периоду стварања дуга укупан износ који доспијева за отплату, по предложеном дугу и цјелокупном доспјелом, неизмиренем постојећем дугу, у било којој наредној години није већи од 18% износа њихових редовних прихода остварених у претходној фискалној години. Краткорочни дуг јединица локалне самоуправе не може бити већи од 5% њихових редовних прихода остварених у претходној фискалној години, а изложеност по изданим гаранцијама не може да буде већа од 30% износа њихових редовних прихода остварених у претходној фискалној години (сва правила која важе за јединице локалне самоуправе важе и за фондове социјалне сигурности, осим у дијелу који се тиче гаранција — фондови социјалне сигурности не могу их издавати). Скупштина јединице локалне самоуправе доноси одлуку о задужењу и издавању гаранције јединице локалне самоуправе, а Министарство финансија даје сагласност за задужење, односно издавање гаранције. Управни одбор фонда социјалне сигурности доноси одлуку о задуживању фонда социјалне сигурности, Министарство финансија даје мишљење, а Влада Републике Српске даје сагласност за задужење фонда. Законом о фискалној одговорности,⁵⁸ у оквиру општих фискалних правила, утврђено је правило о дугу које подразумијева да јавни дуг Републике Српске на крају фискалне године не може бити већи од 55%

⁵⁶ Процијењени БДП Републике Српске за 2025. годину износи 19.344 милиона КМ (Документ оквирног буџета Републике Српске за период 2026–2028. године).

⁵⁷ Члан 1. Закона о измјенама Закона о задуживању, дугу и гаранцијама Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 114/17).

⁵⁸ „Службени гласник Републике Српске“ бр. 94/15 и 62/18.

оствареног БДП-а у тој години, док је у оквиру посебних фискалних правила дефинисан праг за дуг, који подразумијева да уколико јавни дуг Републике Српске на крају фискалне године достигне 50% оствареног БДП-а у тој години, буџет за наредну годину мора да буде с буџетским суфицитом. Министарство финансија годишње извјештава Владу Републике Српске и Народну скупштину о задужењу.⁵⁹

⁵⁹ Документ Информација о дугу са стањем на дан 31.12.2024. године доступан је на порталу Министарства финансија Републике Српске.